

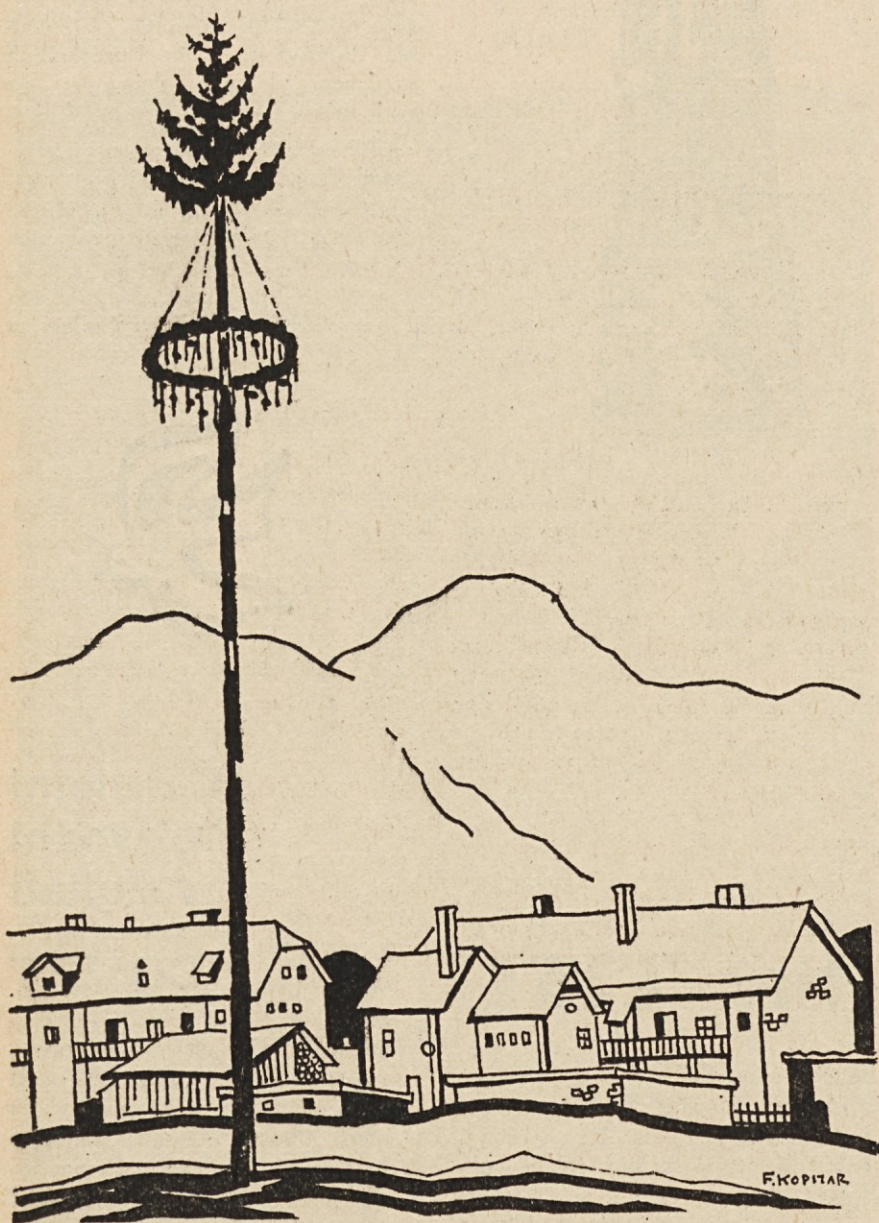
glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski kombir
edvarda kardelja

april 1982

leto XVIII

št. 4

srečno

Franc Kopitar: Prvomajski pozdrav

*****

VSEM DELAVCEM,
ZDRUŽENIM V TEMELJNIH
ORGANIZACIJAH
ZDRUŽENEGA DELA
IN DELOVNIH SKUPNOSTIH
ZASAVSKIH
PREMOGOVNIKOV,
TERMoeLEKTRARNE
TRBOVLJE, RUDARSKE
GRADBENE DEJAVNOSTI,
INDUSTRIJSKIH
MONTAŽNIH DELAVNIC
IN ENOVITIH DELOVNIH
ORGANIZACIJ RUDNIKA
KANIŽARICA IN RUDNIKA
SENOVO SOZD REVIRSKI
ENERGETSKI KOMBINAT
EDVARDA KARDELJA,
ČESTITAMO K PRAZNIKU
DELA 1. MAJU IN PRAZNIKU
USTANOVITVE
OSVOBODILNE FRONTE
SLOVENSKEGA NARODA
27. APRILU!

Samoupravni in poslovodni
organi ter družbenopolitične
organizacije REK EK

*****

PRVOMAJSKI POZDRAV RUDARJEM

Pavla Rovan

SREČNO

Globoko pod zemljo
pozdrav ta druži vaša srca,
neba jasnino
spaja vam z nočjo,
poljublja polje vaše
kakor žarki sonca.

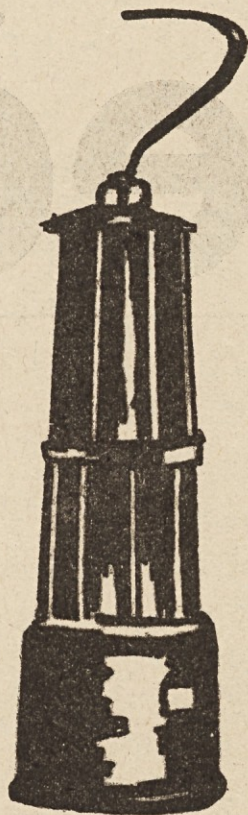
Vaš plug
so roke oznojene
in polje,
trda skalna plast.
Plodove z vekov porojene
dvigate zdaj sebi
in delo je čast.

S številnih delovišč
nam roke,
ki jih svetilk
brleči svit ožarja —
snujejo silo,
ki zemljo pretvarja.

Kot da jih preveva težek zrak —
razstrel —
in vsuje se premoga plast.
Kopač udarja,
odmev težak se vrne v sklade,
v narave rast.

Rod za rodom se pod zemljo sklanja
globoki jaški,
temni rovi —
to je trpljenje.
Srca vedrina razsvetljuje nam življenje.

Tam sklad za skladom
trga iz davnine —
in ko pozdravlja »Srečno« iz temnine,
brani rov in rod svobodne domovine.

vsakodnevnih dejavnosti vseh nas, vseh družbenopolitičnih organizacij in drugih organizacij ter skupnosti na vseh ravneh in v vseh okoljih. Našo privrženost delu tovariša Tita in odločenost utrjevati in razvijati pridobitve naše revolucije bomo najbolje dokazali z delovnimi uspehi in dosežki. Ob manifestacijah, ki vsako leto spremljajo štafeto mladosti, bo prišla še bolj do izraza obljuba mlade generacije, da bo neomajno sledila Titovi revolucionarni poti. njegovi misli in delu ter politiki ZKJ.

Proslava v slehernem našem kraju bo prilagojena okolju ter možnostim. V vsakem primeru bodo bogate po vsebini in pestre po izvedbi. Povsod pa bomo proslavljali predvsem delovno, dejavnosti pa bodo potekale v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji.

Ob drugi obletnici Titove smrti 4. maja bodo ob 15. uri in pet minut, ko je ugasnilo življenje našega velikana revolucije, zatulile sirene, na vseh srečanjih pa bodo na ta dan po vsej državi obujali spomine na predsednika Tita.

Četrtni proizvodni rezultati

v DO ZPT

Zvestoba TITU

Pri zvezni konferenci SZDL deluje Koordinacijski odbor za oznamovanje in ohranjanje imena in dela Josipa Broza Tita. Po sklepu tega odbora bo letos dosežen vrhunec s proslavo 90-letnice njegovega rojstva in 45. obletnico prihoda na čelo partije. Titov rojstni dan bomo po-

sebej proslavili v okviru proslave dneva mladosti, ki bo organizirana povsod v državi, na njej pa bo sodelovalo preko milijon mladih občanov.

Proslavljanje datumov in obletnic ki so letos povezane z imenom in delom tovariša Tita, je sestavni del

V letošnjem letu načrtujemo proizvodnjo premoga v višini 1,360.000 ton v 265 delovnih dneh in v 20 prostih sobotah. Dosedanji proizvodni rezultati so pokazali, da bomo to proizvodnjo ne samo dosegli ampak celo presegli. V prvih treh mesecih je bila dosežena sledeča proizvodnja:

TOZD	plan	doseženo	razlika	doseženo v %
Pr. Hrastnik	82.000	90.770	+ 8.770	110.7
Pr. Ojstro	60.720	61.151	+ 431	100.7
Pr. Trb + RŠC	150.030	175.153	+ 25.123	116.7
Pr. Kotredež	62.700	68.711	+ 6.011	109.6
DO ZPT	355.450	395.785	+ 40.355	111.3

Ta proizvodnja je bila dosežena v 66 rednih delavnikih in v sedmih prostih sobotah (Premogovnik Kotredež osem sobot). Jamska proizvodnja je znašala 378.084 ton, s površinskih kopov pa 17.701 ton, in sicer: Retje 5786 ton, Ojstro 295 ton, Blate pa 11.620 ton. Za TOZD Premogovnik Trbovlje je treba omeniti, da je prevzel tudi proizvodni plan RŠC zaradi pamanjkanja šolskih delovišč. Tako se je proizvodni

plan za prve tri mesece povečal od 143.100 na 150.030 ton, s tem da so vsi učenci in inštruktorji zapo-

sleni na deloviščih TOZD Premogovnik Trbovlje. Iz tabele je razvidno, da je DO ZPT presegla proizvodni plan za 40.355 ton, žal pa ni dosegla načrtovane kurilne vrednosti premoga, kar se občutno odraža v zmanjšanju prihodka.

Primerjava z doseženimi rezultati za isto obdobje v letu 1981 je naslednja:

TOZD	I. 1981		I. 1982		razlika
	ton/3 mes.	t/dan	ton/3 mes.	t/dan	
Pr. Hrastnik	81.238	1250	90.770	1375	+ 9.532
Pr. Ojstro	57.889	891	61.151	927	+ 3.262
Pr. Trb. + RŠC	141.352	2175	175.153	2654	+ 33.801
Pr. Kotredež	63.400	975	68.711	1041	+ 5.311
DO ZPT	343.879	5290	395.785	5997	+ 51.906

Kratek oddih »za fotografa« na odkopnem čelu jame TOZD Premogovnik Trbovlje.

Foto: N. Bizilj

Pri proizvodnji ton/dan, so v navedeni tabeli upoštevani samo redni delavniki. V lanskem letu je bilo 65 rednih delavnikov in 9 obratovalnih prostih sobot — skupaj 74 delavnikov. V letošnjih treh mesecih pa je bilo 66 rednih delavnikov in 7 obratovalnih prostih sobot — skupaj 73 delavnikov (v TOZD Kotredež 8 obratovalnih sobot).

Z upoštevanjem vseh prostih obratovalnih sobot se je dnevna proizvodnja povečala od 4647 ton/dan v letu 1981 na 5422 ton/dan v letošnjem letu ali za 16.7 %.

Za TOZD Kotredež, ki je povečal proizvodnjo premoga za 5311 ton v primerjavi z lanskim letom za isto obdobje, kljub zalitju jame Kotredež, je treba omeniti, da smo odkopavanje, po prenehanju obratovanja v tej jami, usmerili na odkopavanje v Zg. 7. polju K. 292 v jami Trbovlje (40.995 ton), medtem ko se odkopavanje v jami Loke normalno nadaljuje (27.716 ton).

Boljši proizvodni rezultati so predvsem zaradi bolj urejenega transporta pri skupnem prevozu. Že v začetku lanskega leta smo pristopili k urejanju spodnjega ustroja proge na Savskem obzoru, to popravilo se nadaljuje in se bo nadaljevalo tudi v letošnjem letu. Z nabavo rezervnih delov za trolley lokomotive se je število lokomotiv, sposobnih za obratovanje, povečalo na 12 kom. V maju bosta izdobljeni še dve Siemens lokomotivi, tako se bo stanje glede lokomotiv še

izboljšalo. V lanskem letu smo nabavili ca 250 kom jamskih vozikov, iztrošene pa forsirano popravljajo. Do konca junija bomo dobili še 300 kom novih vozikov iz Laškega, poleg tega pa pospešeno izvajamo vsa pripravljalna dela v B-rovu na separaciji Trbovlje za vzpostavitve v obratovanje ca 100 kom vo-

zиков vsebine 3.0 m³. Transport in vozni park se izboljšuje, tako da zdaj ni večjih zastojev pri skupnem prevozu.

V primerjavi z lanskim letom za isto obdobje so se tudi povečale storitve, kar je razvidno iz naslednje tabele:

TOZD	odkop		jam. III.		rud. II.	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Hrastnik	16.64	16.65	3.51	3.36	2.63	2.54
Ojstro	12.41	13.44	3.71	3.80	2.69	2.84
Trbovlje	12.96	17.24	4.04	5.05	3.26	4.07
Kotredež	7.73	11.82	2.18	2.44	1.54	1.68
DO ZPT	12.80	15.52	3.50	4.02	2.68	3.12

Največje povečanje storitev je pri TOZD Premogovnik Trbovlje. Na TOZD Premogovnik Hrastnik se je nekoliko znižala jamska III in rudniška II, to pa zaradi povečanja vzdrževalnih šihov na etažnih pro-

gah in na 7. obzoru, ki se je v primerjavi z lanskim letom precej povečalo. Število odkopnih šihov na dan je bilo v glavnem v okviru plana in je sledeče:

TOZD	planirano	doseženo	razlika
Hrastnik	72	72	±
Ojstro	61	66	+ 5
Trbovlje	139	146	+ 7
Kotredež	99	85	— 14
DO ZPT	371	369	— 2

Odstotek izostalnih je precej višji od planiranega (26 %) na TOZD Premogovnik Trbovlje, predvsem pa

račun bolanih, kar je razvidno iz naslednje tabele:

TOZD	bol.	nezg.	let. d.	izr. d.	neopr.	ost.	skupaj
Hrastnik	11.7	3.1	8.5	0.5	1.3	1.1	26.2
Ojstro	10.2	1.8	8.0	0.5	1.4	1.2	23.1
Trb. + RŠC	13.7	2.2	9.8	0.5	2.2	0.1	28.5
Kotredež	8.1	0.8	8.7	0.3	0.1	0.1	18.1

Najmanjši odstotek izostalnih ima TOZD Premogovnik Kotredež, ima tudi najmanj bolnih in nezgod. TOZD Premogovnik Hrastnik ima občutno prevelik odstotek izostalnih

zaradi nezgod.

V bodoče bo treba temu posvetiti več pozornosti, da bo odstotek izostalnih čim nižji.

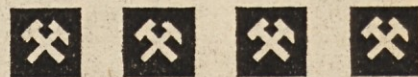
Alojz Pavčnik

katerih delov (gumi trakovi) transportne opreme.

Prve ocene realizacije celotnega prihodka za prvo četrtletje so porazne. Zaradi zadržanih cen na komercialnem premogu in električni energiji se ocenjuje izpad celotnega prihodka v višini 11,9 milijona din, kar predstavlja 5.814.000 din izgube ter 6.078.000 din izpada skladov pri pokrivanju stroškov enostavne reprodukcije. Ob tem, da rudnik še vedno nima pokritja za izpad skladov za leto 1981, pomenijo problemi pri izvajanju ekonomičnosti poslovanja v letu 1982 še toliko večjo zaskrbljenost in negotovost. Velik izpad prihodka je bil tudi posledica neugodne strukture plasmana premoga. Ker TE Šoštanj do polovice februarja letos ni sprejemala premoga, se je povečala prodaja na komercialno področje. Izpada prihodka na komercialnem premogu pa žal ni mogoče več nadomestiti. Od običajnih 40 % je prodaja na komercialnem področju v prvem kvartalu 1982 dosegla 67,6 %.

Oskrba z reprodukcijskim materialom je še vedno problematična, posebne težave pa nastopijo, kadar dobavitelji opreme in repromateriala zahtevajo dinarsko ali devizno združevanje sredstev.

Martin Vidmar

Rudnik Senovo

ČETRLETNI PROIZVODNI REZULTATI

Fizični obseg proizvodnje je bil presežen za 5,2 %. Nadplanske količine nakopanega premoga so bile pridobljene z nadurnim delom ob prostih sobotah in nedeljah. Ob tem je treba poudariti, da plan odkopnih šihov, kljub nadurnemu delu, ni bil

prekoračen. Dobri odkopni pogoji in prizadevanje rudarjev so vplivali na dobre količinske rezultate. Zamude pri izvajanju jamskih investicij povzročajo večjo porabo šihov na jamskem transportu in vzdrževanju jamskih objektov, ki bi sicer bili že izločeni iz obratovanja, če bi bile investicije končane. Zamude nastajajo predvsem pri odpiralnih delih, ki jih izvaja TOZD Rudarska dela GZ Ljubljana in zaradi neizdobre ne-

Potek sanacije jame Kotredež

Dosedanja sanacijska dela v mesecu marcu 1982 so v jami Kotredež potekala po izdelanem planogramu del, ki predvideva pričetke in končanje del pri posameznih sanacijskih opravilih, katerih roki so okvirno navedeni po kvartalnih v tem terminskem planu. Planogram sanacijskih del je sedaj, kot sem

že uvodoma omenil v zadnjem glasilu Srečno št. 2, nekoliko spremenjen koncept del, ki pa seveda upošteva rezultate del, ki so jih izvajali madžarski strokovnjaki, tako na geofizikalnih meritvah kot tudi na delih za izdelavo čepa na 8. obzoru jame Kotredež.

Na podlagi tako dopolnjenega programa del izvajamo dela na povzemu tal in polaganju tira nad vpadnikom V-75, kjer naj bi pričeli s čiščenjem mulja. Ravno tako delamo na vzdrževanju proge in regulaciji tira proti H-66, kamor bodo dostavljali potrebne vozičke za sanacijo vzhodnega dela jame oz. V-75 prekopa P-76 in nato nadaljevali čiščenja v posameznih odkopnih poljih.

Pri črpanju vode izpod nivoja 6. obzora pa je stanje naslednje: v nadkopu N-73, kjer je bilo glavno črpališče za vodo vse od potopitve 7. obzora, t.j. od 15. 7. 1981 dalje, se je dotok vode zmanjšal na 1,25 m³/min, tako da to vodo izčrpa ena črpalka BIBO 7 v približno štirih urah na izmeno. Iz tega se da sklepati, da se voda tukaj počasi zabija.

Preboj jaška J-73/2, ki je bil izvršen, je sedaj glavno mesto za črpanje vode na tem mestu. Tu so vgrajene tri potopne črpalke, in sicer 1 BIBO 7 in 2 BIBO 9.

Te črpalke so montirane na odru v jašku, ki je ca 7 m pod nivojem 6. obzora. Prav tako sta nameščeni še črpalke BIBO 9 v nadkopu N-73/1 in V-74, ki pa se morata ustavljati ter obratovati le občasno zaradi premajhnega dotoka. Po dograditvi drugega cevovoda Ø 200 mm za odvajanje čiste vode iz vrtin, ki jih je izvrtal GZ Ljubljana, se ta spušča k sesalnim košem v črpališču na 6. obzoru v količini ca 3,3 m³/min, in to iz dveh vertikalnih in ene horizontalne vrtilne. V črpališču na 6. obzoru smo namesto črpalke št. 1 OU — 300-A/60, ki je po 706 urah obratovanja morala ponovno v generalni remont, vgradili novo črpalko, ki je prispela kot rezervni del iz Madžarske 2. 4. 1982, z njo pa

še en zaganjač in en elektromotor kot rezerva. Ostale rezervne dele za te črpalke, kot so tekalna kolesa itd. že odlivajo na pri nas izdelanih modelih na Ravnah in Žalcu, pa tudi obdelava teh odlitkov je v lastnih delavnicah ali STT Trbovlje.

Dela, ki jih izvaja GZL v jami, pa so naslednja: izvrtani sta dve vertikalni vrtini, ena do globine 170 m, druga 130 m. Horizontalna vrtina je produktivna, dočim je bila druga uni-

čena na dolžini 104 m in je sedaj v izdelavi druga vrtina v isti komori z odklonom glede na prvo. Nivo vode na kontrolnih vrtinah pada, in sicer 0,80 m/dan, tako je sedaj piezometriška vrtina na žagi Kz-9/79, vrtana do globine 193.55 m, še suha.

Vrtina Kz-14/81 na Ocepkovem vrhu, vrtana do globine 500 m, pa je sedaj piezometer nad 4. obzorom jame Kotredež in stalno ter počasi pada.

Anton Prebil

IZPOLNJEVANJE DELOVNEGA NAČRTA V ČASU OD 1. I. DO 15. IV. 1982

DO	načrt	doseženo	+—	%	ob dela
TOZD	ton	ton	ton		prostih sobotah

DO ZASAVSKI PREMOGOVNIKI

Proizvodnja premoga

Pr. Hrastnik	97.168	91.971	— 5.197	94,7	6.853
Pr. Ojstro	70.560	70.116	— 444	99,4	6.426
Pr. Trbovlje	174.270	197.600	+23.330	113,4	14.830
Pr. Kotredež	74.100	82.725	+ 8.625	111,6	6.185
RŠC					
Jama	416.098	442.412	+26.314	106,3	34.294
Retje 80					
TOZD PT	—	6.984,1	+ 6.984,1	—	552,1
Ojstro 80					
TOZD PO	—	1.047	+ 1.047	—	—
Blate					
TOZD PH	—	13.482	+13.482	—	156
DO ZPT	416.098	463.925,1	+47.827,1	111,5	35.002,1

Proizvodnja gradbenega materiala

TOZD	letni načrt	doseženo	%
Pr. Kotredež			
— kamnolom (m ³)	135.000	23.155	17,2

Storitve delavnic — 31. III.

RESD Hrastnik (din)	138.230.000	40.752.197,55	29,5
RESD Trbovlje (din)	141.609.000	42.667.212,45	30,1
RESD Zagorje (din)	88.661.000	27.576.978,80	31,1
PJL (din)	70.512.000	19.954.976,55	28,3
Toplarna Hr. (Mwh)	24.600	9.645,9	39,2

DO SENOVO — 31. III.

	načrt	doseženo	+—	%
	ton	ton	ton	
RP senovo	30.600	32.193	+1.593	105,2

DO KANIŽARICA — 31. III.

RP Kanižarica	31.500	27.000	—4.500	85,7

DO TERMoeLEKTRARNA TRBOVLJE**Proizvodnja električne energije (Mwh)**

	načrt	doseženo	%
— PEE-PP	33.000	36.277	109,9
— PEE-N	185.000	127.657	69,0
— KE	7.000	180	—
DO TET	225.000	163.754	72,8

Ostalo storitve — 31. III.

	letni načrt	doseženo	%
Vzdrževanje naprav (din)		31,353.996,15	

DO RUDARSKA GRADBENA DEJAVNOST — 31. III.

RIG (din)	502,500.000	87,749.245,35	17,5
ESMD (din)	105,785.500	28,821.918,40	27,2
Avtoprevoz			
»Zasavje« (t/km)	9,000.000	2,413.795	26,8

GRAMAT

— cpekarna (enot)	10,000.000	2,604.188	26,0
— Kamnolom (m ³)	50.000	11.200	22,4

DO INDUSTRIJSKE MONTAŽNE DELAVNICE — 31. III.

SIMD (din)	101,692.000	21,814.218,45	21,5
EIMD (din)	45,406.000	10,511.084,25	23,1

Erika Kavčič

skupnem znesku 10.560.000 din.

Del teh sredstev smo porabili za izvršitev sledečih del:

— Priprava gradbišča, v katero je spadala namestitev cevovodov do delovišča, namestitev zračilnih cevi ter ureditev akuremize in elektro oprema. Za ta dela so bila porabljen sredstva v višini 697.693,60 din.

— Ureditve dostopne proge na Zvezno obzorje. Uredili smo tir na Zveznem obzorju, dvotir na ranžirnem mestu, obnovili profil dostavne transportne proge ter uredili in očistili vodni kanal. Za ta dela smo porabili sredstva v višini 1.502.756,40 din.

— Recenzija rudarskega projekta »Pripravljalna dela za jamske raziskave v vzhodnem sektorju jame Dol«. Porabljen 8.000 din.

— Izkop raziskovalne proge po apnencu 2,8 x 2,8 m na Zveznem obzorju v vzhodnem sektorju jame Dol. Do meseca novembra je bilo izdelano 188,8 m proge. Za ta dela so bila porabljen sredstva v višini 4.609.733,40 din.

V mesecu novembru 1981 smo zaradi pomanjkanja jamskih vozičkov in obremenitve skupnega prevoza s prevozom jalovine na separacijo Trbovlje dela na izkopu raziskovalne proge začasno ustavili. Naročili pa smo posebne vozičke prekucnike za odvoz jalovine na dan v deponijo na platoju Dola.

Za nadaljevanje del na izkopu proge je za leto 1982 sklenjena pogodba z DO RGD za vrednost do odobrenega zneska kreditne pogodbe, to je 3.741.816,60 din. Z deli bomo pričeli v mesecu aprilu, končali pa v ca dveh mesecih.

Za nadaljevanje raziskovalnih del v Vzhodnem sektorju jame Dol in nadaljevanje raziskovalne proge proti Laškem je izdelan rudarski projekt in program raziskav. Ta dokumentacija pa je v fazi pridobitve soglasja in odobritve sredstev za izvajanje del.

Franc Selan

Odpiranje jame Dol v smeri Laškega

Premogov sloj zasavske kadunje se iz jame Hrastnik širi proti vzhodu, t.j. proti Dolu in Laškem. Območje Dola med mejama s Hrastnikom in Laškim delimo na tri eksploatacijske sektorje: zahodni, srednji in vzhodni. Zahodni sektor meji na jamo Hrastnik, vzhodni sektor, ki ga imenujemo tudi Morave polje, pa na vzhodu z rudnikom Laško.

Zaradi vse večjega zanimanja za premog kot toplotno energetske surovino so za raziskavo tega še precej neraziskanega predela (vzhodni sektor jame Dol) izdelali v letu 1980 »Program pripravljalnih del za jamske raziskave v vzhodnem sektorju jame Dol«.

Odločitev za raziskavo vzhodnega sektorja je bila pogojena s tem, da se pričakuje kolikor toliko regularen sloj premoga debeline 5—8 m, izredno dobre kvalitete ter z nizko vsebnostjo žvepla, da so zaloge še precej neraziskane (kar je razvidno iz C₁ in C₂ zalog) ter razmeroma enostaven pristop.

Rezerve v jami Dol so naslednje (v 000 ton):

	A	B	C ₁	A+B+C
Skupaj	77.716	4213	5006	
Od tega bilančne	35.436	2818	3289	
V var. stebru	42.280	1395	1717	

Rezerv C₂ je evidentiranih ca 12 milj. ton, od tega je v varnostnem stebru 6,6 milj. ton. Kot je že omenjeno, je bil rudarski projekt pripravljalnih del za jamske raziskave v vzhodnem sektorju jame Dol izdelan v mesecu marcu 1980 v delovni skupnosti TSO. Projekt je bil nato poslan Poslovnemu odboru ISE v soglasje in pridobitev sredstev ter način financiranja za izvajanje del. Po odobritvi navedenega rudarskega projekta je bila sklenjena pogodba o investicijski naložbi med Ljubljansko banko — združeno banko Ljubljana in REK Edvarda Kardelja — DO ZPT dne 22. 10. 1980 za koriščenje energetskih sredstev za leto 1980 in 1981 v

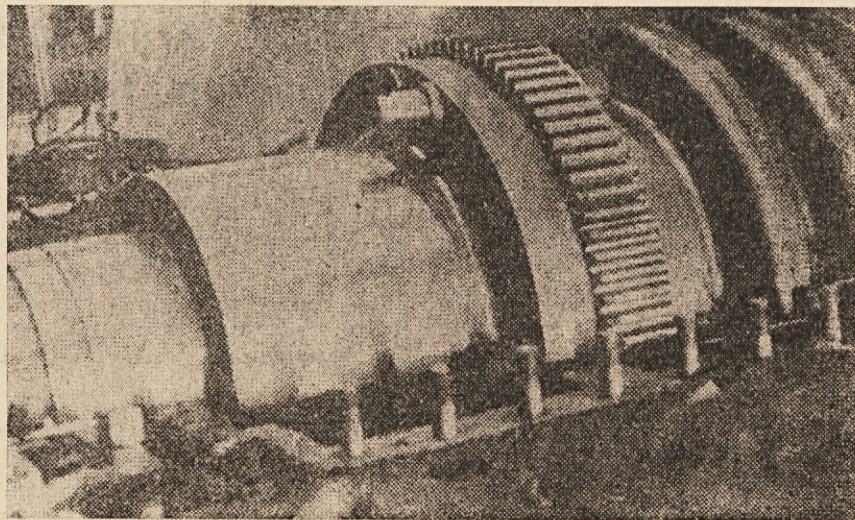
Okvara na Turboagregatu bloka 4 (125 MW)

Dne 11. 3. 1982 je po 47-dnevnem neprekinjenem obratovanju izpadel blok 4 (125 MW) zaradi okvare desnega vlek ventilatorja. Okvaro so delavci TET odpravili do 14. 3. Pri zagonu dne 14. 3. t.l. je ekscentričnost rotorja srednjega tlaka preseгла dovoljeno mejo 200 mikrometrov, ravno tako so bile prekoračene vibracije na ležaju št. 4 nad 40 mikrometrov.

Ker so se podobne težave že pokazale pri zagonih od 13. 1. do 24. 1. 1982, smo se tokrat po dveh neuspešnih zagonih odločili za večji pregled stanja turboagregata. Pregled in popravilo naj bi izvedli delavci RO Tvornica parnih turbin Karlovac, OOUR Vanjska montaža in remontu.

V sklopu teh del je bil opravljen pregled ležaja št. 4, ki je dosegel najvišje vibracije. Pri pregledu ležaja je bila ugotovljena prevelika obraba na ležajni kovini zgornjega dela. To je pogojevalo odločitev, da opravimo vertikalno in horizontalno kontrolo linije rotorjev. Pri tej kontroli smo pregledali še ostale ležaje. Kontrola je pokazala, da je linija nespremenjena, torej enaka kot po remontu 1981.

Opravljen je bil tudi centričnost rotorja nizkega tlaka turbine in generatorja v primerjavi s stanjem v remontu. Ugotovljeno je bilo, da je rotor generatorja premaknjen v levo stran za 0,5 mm. Ko je bila ta napaka odpravljena, je prišlo pri zvijačenju sklopke med rotorjem nizkega tlaka in rotorjem generatorja do opletanja za 0,10 mm (dovoljeno je 0,03 mm, na sklopki pa 0,05 mm). Zato smo nato na sklopki opravili popravilo lukenj (povrtanje) in vstavitev novih vijakov. Po tem delu je kontrola pokazala, da je opletanje v dopustnih mejah in da bo

Na sklopki osi generatorja in turbine so ob zadnjem nujnem remontu naknadno ugotovili napako. To pa je terjalo dodatno zaustavitev 125 MW bolka, dodatno delo in seveda dodatne stroške.

dinamično stanje odslej zadovoljivo.

Pri zagonu dne 5. 4. 1982 je bilo ugotovljeno, da so tako ekscentričnost kot vibracije ponovno prekoračile dovoljeno mejo. Sledila je odločitev, da se pristopi k uravnoveženju vseh rotorjev turboagregata.

V ilustracijo naj povem, da pri nas obratujeta enaka turboagregata še v TE Plomin in TE Morava. V TE Plomin so omenjeno uravnoveženje rotorjev zaradi slabega dinamičnega stanja morali že izvesti. Za to so porabili 14 dni in 11 zago-

nov. Od takrat dalje ta agregat zadovoljivo obratuje.

V TE Morava pa obratujejo na meji 180 mikrometrov in so tik pred tem, da bodo morali izvesti enak postopek.

Iz omenjenega sledi, da je dinamično stanje teh turboagregatov povsod zelo kritično.

Z uravnoveženjem smo pričeli 6. 4. 1982 in upamo, da bo po končanem uravnoveženju blok spet nemoteno obratoval, kar je seveda največja želja delavcev v TET.

Leopold Jamšek

Janez Sterniša v novem izvršnem svetu Slovenije

Mandatar za sestavo novega izvršnega sveta SR Slovenije Janez Zemljarič je 20. aprila t.l. na seji druge republiške kandidacijske konference obrazložil predlog možnih kandidatov za nov slovenski izvršni svet. V naslednjem mandatnem obdobju bo štel 21 članov in dva podpredsednika.

Med kandidati za nov izvršni svet je tudi Janez Sterniša kot predsednik na novo ustanovljenega oz. samostojnega republiškega komiteja za energetiko. Doslej je bil več let

generalni direktor združenih podjetij elektrogospodarstva Slovenije oz. SOZD Elektrogospodarstva Slovenije. O novem izvršnem svetu bo sklepala republiška skupščina na svoji seji 7. maja t.l.

Rezultati raziskovalnega vrtanja na področju Zagorja in Trbovelj

Vrtanje na območju Zagorja, ki se je začelo v letu 1981, se nadaljuje tudi letos. Do sedaj sta bili izvrtani dve vrtini v skupni dolžini 1222 m. Namen vrtanja je bil raziskati položaj ter debelino premogovega sloja v južnem krilu glavne tercialne sinklinale Zagorja. Obe vrtini sta prevrtali premogov sloj pod koto 8. obzorja.

Na osnovi vseh dosedanjih raziskovalnih vrtin, zahodno od področja jame Kotredež (Kotredež-zahod), lahko sklepamo, da se premogov sloj iz jame Kotredež normalno nadaljuje proti zahodu.

Na področju Repnika in Stop so močne tektonske deformacije. Premogov sloj se tu izklinja. Točne meje te »jalove« cone na podlagi dosedanjih raziskav ni mogoče podati. Nadaljnje raziskave področja med tovarno Energoinvest (Varnost) in jamo Loke bodo dale podatke o geološki strukturi med jamo Loke in območjem Kotredež-zahod.

Trenutno je v izdelavi vrtina na področju južno od Repnika. Vrtina naj bi dala osnovne podatke o zgradbi južne stranske sinklinale, ki jo tvorita vzhodni in južni Vencelj. Na določenih intervalih jemljejo iz vrtine vzorce jedra za geomehanske analize. Vrtino bodo vrtali do kote 5. obzorja (kota-50) in bo opremljena kot piezometer.

V okviru sanacijskega programa jame Kotredež so iz kote 6. obz. izvrtane tri vrtine v dolomitu. V teku je izdelava četrte vrtine. Vrtine so locirane na področju vdornege mesta. Namen vrtanja je pospešiti dreniranje dolomita, istočasno bomo dobili osnovne hidrogeološke karakteristike dolomitne podlage na področju jame Kotredež. Skupna izdatnost vrtin je m^3/min . Vrtine so priključene na cevovod $\varnothing 200$, tako da se voda odvaja direktno v črpališče na 6. obzorju. V izdelavi sta še dve vrtini v premogu. Z dreznajimi vrtinami pospešujemo odvodnjavanje dolomita in zmanjšanje piezometriškega nivoja vode. S tem

se zmanjšuje pritisk vode iz dolomita. Gladina podzemne vode v dolomitu od 4. 3. 1981 (vdor vode v jami) je padla za več kot 200 metrov, tako je trenutno pritisk vode v dolomitu na 6. obzorju ca 11 barov.

Vrtine, ki so bile izvrtane in se vrtajo s kote 6. obzorja, nam dajo tudi podatke o debelini talne gline v tem predelu.

Na področju jame Trbovlje smo zaključili raziskave Lakonca polja ter pričeli z raziskovalnim vrtanjem v Frančiška polju. Na področju Lakonca so bile izvrtane zadnje štiri

vrtine, ki so bile potrebne za bolj točno določanje položaja premoga na območju bodočega površinskega kopa.

Raziskovalno vrtanje na območju Frančiška polja je bilo prekinjeno zaradi pomanjkanja denarja za raziskave, tako da končnih rezultatov nimamo.

V jami Trbovlje smo z vrtanjem iz jame raziskali 6. polje. Izvrtanih je bilo več vrtin v dveh profilih. Po podatkih teh vrtin lahko sklepamo, da se 6. polje nadaljuje proti severovzhodu in da je povezano s Terezija II poljem. Premog je tu narinjen na krovni lapor. Dolžina premika je verjetno večja od 200 m. Pod južnim delom 6. polja je podaljšek Plesko polja. Loči ju debela plast krovnege laporja.

Goce Mitrevski

Dejali so...

Iz uvodnega referata predsednika CK ZKS Franca Popita

Zmogli bomo in znali uspešno preseči objektivna preizkušanja, skozi katera se prebija naša družba. Izšli bomo iz kriznih razmer, ki jih bremene številne notranje nesklajenosti in materialne težave ter razni notranji in zunanji pritiski, zaradi trdne privrženosti delavcev in delovnih ljudi ideji in praksi socialističnega samoupravljanja. Izkušnje zadnjih let kažejo, da se delovni ljudje v težavnih razmerah še bolj čvrsto strnejo okrog zveze komunistov in drugih naprednih sil socialističnega samoupravljanja.

Današnja ekonomska kriza je posledica globokih strukturnih neskladij. Probleme vse večje nezaposlenosti, nizke stopnje gospodarske rasti in svetovne trgovine ter druge težave skušajo industrijsko razvite države reševati predvsem na račun držav v razvoju. Vse te posledice krize čutijo še toliko bolj, ker so z ogromnimi napor in inozemskimi krediti želele po poti industrializacije, ki ni konkurenčna in ne zmora ustvarjati dohodka za vračanje dolgov.

Vse bolj trdno postaja prepričanje, da bomo naše gospodarjenje dvigali na višjo raven le z intenzivnim vključevanjem v mednarodno delitev dela. To bo omogočalo zaposlenost, stabilen razvoj in trajno povečevanje življenjske ravni in družbenega standarda...

Gradnja nadomestnih delavniških prostorov v DO IMD

V konceptu združevanja elektro-strojne dejavnosti (ESD) v REK je opredeljeno tudi reševanje prostorske problematike za izvajanje te dejavnosti.

Sedanji delavniški prostori na vseh organizacijskih in krajevnih področjih v revirjih so nefunkcionalni in zaostali, kakor tudi oprema v njih. Posebno mesto pri tem zavzemajo delavniški prostori za ročno obdelavo v TOZD SIMD iz DO IMD. Rudarski inšpektor je že večkrat opozoril vodilne delavce TOZD SIMD, naj že nekaj ukrepejo za izboljšanje delovnih pogojev. Nakazal je posledice, če se stanje ne izboljša.

Zaradi namena združevanja in organiziranja ESD v REK je bila ustanovljena DO Industrijske montažne delavnice (IMD), ki naj bi bila ena od nosilcev razvoja te dejavnosti v REK skupaj z drugimi DO v SOZD. Po ustanovitvi pa je DO IMD postala čedalje bolj osamljena pri aktivnostih v zvezi z združevanjem. Gospodarska šibkost v razmerju z drugimi DO v SOZD REK na območju revirjev onemogoča DO IMD samostojnost pri določanju strategije in primernih struktur za realizacijo tako zahtevnega programa.

Bila je opravljena delitev dela, izdelani idejni investicijski programi za izgradnjo novih delavnic in druge strokovne podlage, ki jih je izdelala komisija za organiziranost ESD v sestavi v glavnem iz vodij TOZD za ESD.

Nadaljnje aktivnosti pa se v zvezi z organiziranjem ne premaknejo na bolje.

Ozka interesna usmerjenost vodstvenega kadra TOZD za izvajanje opravil ESD, različni načini in motivi pri pridobivanju dohodka, pomanjkanje razvojne usmerjenosti kadra in druge pomanjkljivosti zavirajo nadaljnji razvoj.

Za izgradnjo delavnic bi morale vse zainteresirane DO združevati

delo in sredstva, saj je mogoče take projekte uresničiti le z združevanjem in opredeljevanjem skupnih smotrov in temeljnih ciljev.

Ker skupnega dogovarjanja med DO v SOZD REK glede združevanja sredstev in vodenja enotne politike o izkoriščanju kapacitet na področju ESD ni, se vsaka DO odloča po svoje na osnovi kratkoročnih ciljev. Vsakdo hoče nadomestiti tisto, kar je zaradi zapostavljanja te dejavnosti v preteklosti bilo izgubljeno. To pa so predvsem delavniški prostori.

Tudi v DO IMD smo se odločili, da pričnemo problematiko okoli izgradnje in popravila objektov reševati sami s skromnimi lastnimi sredstvi in pomočjo DO DINOS, s katero poslovno sodelujemo. Na osnovi Samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev bi lahko združile sredstva tudi druge DO v SOZD REK in s tem, čeprav v tem trenutku s skromnimi sredstvi, pokazale solidarnost in voljo za doseganje skupnih ciljev okoli združevanja ESD.

Ker nas čas priganja, bomo z zbranimi lastnimi in na osnovi Samoupravnega sporazuma združenimi sredstvi z DO DINOS na platoju Guida, kjer je sedež DO IMD in deluje TOZD SIMD, zgradili manjši montažni objekt, da bomo vanj namestili stroje, ki smo jih nabavili v prejšnjih letih, vendar so bili izdobljeni šele letošnje leto.

S fazno izgradnjo je omogočeno dograjevanje tega objekta, ali pa ga postaviti na drugo lokacijo. V novih delavniških prostorih bomo lahko opravljali bolj zahtevna dela, ki jih do sedaj zaradi slabe tehnične opremljenosti in prostorske stiske nismo mogli izvajati. S tem pa bomo postali manj odvisni od storitev, ki jih iščemo izven REK. Problematika okoli cen in odkopa premoga že nekaj let odvrača pozornost problematike organiziranosti ESD, ki je v razmerju s pridobivanjem premoga sekundarnega značaja, vendar vplivna glede na končnega nosilca stroškov — premoga. Tega se delavci v DO IMD dobro zavedamo. Le z dobro organizacijo dela, ki jo omogočajo primerni delavniški prostori, oprema in kadri, bomo dosegli niz-

ke stroške storitev. Naša želja pa je, da bi bili enakega mnenja tudi ostali delavci, ki so vezani na pridobivanje premoga in električne energije. To nam narekuje, da je potrebno čim prej pristopiti k kompleksni organiziranosti ESD v REK in združevanju sredstev za izgradnjo delavniških prostorov.

Mihael Eržen

Problematika cen premoga

Rudniki rjavega premoga v Sloveniji zahtevajo letos za svoj proizvod cene, ki so dosti višje, kot predvideva povpreček povišanja cen, dogovorjen z »Okvirnim programom premikov cen v letu 1982 (Zvezne skupnosti za cene)«.

Interesna skupnost elektrogospodarstva in skupščina ISE je na osnovi poročila posebne komisije, ki je podrobno proučila stroške v premogovnikih, sprejela cene za premog v višini 171,26 din/GJ za rjavi premog in 107,75 din/GJ za lignit.

Porast cen rjavih premogov je višji od lignita in je izraz ugotovitve, da so bili le-ti najmanj cenjeni.

Cene za premog, ki ga uporabljajo termoelektrarne, so že od ustanovitve ISE predmet dogovarjanja z uporabniki električne energije, za katere je mogoče trditi, da imajo posluh tudi za proizvodnjo primarne energije. Tega pa ni mogoče trditi za oblastne organe, kajti od sklepov skupščine leta 1978, da je treba urediti odnos cen v energetiki s posebnim poudarkom na ponovni porabi domačega premoga v zameni za nafto, ni prišlo. Kljub temu, da so bile medtem cene premoga tri leta v domeni republik, takšnih cen, ki bi omogočale premogovnikom vsaj enako osnovo za poslovanje kot drugim OZD, niso določili.

Čeprav pada v strukturi porabe v rudnikih rjavega premoga SR Slovenije delež za široko potrošnjo in industrijo po srednjeročnem načrtu,

ga porabijo potrošniki še vedno več kot 40 % proizvodnje. Zato so zaradi takšnega odnosa do priznavanja cen rudniki rjavega premoga v SR Sloveniji že dolga leta na dnu poslovnih rezultatov OZD v Sloveniji.

Leto za letom se otepavajo Zasavski premogovniki z izgubami, in sicer:

Leto	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Izguba v 10 ³ din	51.272	73.732	93.827	250.236	163.459	287.227

Pri tem je treba poudariti, da tudi elektrogospodarstvo v teh letih niti enkrat ni zagotovilo cene, ki bi pokrila proizvodne stroške na tono v Zasavskih premogovnikih.

leto		1960	1965	1969	1975	1980
Lastna cena din/tono		3063	6380	8200	273,41	1077
Cena v EGS-u din/tono		2000	4870	5000	213,80	7650
Leto	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Lastna cena din/GJ	27,69	32,87	43,14	63,20	83,08	133,31
Cena v EGS-u din/GJ	22,24	27,74	42,02	54,36	76,12	102

Skoraj tretjino stroškov za proizvodnjo energetskega premoga so nosili ostali uporabniki premoga. Ko pa se je potrošnja količinsko prevesila v prid porabe v energetiki, so bili Zasavski premogovniki do kraja dotolčeni, ker ostali porabniki tega bremena niso prenesli. Rezultat je današnje stanje.

Res je, da je interesna skupnost elektrogospodarstva Slovenije do sedaj pokrivala izpad dohodka ob zaključku leta. Dotacije za kritje izgube so znašale:

Leto	1976	1977	1978	1979	1980
Dotacije 10 ³ din	50272	73732	97827	250236	263459

Tudi za leto 1981 so Tozdi EGS, ki pridobivajo prihodek iz skupnega prihodka, pokrili del izgube v Zasavskih premogovnikih, ki je znašala 277.448.204,70 din, ostanek 53.813.287,70 din, pa terjamo od sklada skupnih rezerv SRS. Popolnoma odprto je vprašanje izpada sklada skupne porabe, ki znaša skupno s potrebnimi sredstvi za stanovanjsko izgradnjo 128.308.642 din za

DO ZPT, DO TET in DO RPS, od tega v premogovništvu 109.323.405 din.

Vprašanje je, ali bodo delavci v EGS-u pripravljeni združevati sredstva za sklad skupne porabe tako kot pretekla leta, ko so bili v težavah tudi Tozdi v Rudniku lignita Velenje in nekateri Tozdi elektrogospodarstva.

Proizvodna cena premoga v slovenskih rudnikih rjavega premoga je ena najvišjih v SFRJ, vendar daleč pod cenami na svetovnem tržišču. Cene nekaterih premogov pa

so vseeno na slovenskem trgu višje. Tako stane:

- kolubarski lignit v Šoštanju 185,15 din/GJ,
- rjavi premog iz Ugljevika v Mariboru 187,90 din/GJ.

Po zadnjih podatkih stane manj vreden premog na premoški borzi v Milanu 200.000 LIT/tono ali 7.500 din/tono.

Potrošniki bi ob sprejemu cen plačali 137.368.000 din več kot

lansko leto, in sicer 811 din/tono več za 173.000 ton v široki potrošnji porabljenega rjavega premoga.

Kljub prepričanju, da je zagotovitev normalnega poslovanja skozi pomaknitev cen nujna, se delovni kolektivi v rudnikih rjavega premoga zavedajo, da stalno naraščanje cen premoga ne more biti njihova osnovna politika.

Stanje v rjavih premogovnikih je odraz posebnega položaja in mesta, ki ga imajo ti delovni kolektivi že ves čas po vojni.

Dokler je bil premog skoraj edini vir energije, so slovenski premogovniki nosili vso težo obnove, saj so že leta 1950 proizvedli 2.400.000 ton rjavega premoga, ko je bil RLV še v razvoju s 450.000 tonami letne proizvodnje.

Ta proizvodnja je predstavljala 40 % jugoslovanske proizvodnje premoga. To proizvodnjo so rudarji dosegli samo s požrtvovalnostjo brez posebnih vlaganj družbenih sredstev v premogovnike.

V SFRJ smo se odločili, da iz skupnih skladov odpremo nove premogovnike z odločno večjimi kapacitetami in rezultat teh naporov so današnji velikani: Kosovo, Kolubara, Titovi rudniki in Rudnik lignita Velenje.

Starim premogovnikom (Zagorje 220 let) je bila namenjena vloga zbiralcev akumulacije za izgradnjo drugih. Takšni so se znašli v konkurenci z nafto, ki je nadomeščala premog v industriji, transportu in široki potrošnji. Veliki rudniki, med njimi tudi Velenje, so si zagotovili porabnike v novih termoelektrarnah. Z naraščajočo porabo nafte se prične tudi zapiranje rudnikov rjavega premoga v SR Sloveniji. Po vrsti prično padati Ilirska Bistrica, Pečovnik, Liboje, Zabukovica, Krmelj, Globoko, Sečovelje in še z energetske bilanco leta 1979 sprejeta predvidevanja likvidacije rudnika Laško v letu 1984, rudnika Zagorje v letu 1987 in rudnika Senovo v letu 1988.

Od vseh rudnikov rjavega premoga so edino Zasavski premogovniki, ki imajo tudi porabnike v elektrogospodarstvu, in sicer Termoelektrarno Trbovlje in Termoelektrarno-toplarno Ljubljana, v zadnjih letih deležni nekaj denarja za razvoj.

Leto	1976	1977	1978
din/tono	19,28	13,99	32,78
Leto	1979	1980	Skupaj
din/tono	28,12	301,38	91,44

Ob predlogih in zahtevah bosanskih premogovnikov po vlaganju okrog 1500 din/tono so te številke

v posmeh tistim, ki poslušamo, da je odnos do premoga v SR Sloveniji drugačen, boljši.

Kljub temu pa so rudniki že s temi minimalnimi sredstvi uspeli nabaviti toliko opreme in stanovanj, da so v letu 1981 zadržali stalno padanje proizvodnje premoga. Lansko leto so nakopali rudarji v Zasavskih premogovnikih 100.000 ton več premoga kot prejšnje leto. Odnos do vlaganj v rudnike rjavega premoga pa ostaja mačehovsko nespremenjen v tem srednjeročnem obdobju.

Lansko leto so pridobili rudniki rjavega premoga v SR Sloveniji le 33,4 % predvidenih sredstev ali 274.530 din od predvidenih 1.039.000 din. Letos pa je situacija še slabša, saj je po sedaj sprejetem letnem načrtu predvideno le 22 % planiranih sredstev za potrebe rudnikov rjavih premogov, čeprav pričakuje ISE priliv 58 % sredstev ter jih je namenila RLV 68 % od predvidenih.

Verjetno bi rudniki rjavega premoga pričakovali ob razglašeni prioriteti obnavljanja starih premogovnikov, da bodo vsaj deležni ne le pozornosti, ampak tudi denarja v isti višini kot ostali v elektrogospodarstvu in premogovništvu.

Ob takem odnosu do kolektivov v rudnikih rjavega premoga na Slovenskem je težko pričakovati od njih še boljše rezultate (tudi letos v prvih treh mesecih je proizvodnja višja od lanske za 15,1 % oz. 51.902 ton), kljub pripravljenosti in možnostim, kajti rezerve rjavih premogov v SR Sloveniji zadoščajo za najmanj 30 let pri povišani proizvodnji okrog 2.000.000 ton letno.

Srečko Klenovšek

Nove cene premoga

Dne 9. aprila 1982 je svet republiške skupnosti za cene SR Slovenije vnovič obravnaval predlog našega kombinata za določitev novih cen komercialnega premoga. Zaradi težkega notranjega položaja slovenskih premogovnikov je ta svet sklenil, da se cene komercialnih vrst premoga povečajo za 20 %,

hkrati s tem sklepom pa je svet izglasoval tudi sklep, da se v primeru, če bo v zveznem programu o gibanju cen določeno, da se cene komercialnega premoga iz jamskih kopov povečajo za 25 %, brez ponovnega glasovanja sedaj veljavne cene komercialnega premoga povečajo še za 5 %, skupaj torej 25 %.

Logično je, da kljub takšni spremembi cen, problemov slovenskega premogovništva še ne bo konec, iskati bo treba druge trajnejše rešitve za odpravo težav. Povpraševanje po komercialnem premogu v Sloveniji je precej večje od ponudbe zaradi pomanjkanja denarja za razširjeno reprodukcijo, predvsem za raziskovanja in odpiranja novih kopov. Politika cen pri premogu je že nekaj let takšna, da prihodki komaj pokrijejo stroške enostavne reprodukcije. O stanju slovenskega premogovništva govore tudi dejstva, da so imeli premogovniki že v letošnjih prvih treh mesecih visoko izgubo, ki gre v milijarde starih dinarjev.

Na tej podlagi in na podlagi sklepa delavskega sveta DO Zasavski premogovniki veljajo od 12. aprila 1982 dalje nove cene komercialnega premoga. Dosedanja cena je znašala 119,13 din/GJ, nova cena pa je 142,956 din/GJ, kar pomeni, da je za 20 % višja kot doslej. Nove cene komercialnih vrst premoga v zasavskih premogovnikih so od navedenega dne dalje naslednje:

	din/tona
Kosi	2.497,00
kocke	2.450,00
oreh	2.403,00
grah	2.334,00
zdrob	1.989,00
prah	1.479,00
kotlovni	1.348,00
suho sejani	1.289,00

Te cene veljajo franko vagon na separacijah v Trbovljah in Zagorju.

Za enak odstotek, t. j. za 20 %, so se dvignile tudi cene komercialnih vrst premoga rudnikov Senovo in Kanižarica.

Maloprodajne cene v trgovini so nekoliko višje, ker je ceni priručnana tudi trgovska marža.

Raziskave 1982 bencinski dinar

V letošnji drugi številki našega glasila Srečno je bil objavljen pregled predvidenih raziskav na območju REK EK, DO ZPT za srednjeročno obdobje 1981-1985. V ta plan raziskovalnih del niso bila zajeta raziskovalna dela, ki so bila že vnešena v programe raziskovalno odpiralnih del kot pripravljalna dela kasnejših investicijskih programov in pa v že potrjenih investicijskih programih zajeta raziskovalna dela. Zajeta niso bila tudi raziskovalna dela, programirana na širšem območju obstoječih premogovnikov DO ZPT in na perspektivnih območjih Dol-Laško in Izlake-Moravče.

Zaradi pomanjkanja sredstev za raziskave po že potrjenih investicijskih programih in nujnega čimprejšnjega pričetka raziskav na širših območjih premogovnikov in na perspektivnih območjih so bili v februarju izdelani za območje celotne Slovenije programi raziskovalnih del, ki naj bi se izvršila v letu 1982, in to ločeno za posamezne lokacije. Izdelane so bile tudi specifikacije raziskovalnih del po vrstah, obsegu in predvidenih stroških.

Ti programi so bili predloženi Enoti za odkrivanje in raziskovanje surovin splošnega pomena pri Raziskovalni skupnosti Slovenije in Splošnem združenju energetike pri Gospodarski zbornici Slovenije. Ker ti programi raziskovalnih del niso zajemali kot energetske surovino samo premog, ampak tudi uran, so o njih razpravljali pristojni odbori za premog in uran.

Namen izdelave teh programov raziskovalnih del je bil, da se na njihovi osnovi koristijo sredstva, ki so bila dosežena s plačilom dela prodajne cene bencina in plinskega olja, kar hkrati omogoči čimprejšnji pričetek raziskovalnih del.

V ta program raziskovalnih del so zajeta tudi območja vseh treh DO v okviru REK EK, to je DO ZPT, Senovo in Kanižarica, saj je

na vseh treh nujno potrebno pričeti z raziskovalnimi deli, in to ne samo zaradi kontinuitete proizvodnje, ampak tudi zaradi trdnjših osnov premoških zalog, ki so osnova za planiranje proizvodnje tako v srednjeročnem in dolgoročnem obdobju do leta 2000.

Iz sredstev »bencinskega dinarja« naj bi se za leto 1982 financirala na območju REK EK naslednja raziskovalna dela:

1981. Nadaljevali naj bi jih še v letu 1982, s tem da se proga na višini Savskega obzorja podaljša za 500 m proti vzhodu. Izdelava te proge vse do meje s premogovnikom Laško bo omogočila izvedbo jamskih raziskovalnih vrtin, ki naj detajlnejše določijo prisotnost premoškega sloja, njegove razsežnosti, količino zalog in kvaliteto.

2. Raziskave premoga s površine na območju zahodnega dela jame Tr-

Za raziskavo tega območja so bili izdelani: študija in rudarski projekt raziskovalnih del ter program raziskovalnih del. Predvidene so raziskave z vrtinami s površine in z rudarskimi deli, to je s smernim hodnikom in prečniki do premogovega sloja, detajlneje pa še z jamskimi vrtinami. Glavni in najvažnejši objekt v okviru raziskovalnih del je izdelava smerne proge s 5. obzora jame Kisovec proti vzhodu in s 6. obzora jame Kotredež proti zapadu. Ta iz Kotredeža bi bila izdelana po premogu.

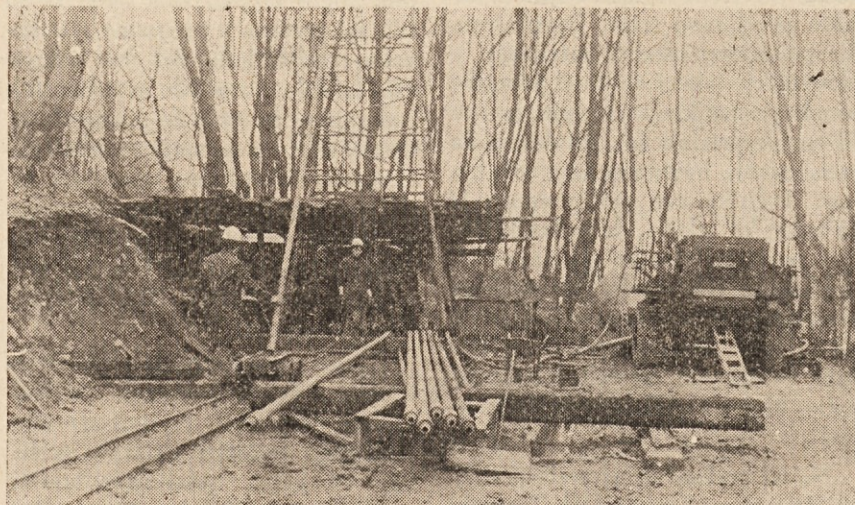
Z izdelavo smerne proge iz Kisovca smo pričeli že koncem leta 1980 in nadaljevali še v letu 1981. To delo bi se moralo v letu 1982 forsirano nadaljevati, saj je od pravočasnega končanja raziskovalnih del odvisna kontinuiteta proizvodnje premoga v premogovniku Kotredež.

V letu 1982 bi lahko raziskave na tem območju nadaljevali le v obsegu še ne koriščenih sredstev iz prejšnjih let, zato je bil izdelan program obsega raziskovalnih del za leto 1982 in predložen komisiji za revizijo raziskovalnih programov iz sredstev »bencinskega dinarja«. Ta je predloženi zahtevek o višini potrebnih sredstev odobrila s pripombo, da se prvenstveno koristi za forsirano izdelavo smerne proge.

4. Raziskave terciarne premogovne kadunje med Zagorjem in Moravčami:

To območje je bilo že pred dvajsetimi leti makrokartirano in je nakažovalo potencialna območja predvsem na lokalitetah Obrazija in Kolvrat. Pred pričetkom detajlnejših raziskovalnih del z raziskovalnim vrtanjem s površine je nujno potrebno izvršiti še detajlno kartiranje kot predpripravo. Celotno perspektivno območje zavzema površino ca 30 km². V letu 1982 naj bi bilo v detajlno kartiranje zajetih ca 12 km² površine, in to zahodno od Lok in Kisovca na območju, ki je gradbeno zazidalno zelo zanimivo. Rezultati raziskav morajo dati čimprej odgovor, ali je možno to območje smatrati kot urbano zanimivo in ga predvideti za kasnejšo zazidavo.

B) DO Rudnik rjavega premoga Senovo:

Geološki zavod iz Ljubljane že nekaj časa opravlja raziskovalna dela na premog. Fotografija predstavlja vrtin Kz—15/82 v Zagorju.

Foto: A. Bregant

A) DO ZPT

1. Raziskovalno odpiralna dela na območju Dol - Laško:

Na območju bivšega premogovnika Dol pri Hrastniku so se raziskave vršile predvsem na območju zahodnega in srednjega sektorja, dočim je bil vzhodni le delno raziskan, in to iz višine bivšega Morave rova. Več kot 500 m dolg predel do meje s premogovnikom Laško je ostal do sedaj, razen kartiranja površine, povsem neraziskan.

Že pred leti je bil za raziskavo tega področja izdelan projekt raziskovalnih del in na osnovi tega tudi program večletnega izvajanja raziskovalnih del. Na osnovi tega programa so bila od ISE koncem leta 1980 odobrena sredstva za pripravljala dela na višini Savskega obzorja K. 260 in za obnovo že obstoječega dela proge. Ta dela so nadaljevali v omejenem obsegu zaradi višine odobrenih sredstev še v letu

bovlje:

Obstoječi podatki o odkopavanju premoga na tem območju so zelo nepopolni in nezanesljivi, saj se je odkopavanje vršilo že v samem začetku premogovništva v Trbovljah. Na osnovi teh podatkov ni možno projektiranje detajlnih jamskih raziskav, zato je potrebno z vrtinami s površine najprej potrditi prisotnost neodkopanih zalog komercialnega in talninskega premoga.

V prvi fazi raziskovalnih del je programirano le raziskovalno vrtanje s površine v severozahodnem delu raziskovalnega območja (Amerškov travnik). Po programu za leto 1982 bi izvrtali 27 raziskovalnih vrtin, skupne dolžine oz. globine 2050 m.

3. Raziskave na območju Kotredež — zahod:

Med obstoječima jamama Kisovec in Kotredež je še neraziskano območje, ki ga imenujemo Kotredež — zahod.

V tem premogovniku se sedaj odkopavanje premoga izvaja v polju Zakov. Z raziskavami tega polja je bilo ugotovljeno, da se premogov sloj nadaljuje v globino vse do kote ± 0 in celo do kote — 100.

Po tej analogiji slojnih prilik se da sklepati, da se tudi premogov sloj v polju Dol pojavlja še v večjih globinah in da je izklinjanje sloja na koti 147 le slučajno ter se v globino lahko celo odebeli in iz vertikalne lege s strmim padom nadaljuje v globino.

Da se lahko razišče z raziskovalnimi vrtinami iz jame polje Dol, je nujno najprej izdelati raziskovalno progo v dolžini 400 m, iz te pa 150 m vertikalne vrtine in dve poševni vrtini, dolžine 100—200 m. Raziskovalna proga je zastavljena tako, da bo v primeru pozitivnih rezultatov raziskovalnih vrtin lahko služila tudi v času kasnejše eksploatacije.

C) DO rudnik rjavega premoga Kanižarica

1. Raziskave v polju Kadunja: Odpiralna dela v Južnem polju zaradi nujnosti stalnega predvrtavanja in dotokov vode zaostajajo. Iz tega polja naj bi bil raziskan tudi obrobni del, ki meji na polje Kadunja.

Da ne bi prišlo do zastoja ali celo prekinitve proizvodnje zaradi kasnitve odpiralnih del v Južnem polju, je bila sprejeta odločitev, da se ta obrobni oziroma mejni predel razišče s polja Kadunje. Raziskave naj dajo podatke o legi, debelini in kakovosti zgornje in spodnje plošče IV. premogovega sloja.

Po programu in rudarskem projektu raziskovalnih del je v letu 1982 potrebno izdelati 250 m raziskovalnih prog in 2490 m raziskovalnih vrtin. Vrtine bodo vrtnice v obliki šopov — pahljač. Njihov namen ni sama ugotovitev kakovosti premogovega sloja, ampak tudi ugotovitev plinonostnosti in vodonostnosti, predvsem v prelomnicah.

S predlaganimi raziskavami naj bi se sprostilo ca 290.000 ton zaloga premoga, kar bi zadostovalo za dvoletno proizvodnjo. V tem času pa morajo biti končana investicijsko odpiralna dela v Južnem polju:

2. Raziskave na območju Gradac — Griblje pri Črnomlju:

Tudi med Gradacom in Gribljami leži terciarna kadunja, v njenem območju so že večkrat pri kopanju vodnjakov in drugih zemeljskih delih naleteli na tanjše plasti premoga, obstaja pa možnost, da se v globini nahajajo debelejšje plasti premoga. Kadunja leži v prostoru 4,5 x 2,5 km. Največja globina najbrž ne bo presegala 200 m.

Z dosedanjimi terenskimi deli ni bilo možno ugotoviti boljše geološke zgradbe terena. Ugotoviti jo je možno samo s prospekcijsko strukturnimi vrtinami, ki naj določijo lego in razprostranjenost premogovnih plasti. Predvidene so tri vrtine s površine v skupni dolžini 560 m, vendar pogojeno, da če sta prvi dve negativni, tretje ne bodo vrtali.

Za teren na površini 20 km² bo izdelana tudi boljše geološka karta.

S tem prispevkom sem hotel v čim bolj skrajšani obliki podati program raziskovalnih del na območju delovnih organizacij, ki združujejo premogovnike v okviru SOZD REK EK.

J. A.

Informiranje

ORGANIZATORJEV PROIZVORNJE V ZPT

Društvo rudarskih inženirjev in tehnikov REK EK je skupno s tehničnim sektorjem ZPT organiziralo 18. 3. 1982 ob 16.30 v Poslovni stavbi v Hrastniku skupni sestanek vseh organizatorjev proizvodnje v ZPT. Namen sestanka je bil, da se seznanijo vsi organizatorji proizvodnje s tekočimi dogajanjem na vseh treh področjih in z izsledki študij, ki so bile izdelane v zadnjem času v Rudarskem inštitutu Ljubljana. Sestanek je obsegal štiri točke dnevnega reda, in sicer:

— Izvleček iz študije odkopavanja na področju Hrastnik in Trbovlje do leta 2000.

— Dognanja pri odkopavanju s SHP v jamah ZPT od leta 1970 do 1981.

— Tehnične rešitve bodočega transporta premoga po savskem obzoru za področji Hrastnik in Trbovlje.

— Informacija o dosedanji in bodoči sanaciji jame Kotredež.

Uvodoma je predsednik kolektivnega poslovnega odbora (KPO) ing. Berger poudaril pomen sestanka in povedal, da bo to postala tradicionalna oblika seznanjanja oz. informiranja organizatorjev proizvodnje v ZPT o aktualnih dogajanjih v tej delovni organizaciji.

Zatem je tehnični vodja ZPT ing. Schneider podal kratek izvleček iz študije odkopavanja do leta 2000 za področji Hrastnik in Trbovlje s posebnim poudarkom na nakazane rešitve in količinsko proizvodnjo.

Kratko informacijo o dosedanjih dognanjih pri odkopavanju s samohodnim hidravličnim podporjem v jamah ZPT od leta 1970 do 1981 je podal vodja tehničnega razvoja v ZPT ing. Herman. V svojem podajanju je orisal začetne težave pri prvem poskusu s ščitnim podporjem Rudarskega inštituta Beograd (RIB — 420), podporje je bilo izdelano v kooperaciji z Rudarskim inštitutom Beograd in poljsko firmo, vzpodbudnih doseženih rezultatov z drsnimi stropnicami Salzgitter, samohodnim hidravličnim podporjem (SHP) Marrel Hydro DFS 18-28 v južni Savi (Lakonca kota 238), pri kompleksnem mehaniziranem odkopavanju s SHP Marrel Hydro in odkopnim strojem Ravageuse v Zgornjem VII. polju kota 267 v jami Trbovlje do mehaniziranega odkopavanja pri podpiranju na čelu s težjo tipo SHP Klöckner — Becorit v C in A — polju jame Hrastnik.

Zatem je podal ing. Berger smernice in tehnične rešitve bodočega transporta premoga po savskem obzoru za jamo Trbovlje z gumijastimi transportnimi trakovi od AB polja do jaska VII in dalje do Separacije Trbovlje, na katerega se bo potem priključevala proizvodnja iz polja Vode in ostalih odkopnih polj, za jamo Hrastnik pa z jamskimi vozički s kapaciteto 3000 l uvedbo balezacije transporta in posodobitev transporta izdelovalnega materiala s paletami in sodobnimi transportni-

mi sredstvi (enotirno višeco žičnico ali talno progo z mehansko vleko).

V zaključni točki je navzoče seznanil ing. Grahek z dosedanjimi in bodočo sanacijo jame Kotredež in osnovno koncepcijo sanacije. Pri tem je poudaril dognanja madžarskih strokovnjakov glede pretoka vode od mesta vdora do šestega obzora. Izdelan je tudi sanacijski načrt za začetek sanacijskih del v vzhodnem predelu jame Kotredež. Po ugotovitvah madžarskih strokovnjakov se v vzhodnih jamskih objektih voda ne pretaka več, ker je prišlo do naravne začetitve, zato je bilo možno pričeti s sanacijskimi deli. Po vseh štirih informacijah je tekla razprava v starem rudarskem prijateljskem vzdušju.

Jože Herman

Uspehi učencev RŠC v prvem letu usmerjenega izobraževanja

Pri ocenjevanju oziroma analiziranju učnega uspeha učencev prvega letnika usmerjenega izobraževanja v rudarski usmeritvi ne moremo biti zadovoljni. V prvem redovalnem obdobju je znašal njihov učni uspeh 28,9 %, ob polletju pa se je povzpelo na 32,9 %, kar vsekakor ni vzpodbudno. Ob tem pa je treba poiskati oziroma analizirati tudi vzroke za takšen učni uspeh.

Trditev, da je tako slab učni uspeh samo v rudarski usmeritvi, ne velja, ampak je ugotovljeno, da je slab na vseh bivših poklicnih šolah, se pravi na tistih vzgojnoizobraževalnih organizacijah, ki so izobraževale za potrebe združenega dela.

Lahko primerjamo učni uspeh v ljubljanski regiji z nekaterimi ostalimi usmeritvami, saj imamo vpogled v njihove rezultate učnega uspeha. Vzroki za tako slab učni uspeh so predvsem naslednji:

— prenizka izobrazbena raven oziroma njihovo slabo predznanje;

— prezahteven in obširen program, predvsem srednji program;

— nezainteresiranost in slabe delovne navade učencev;

— vprašljiva je njihova odločitev za šolanje na tej usmeritvi;

— vprašanje se postavlja tudi glede vpliva in pomoči staršev.

Poudariti velja, da kljub ukrepom, ki jih sprejemamo v zvezi z izboljšanjem učnega uspeha tako na učiteljskih zbiorih kot na sestankih razredne skupnosti, uspeha ni.

Ob zaključku prvega polletja je precejšnja večina učencev uvidela, da dejansko ne bodo mogli nadaljevati šolanja v srednjem programu (rudar in rudarski tehnik), ampak so se glede na manj zahteven in manj obširen program odločili za prehod v skrajšani program — pomočnik rudarja, tako da imamo sedaj v drugem polletju tega šolskega leta dva oddelka srednjega programa in dva oddelka skrajšanega programa.

Po vsej verjetnosti bo ob koncu leta situacija precej drugačna, kar tiče učnega uspeha, saj se že v tretjem redovalnem obdobju vidi, da je bila odločitev učencev ob polletju pravilna.

Slab učni uspeh je dejansko posledica prezahtevnega programa, kajti iz same analize je razvidno, da je največ negativnih ocen iz tujega jezika, matematike, fizike, kemije, star program pa sploh teh predmetov ni imel.

Ob analiziranju učnega uspeha se je tudi pokazalo, da je dejansko program prezahteven, kajti če učni uspeh primerjamo s prejšnjimi generacijami, ni primerljiv, saj se je v povprečju gibal okrog 65 %.

Malo boljši je uspeh v drugem in tretjem letniku, saj je v teh letih program manj zahteven, število ur je manjše, poleg tega pa imajo učenci teoretični in praktični del pouka,

tako da niso nasičeni s teorijo in se njihove delovne navade v marsičem razlikujejo od učencev v prvem letniku usmerjenega izobraževanja.

Velja poudariti tudi to, da vsi tisti učenci, ki so se ob polletju odločili za manj zahteven program, imajo po zaključku tega možnost dokončati srednji program, tako da bi prišli do naziva rudar.

Njihovo zadovoljstvo v preusmeritvi je tudi v tem, da sedaj hodijo dvakrat tedensko na praktični pouk, pri čemer velja poudariti, da bi morali pohiteti z izdelavo primerne poligona, na katerem bi se učenci praktično usposabljali tako zunaj kot v jami. Kljub večkratnim razgovorom glede ureditve zadav okrog praktičnega pouka se to le počasi premika, iz česar sklepamo, da praktično usposobljenost učencev ni takšna, kot bi morala biti, tako da je včasih upravičena kritika temeljnih organizacij osnovne proizvodnje, da so ti učenci premalo praktično usposobljeni, vendar gre del krivde tudi njim.

Jože Omahne

Problematika varstva pri delu v REK-EK v I. tromesečju 1982

Iz letnih poročil Službe za varstvo pri delu o stanju nesreč je razvidno, da se število nesreč pri delu v SOZD REK EK od leta 1978 povečuje. Stanje je sledeče:

Leto:	Štev. nesreč:	Indeks:
1978	701	
1979	782	111,50
1980	787	100,60
1981	858	109,00
I. trimes. 1981	224	
I. trimes. 1982	208	92,00

Število nesreč pri delu v I. tromesečju 1982 se je zmanjšalo v primerjavi s I. trim. 1981 za 16 nesreč oz. za 8 %.

Analiza vzrokov nesreč nam ne daje zadovoljivega odgovora na tako slabšanje stanja varstva pri delu, saj zadnja leta vlagamo precejšnja sredstva, namenjena za izboljšavo delovnih pogojev in posodabljanje pridobivalnih prostorov, kar bi moralo privedi do ustrežnejših delovnih pogojev in zmanjšanja števila nesreč. Ta ugotovitev ne velja za I. trimesečje 1982. leta v primerjavi s I. trim. leta 1981, ker je število nesreč manjše.

Razvrstitve po kraju nesreče kažejo, da so v upadanju nesreče na odkopih:

	skupno št. nesreč	odkopi	% nesreč
I. trimesečje 1981	224	57	25,4
I. trimesečje 1982	208	49	23,5
indeks:	92	86	92

Število nesreč pri delu na odkopnih etažah medobzornih v glavnih in obzornih progah se je sicer zmanjšalo od 120 (I. trimesečje 1981) na 117 (I. trim. 1982) indeks 97,5, vendar se je povečal odstotek vseh nesreč od 53,6 % na 56,2 %, v obravnavanem obdobju indeks 104,9. Glavno težišče nesreč je tako v jamskih objektih, kjer izvajajo nakladanje, transport in razkladanje raznega potrošnega materiala, pri prevozih tako ročnih kot mehaniziranih ter na vzdrževalnih delih, kar je razvidno iz sledečega pregleda:

Sk. št. nesreč	ostalo JAMA	% nesreč
I. trimes. 1981		
224	120	53,6
I. trimes. 1982		
208	117	56,2
Indeks:		
92	97,5	104,9

Vse to kaže na utesnjenost v jamskih prostorih in objektih. Utesnjenost nastopa zaradi povečanih pritiskov in tudi zatrtosti zaradi nepravilnega umikanja tako odkopnega kot progovnega podporja kot tudi delov transportne mehanizacije. K povečanju nesreč pri transportih prispevajo tudi težki montažni deli tako odkopne kot tudi transportne mehanizacije.

Nesreče zunaj so v upadanju, kar je razvidno iz naslednje primerjave:

V čakalnici premogovnika Trbovlje; beseda pred delom pomeni določeno sprostitve. H krajši debati so se namenili rudarji Crnomarkovič, Berdon, Motos, Božič in Kosi.

Foto: A. Bregant

	SKUPNO Št. nesreč	Nesreče Zunaj	% Vseh nesreč
I. trimesečje 1981	224	47	21
I. trimesečje 1982	208	42	20,2
INDEKS	92	89	96,2

Zaskrbljujoče je dejstvo, da narašča število nesreč zaradi pomanjkljive organizacije dela pri posameznikih in skupinah, kršenja oz. neupoštevanja predpisov in navodil, podcenjevanja nevarnosti, kakor tudi nediscipliniranosti.

Med objektivne vzroke, ki pogujejo večje število nesreč, moramo šteti povečano nevarnost pri rudarskem podzemeljskem delu in izred-

no neugodne montangeološke pogoje jam Zasavskih premogovnikov.

Iz primerjave po vrstah nesreč je razvidno, da se je v I. trimesečju 1982 v primerjavi s I. trim. leta 1981 spremenila celotna struktura nesreč. Iz naslednje pregledne tabele so razvidna odstopanja v pozitivno (zmanjšanje) in negativno (povečanje) smer:

VRSTA NESREČE	1981 štev.	1981 %	1982 štev.	1982 %	idneks
1. Pri rav. in spraviu pred. iz jekla in železa	25	11,2	34	16,3	136
2. Udarec od predmetov	5	2,2	25	12,1	500
3. Pri rav. in prevozu z vozički v ravnini in nagnjenih progah	9	4,0	20	9,6	222
4. Od padca premoga ali jalovine s stropa	28	12,5	14	6,7	50
5. Pri hoji v obratnem prost.	24	10,7	12	5,7	50
6. Od padca ostalih predm.	12	5,3	11	5,2	92
6. Pri spraviu z lesom	5	2,2	11	5,2	220
7. Ostale poškodbe pri transportu	7	3,2	9	4,3	129
7. Pri tesarjenju delovišča	10	4,5	9	4,3	90
8. Nakladanje in razkladanje vseh vrst materialov	12	5,3	8	3,8	67
8. Na poti na in z dela	12	5,3	8	3,8	67

9. Pri montaži in demontaži cevovodov	1	0,4	6	2,9	600
9. Pri ravnanju z ročnim orodjem	2	0,9	6	2,9	300
10. Od padca premoga ali ja-lovine s sten	6	2,7	5	2,4	83
10. Pri trans. mehanizaciji	6	2,7	5	2,4	83
11. Vbodnine-vreznine-usekan.	15	6,7	4	2,0	27
11. Nesreče z meh. orodjem	8	3,6	4	2,0	50
11. Udarec ob predmet	6	2,7	4	2,0	67
12. Opekline	3	1,3	3	1,5	100
12. Padec z višine	2	0,9	3	1,5	150
13. Pri rušenju	6	2,7	2	0,9	33
14. Pri prevozu ljudi ali mat.	1	0,4	1	0,5	100
14. Pri ravn. z ostalimi stroji in napravami	2	0,9	1	0,5	50
14. Poškodbe po sodelavcu	7	3,2	1	0,5	14
14. Padec tujka v oko	9	4,0	1	0,5	11
14. Poškodbe s komprim. zrakom	—	—	1	0,5	—
SKUPAJ nesreč:	224	100	208	100	92

Kljub temu, da analiza nesreč pri delu kaže, da se je število nesreč v SOZD-REK EK (brez TET) v I. trimesečju 1982 zmanjšalo v primerjavi s I. trim. leta 1981 za 8 %, pa posamezni Tozdi v DO-Zasavski premogovniki izkazujejo občuten porast nesreč. Največji porast nesreč izkazuje Separacija premoga Trbovlje, in sicer za 77 % oz. je število nesreč poraslo od 9 (1981) na 16 (1982).

Porast nesreč pri delu je tudi v TOZD Premog. Ojstro za 33 % od 18 (1981) na 24 (1982) in v TOZD Premogovnik Hrastnik za 20 % od 30 (1981) na 36 (1982).

Znižale pa so se poškodbe v TOZD Premogovnik Trbovlje za 30 %, Premogovnik Kotredež za 14 %, Separacija Zag. za 50 % in TOZD RŠC za 67 % (delavci). Znižanje nesreč pri delu smo imeli tudi v DO-RGD za 16 % (TOZD RIG za 5 %) in v DO-IMD za 50 %.

Ostala PROBLEMATIKA:

V letu 1982 (I. trimesečje) so se pojavljali nevarni pojavi, kot so:

- vdor vode oz. izliv vode na širokočelnem odkopu Vode polju na Koti 230 v jami Trbovlje,
- izliv vode v Terezija II na Koti 160 v jami Ojstro na širokočelnem odkopu,
- ogrevanje premoga v AB polju v jami Trbovlje,
- ogrevanje premoga v severnem Talnem skladu in v C polju v jami Hrastnik,

— požar v kompresorski postaji Hrastnik.

Vsi ti nevarni pojavi niso ogrožali delavcev, povzročili pa so motnje v proizvodnji in tudi gospodarsko škodo.

Problematika

STANDARDA NA RUDNIKU SENOVO DRUŽBENEGA

Pojem »družbeni standard« opredeljuje niz elementov. Šele natančnejša vsebinska in kvantitativna opredelitev vseh elementov in primerjava le-teh z dejanskim stanjem v delovni organizaciji bi lahko pokazala vso problematiko družbenega standarda in nam prikazala tudi stopnjo razvitosti le-tega.

Vendar pa takšna analiza tokrat ni namen.

Zadržimo se samo pri enem izmed vprašanj:

Kakšne so stanovanjske razmere delavcev, ki žive v samskem domu rudnika Senovo?

Že nekaj osnovnih podatkov o samskem domu, ki je bil zgrajen 1949. leta in nato še dvakrat adaptiran, daje približno sliko stanja.

Odsotnost od dela zaradi nesreč predstavlja do 2 % od skupne odsotnosti. Večji odstotek predstavlja odsotnost od dela zaradi bolezni, ki se giblje različno za posamezna področja. V I. trimesečju je bila na podr. Zagorja od 6,3 % do 7,8 %, na področju Trbovelj od 7,3 % do 11,2 % in na področju Hrastnika od 9,2 % do 11,8 %.

Povečanje bolniškega staleža pogojujejo neugodni pogoji v jamah ZPT, zaradi česar morajo delavci opravljati delo mnogokrat v prisilnem položaju, kar negativno vpliva na dele telesa zlasti hrbtenico.

Problematiki varstva pri delu bo v bodoče potrebno posvetiti vso pozornost s ciljem, da se izboljšajo pogoji dela. Izostri je potrebno pri delavcih čut za varno delo, stalno vzgajati delavce v smislu izboljšanja delovne discipline, ki pogojuje tudi varno delo. Proti kršitjem predpisov in navodil pa bo potrebno tudi ustrezno ukrepati.

Jože Čič

V samskem domu, ki je sicer centralno ogrevan, je 19 sob s 46 ležišči, od tega je:

št. sob	št. ležišč
1	4
8	3
8	2
2	1

Poleg tega pa ima še en skupni delovni prostor, eno kopalnico in dve umivalnici. V čajni kuhinji pa si stanovalci lahko pripravijo skromnejši obrok.

Prav tako stanje in pa zastavljen investicijski program nadaljnjega odpiranja treh etaž pod k. 125 nas je sililo v izdelavo investicijskega programa najnujnejše stanovanjske izgradnje, pri čemer smo se delavci odločili, da iz dohodka izločamo dodatna namenska sredstva.

Tako nameravamo v letih 1982 in 1983 zgraditi 49 stanovanjskih enot z dvema pomožnima prostoroma naslednje strukture:

struktura	št. stan. enot
21,50—34,00 mm ²	22
40,00—44,00 m ²	11
50,00—60,00 m ²	12
65,00—69,50 m ²	4

Gradnja tako imenovanega bloka malih stanovanj se je pričela že oktobra 1981, zaključek gradnje pa bo 31. 12. 1983. Blok malih stanovanj bo deljen na dva dela, in sicer na samski del oz. za samske delavce in družinski del. Investitor je Samoupravna stanovanjska skupnost Krško, izvajalec gradbenih del pa je gradbeno obrtno podjetje »Kostak« Krško.

Pri izdelavi investicijskega programa smo morali razrešiti niz problemov, ki zadevajo zlasti stroške predvidene stanovanjske izgradnje, dinamike vlaganj in finančne konstrukcije.

Toda ta trenutek je pomemben, da se je gradnja pričela, da uresničujemo eno izmed zadanih nalog iz temeljev plana naše delovne organizacije.

Koncem leta 1983 pa bomo lahko, ko bomo zopet primerjali podatke za enega izmed elementov družbenega standarda, z zadovoljstvom ugotovili, da so se stanovanjske razmere naših delavcev precej izboljšale.

Jana Čepin

Kadrovska problematika

NA RUDNIKU KANIŽARICA
IN Z NJO POVEZANI
DRUŽBENI STANDARD

V Rudniku rjavega premoga Kanižarica se tako kot v drugih rudnikih ubadamo z veliko kadrovsko problematiko, ki nas spremlja že več let. Trenutno je v naši DO zaposlenih 405 delavcev, čeprav je bil z letnim planom za leto 1981 predviden stalež 427 delavcev. Tega staleža nismo dosegli in obstaja

bojazn, da tudi do konca leta 1982 ne bomo dosegli načrtovane št. delavcev. Fluktuacija je izredno visoka, saj je v lanskem letu prišlo 120 novih delavcev, skoraj toliko pa jih je tudi odšlo. Kakšen vpliv ima to na doseganje planirane proizvodnje, ni potrebno posebej poudarjati, saj vsi vemo, koliko truda je potrebno vložiti v fazi priučevanja novih delavcev v jami, preden lahko pričakujemo od njih vsaj povprečne rezultate dela. Nemalo je takih, ki DO zapustijo že po nekaj mesecih, to so predvsem delavci iz drugih republik. Velik problem je tudi neustrezna kvalifikacijska struktura, saj z internim usposabljanjem ne uspemo nadoknaditi kvalificiranih delavcev, ki odhajajo v pokoj ali na drug način zapuščajo delovno organizacijo. Do leta 1985 bo predvideno odšlo v pokoj 38 delavcev, in to v glavnem na ključnih delovnih mestih, ki sedaj predstavljajo nosilce proizvodnje. Če upoštevamo sedanji primanjkljaj okoli 40 delavcev in predvidene upokojitve, bi morali za to nadomestitev na novo zaposliti okoli 80 delavcev.

Nove delavce bomo zaposlovali v okviru občine Črnomelj in bližnje okolice, kamor spadajo tudi sosednje hrvaške občine, od koder imamo že sedaj precejšnjo število delavcev, ki se vsakodnevno vozijo na delo z avtobusi. Še naprej pa bomo prisiljeni zaposlovati delavce iz drugih republik, v glavnem iz SR Bosne in Hercegovine. Tem delavcem je zagotovljeno bivanje v samskem domu rudnika, ki razpolaga s 93 ležišči.

Zaposlovanje teh delavcev se je zadnje čase zmanjšalo, saj se življenjski pogoji rudarjev tudi v drugih republikah bistveno izboljšujejo.

Rudnik Kanižarica trenutno razpolaga skupaj z 69 stanovanji, od tega s pet trosobnimi, 43 dvosobnimi, 17 enosobnimi in štirimi garsonjerami. Aktivni delavci zasedajo 57 stanovanj.

Trenutno imamo evidentiranih okoli 40 delavcev z nereše-

nim stanovanjskim problemom.

Stanovanjske probleme rešujemo z vlaganjem v individualno gradnjo ter z nakupom družbenih stanovanj. Posojila za individualno gradnjo smo pričeli dodeljevati leta 1966, in sicer vsako drugo leto, do sedaj je bilo odobreno posojilo 74 delavcem, ki so bodisi izpraznili družbena stanovanja ali pa v lastni režiji rešili stanovanjski problem. Takemu načinu reševanja omenjene problematike velja še nadalje posvečati največjo pozornost.

Visoke cene družbenih stanovanj nam že dlje časa onemogočajo intenzivnejši nakup tovrstnega stanovanjskega fonda. Letno na ta način pridobimo ca dve stanovanji, vendar to še zdaleč ne zadošča perečim stanovanjskim potrebam, predvsem mladih delavcev. Z investicijskim programom odpiranja južnega dela premogovnika je predvidena izgradnja 18 stanovanjskega bloka v Kanižarici in obrata družbene prehrane, kar bo vsaj delno ublažilo omenjeno problematiko. Intenzivnejše reševanje problemov družbenega standarda bo vsakakor vplivalo na reševanje kadrovske problematike. Brez zadostnega števila ljudi in primerne kadrovske strukture, pa si ne moremo zamišljati boljše proizvodnje.

Vinko Kukman

Priprave na letovanje

NAŠIH DELAVCEV V LETU
1982 SO V ZAKLJUČNI FAZI

Delavci REK EK in njihovi družinski člani bodo v letošnjem letu imeli možnost letovati v lastnih počitniških domovih na Rabu (v novem domu predvidoma 102 ležišči, v Kaldani osem in pri zasebnikih 13 ležišč — skupaj na Rabu 123 ležišč na dekadno), v Crikvenici (v domu 32 ležišč ter v zakupu pri

zasebnikih 32 ležišč v neposredni bližini našega doma — skupaj 64 ležišč), v Pineti v Novigradu (36 ležišč v marles hišicah) in v Terme Čatež (16 ležišč v bungalovih s prehrano v hotelu Terme Čatež). Zamenjava dotrajanega pohištva in druge opreme v počitniških domovih in novo zgrajeni objekti (na Rabu) bodo omogočili letovalcem udobnejše letovanje ob našem Jadranskem morju.

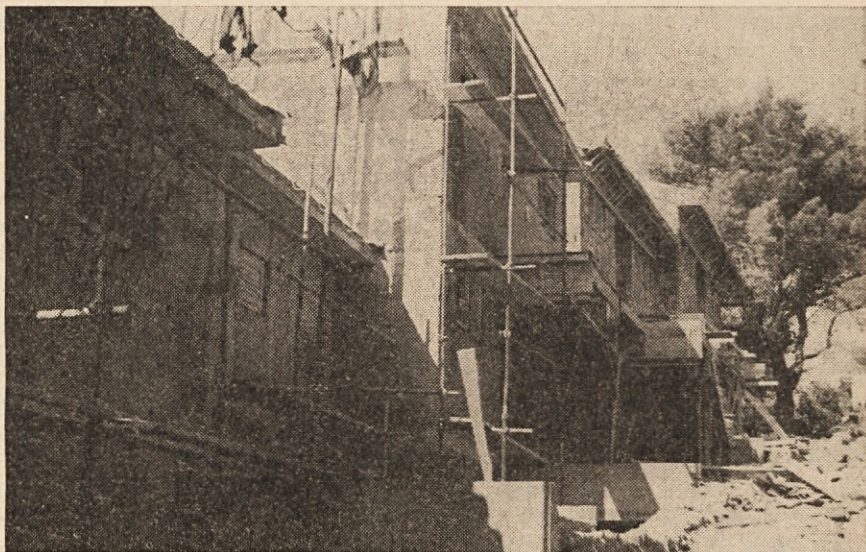
Da bi letovanje in poslovanje naših počitniških domov v letu 1982 potekalo nemoteno, so strokovne službe DS ASO pripravile predlog pravilnika o letovanju, ki ga je sprejel delavski svet SOZD REK EK na svojem zasedanju dne 15. 4. 1982, kakor tudi predlog cene oskrbnega dne v počitniških domovih in predlog regresne lestvice (socialne lestvice) za regresiranje letovanja zaposlenih ter nezaposlenih in nepreskrbljenih družinskih članov.

Cena letovanja v naših počitniških domovih Rab, Crikvenica, Pineta, v Novigradu in Termah Čatež v letu 1982 znaša 300,00 din/dan na zaposlenega v SOZD REK EK, za zakonskega tovariša, neglede ali je zaposlen ali ne in za nepreskrbljene otroke, ki so zavarovani po članu kolektiva. Za vse tuje letovalce, ki bi želeli letovati v naših počitniških domovih, znaša oskrbni dan 520,00 din/dan.

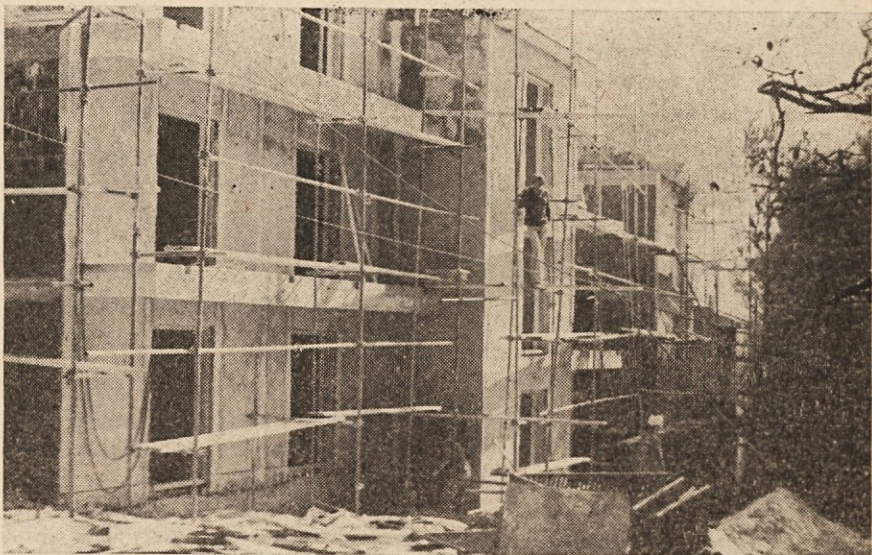
V primeru, da bodo letovalci koristili le posamezne obroke prehrane, bodo prispevali za zajtrk, 35,00 din, za kosilo 110,00 din in večerjo 75,00 din. Cena prenočevanja znaša 200,00 din.

Za člane kolektiva in njihove svojce, ki so si zaradi zasedenosti naših domov morali sami zagotoviti prenočitev, hranili pa se bodo v naših počitniških domovih, velja enaka penzijska cena kot za ostale člane kolektiva, ki bivajo in se hranijo po naših počitniških domovih (300,00 din/dan), zmanjšan za stroške prenočevanja 200,00 din/dan, plačajo prehrano 100,00 din/dan.

Člani kolektiva, ki bodo v letu 1982 letovali, bodo poleg 3.150,00 din prejetega regresa za letovanje, deležni še regresiranja po sprejeti socialni lestvici.

Vse kaže, da bo maja letos nov počitniški dom REK EK na Rabu res dograjen in usposobljen za pričetek letovanja. Posnetek kaže zadnjo stran razgibane zgradbe.

Podoba prednjega dela novozgrajenega počitniškega doma REK EK na Rabu sredi marca letos. Posnetek kaže prednji del doma s pogledom na morje.

povp. člana	OD na družino	% regresa %	sezona		posezona	
			odras.	otroci	odras.	otroci
0	— 4.000.—	100	300.—	210.—	240.—	168.—
4.001	— 4.700.—	80	240.—	168.—	092.—	134.—
4.701	— 5.500.—	60	180.—	126.—	144.—	100.—
5.501	— 6.450.—	40	120.—	84.—	96.—	67.—
6.451	— 7.600.—	20	60.—	42.—	48.—	34.—
7.601	— 8.740.—	10	30.—	21.—	24.—	17.—

Pri regresiranju oskrbnega dne v počitniških domovih se upošteva osebni dohodek, dosežen v prvih treh mesecih leta 1982 (po družbenem dogovoru 48 urni delovni teden). Kot osnova za izračun regresiranja oskrbnega dne je penzijska

cena v višini 300,00 din/dan.

Da bi člani kolektiva in njihovi svojci lažje potovali v naše počitniške domove, smo tudi v letošnji sezoni organizirali prevoz v počitniški dom Rab in Crikvenico, in sicer bodo morali letovalci prispevati na

obe smeri za Rab 600,00 din na člana in za počitniški dom Crikvenica 390,00 din v obe smeri za enega člana.

Opomba:

Z ozirom na to, da bomo v letovalni sezoni 1982 letovali na Rabu v povsem novem počitniškem domu, in da bomo popolnoma zamenjali opremo v počitniškem domu v Crikvenici, naprošamo vse letovalce, ki bodo letovali v naših domovih, da čuvajo inventar in težko pridobljen počitniški dom.

V kolikor bomo ugotovili povzročeno škodo, bomo morali to zaračunavati.

Članom kolektiva in njihovim svojcem želimo obilo sonca in dobrega počutja v naših počitniških domovih na zasluženem dopustu.

Mirko Pirnaver

Del objektov dosedanjega starega počitniškega doma REK EK na Rabu bo še nekaj časa stal, dokler se ne bomo odločili tudi za graditev drugega dela novega doma.

Enajsti svetovni rudarski kongres je pred nami

V času od 31. maja do 3. junija 1982 bo potekal v Beogradu enajsti svetovni rudarski kongres v Sava centru. Pripravlja ga mednarodni organizacijski komite svetovnega rudarskega kongresa, ki mu predseduje Benon Stranz iz Poljske. Jugoslovanski nacionalni komite pa vodi predsednik Ljubo Čuk, podpredsednik je Ivan Pecoja, konzultant Miodrag Dragović, člani pa so: Radomir Simič, Petar Radičević, Enes Atič, Dragiša Čipraniš, Vangel Veljanovski, Srečko Klenovšek, Đorđe Jakovljevič, Čedomir Maksimović, sekretar pa je Radomir Mitič. V organizacijskem odboru 11. svetovnega kongresa, ki ga vodi predsednik Radomir Simič, je še petnajst članov. Naslov organizacijskega komiteja je: Sava center, XI SRK, 11070 Beograd. Uradni jeziki na kongresu bodo: angleški, francoski, ruski, španski, nemški in srbo-hrvaški.

Glavne kongresne teme so naslednje:

— glavna tema: Mineralne surovine — faktor v svetovnem gospodarstvu,

— podteme pa:

- . možnosti pridobivanja mineralnih surovin,
- . eksploatacija in raziskave novih ležišč,
- . novi dosežki v tehnologiji podzemelske in površinske rudarske eksploatacije,
- . pogoji dela v rudnikih in vprašanja zaščite človekovega okolja.

Za okroglo mizo pa bodo obravnavali:

— osnovna tema: Tehnika, tehnologija in varnost v rudarstvu;

— podteme pa:

- . energetske surovine — sedanjí in bodoči problemi,
- . razvoj in izkoriščanje nekovinskih mineralnih surovin,
- . kovinske mineralne surovine,
- . razvoj in znanstveno-raziskovalno delo v rudarstvu,
- . varnost dela v rudnikih.

Organizacijski komite je pripravil program tega kongresa, posebej pa še program dela v plenumu in v komisijah oz. za okroglo mizo.

Kotizacija za udeležence kongresa znaša na udeleženca 5.000 din, po 31. marcu pa 6.000 din; za sprem-

ljevalce se plača po 2.000 din.

Od slovenskih rudarskih strokovnjakov bodo bodisi z referati ali razpravami sodelovali:

— dr. ing. Rudi Ahčan — povzetek podteme II: Eksploatacija novih ležišč,

— Uroš Bajželj, dipl. ing. — referat: Dejavnost rudarskega inštituta v Ljubljani s posebnim ozirom na obnovev proizvodnje v rudniku živega srebra Idrija,

— dr. Ivan Ogorelec: Pokazalci izkoriščanja kapacitet opreme na površinskih kopih lignita in njihov vpliv na produktivnost dela.

Po končanem kongresu si bodo udeleženci lahko ogledali jugoslovanske rudnike, za katere so se prijavili. Peta skupina si bo ogledala tudi zasavske premogovnike v Revirjih, nadalje Rudnik lignita Titovo Velenje, potem pa bodo obiskali še naš planinski svet. Po končanem kongresu bo v Zagrebu organiziran v času od 4. do 9. junija 1982 na zagrebškem velesejmu 9. mednarodni sejem rudarstva in energetike.

Predsedstvo SFRJ je sklenilo, da bo odprl 11. svetovni rudarski kon-

gres član predsedstva Vidoje Žarković. Na dan 1. aprila letos je sprejel delegacijo Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, ki ga je seznanila s pripravami na ta kongres, ki bo prvič v Jugoslaviji. Delegacija je tovariša Žarkoviča seznanila z osnovnimi značilnostmi svetovnega rudarskega kongresa, nasploh, kakor tudi o pomembnosti manifestacije za medsebojno izpolnjevanje rudarskih strokovnjakov. Ti se bodo po eni strani seznanili z najnovejšim gibanjem te stroke, po drugi strani pa z najmodernejšo tehniko in tehnologijo za rudarstvo in energetiko. Svetovni rudarski kongres so ustanovili leta 1958 in ima danes 35 držav članic. Med temi članicami je tudi naša država.

Za 11. svetovni rudarski kongres vlada v svetu precejšnje zanimanje. To dokazuje podatek, da se bo iz inozemstva udeležilo kongresa preko 1000 udeležencev; največ bo znanstvenikov in strokovnjakov, udeležilo pa se ga bo tudi več ministrov iz raznih držav. Od vseh dosedanjih kongresov bo prebranih največ referatov na beograjskem kongresu. Tovariš Žarković je sprejel orientacijo kongresa in vseh aktivnosti, ki so s tem v zvezi; poudaril je, da je kongres izjemna prilika, da na njem predstavimo lastne dosežke, da se na njem seštejejo številne tehnične, tehnološke in organizacijske rešitve in da se na ta način povežemo s svetom ter da proučimo možnosti za naše nove nastope na tem področju. Poudaril je, da je treba vso našo javnost širše in podrobneje seznaniti s pomembnostjo kongresa, preko vseh oblik informiranja, kakor tudi razvojem na področju rudarstva.

Koristi, ki jih bo imelo jugoslovansko rudarstvo bodo predvsem naslednje:

— obstaja možnost, da na najučinkovitejši način predstavimo tehnične in tehnološke dosežke s področja rudarstva in energetike. Naši dosežki na tem področju so zelo pomembni, čeprav teh možnosti niti približno nismo prenesli v inozemstvo in čeprav tuji partnerji v zadnjem času kažejo vse večji interes za našo tehnologijo;

— kongres bo izjemna prilika, da afirmiramo našo opredelitev o

hitrejšem razvoju lastnih surovin in potencialov, katerih težina postaja vsak dan večja in pomembnejša in predstavlja temeljni faktor razvoja;

— kongres in dokumenti, ki bodo sprejeti, bodo najprimernejši način, da znanstvenike in praktike seznanimo z izkušnjami in da ustvarijo ustrezno sodelovanje, nudenje strokovne pomoči, povezovanje itd.;

— učinki tega kongresa bodo tudi v pogledu deviznega priliva, inozemski udeleženci bodo v celoti nosili sami svoje stroške za udeležbo, poleg tega pa bo velika večina udeležencev izkoristila bivanje v Jugoslaviji tudi za ogled turističnih krajev in podobno.

Stroške organiziranja kongresa v naši državi bodo nosile zainteresirane domače organizacije združenega dela, ki so pokazale interes za organizacijo kongresa. Pomembno je tudi to, da se bo ob tej priliki naša strojegradnja afirmirala s svojimi dosežki v rudarski in energetski tehniki ter tehnologiji.

Tudi z naše strani se bo nekaj strokovnjakov udeležilo kongresa v Beogradu, pa tudi ogledov razstavljenih rudarske opreme v Zagrebu. Skupino tujih strokovnjakov, ki si bodo ogledali podzemeljsko pridobivanje premoga v zasavskih premogovnikih, bomo sprejeli in jih seznanili z našimi dosežki in problemi. Kongresu želimo, da bi uspel v vseh pogledih! (tl)

Splošno združenje energetike Jugoslavije je zasedalo

Dne 17. marca t.l. je potekala v Beogradu 2. seja skupščine splošnega združenja premogovnikov Jugoslavije. Ugotovili so, da je po prvih mesecih letošnjega leta možno soditi, da letošnjega načrta proizvodnje premoga 57,8 milijonov ton ne bo možno izpolniti in tako dobaviti predvidenih količin premoga domačemu trgu. Dejstvo je, da so se rudarji zadnja leta precej izčrpali z

nadurnim, nedeljskim in delom ob praznikih ter da stanje rudarske opreme in mehanizacije ne omogoča nikakršnih optimističnih prognoz. Poudariti je treba, da je velik del proizvodnje dosežen z nadurnim in nedeljskim delom. Kljub temu ni bilo mogoče v prvih mesecih t.l. doseči proizvodnje premoga po energetski bilanci za letošnje leto. Temu je delno vzrok, da vse načrtovane zmogljivosti niso pričele obratovati; npr. Rudnik Suvodol pri Bitoli bi moral pričeti z delom, vendar še ni.

Ponavljajo se ugotovitve o pomanjkanju rezervnih delov. Domači proizvajalci zahtevajo devizno soudeležbo za dobavljeno opremo in rezervne dele, ki se giblje v razponu od 30 do 40 % nabavne cene. Rudarjem uradno pritrjujejo, da je to nezakonito. Letos bi potrebovali za uvoz opreme in rezervnih delov 1,6 milijard din. Zvezna skupnost za ekonomske odnose s tujino pa je dala soglasje za uvoz opreme in rezervnih delov le za okoli 360 milijonov din. Po mnenju rudarjev je izhod le v tem, da bi izvozili del premoga. Če ne bo opreme iz uvoza niti rezervnih delov, že danes opozarjamo, da ne bo možno izpolniti letošnjega proizvodnega načrta, še manj pa bo govora o možnosti pokrivanja izgub iz prejšnjih let in letošnjega leta. Upadanje proizvodnje premoga najbolj občuti elektrogospodarstvo, deloma pa tudi široka poraba. Iz številnih razlogov, ki so bili na seji obravnavani, so delegati odklonili, da na omenjeni seji podpišejo samoupravni sporazum o enakomernem oskrbovanju porabnikov s premogom po kriterijih, ki so bili predvideni z energetsko bilanco. O tem bodo vnovič razpravljali na naslednji seji in se šele nato dokončno odločiti za eventualni podpis tega sporazuma. Prav tako tudi niso sprejeli osnutka družbenega dogovora o ukrepih za pospešitev odpiranja novih in modernizacijo obstoječih premogovnikov in eksploatacijskih polj nafte in plina. Ugotovili so, da je besedilo tega osnutka nesprejemljivo in da je treba predvideti sprejemljive rešitve za izboljšanje skupnega družbeno-ekonomskega položaja premogovnikov.

Družbeni dogovor

O SAMOUPRAVNI ORGANIZIRANOSTI ENERGETSKEGA GOSPODARSTVA V RAZPRAVI

Preteklo leto je izšel na temelju ustave SR Slovenije in zakona o združenem delu zakon o energetskega gospodarstvu. V skladu z določili tega zakona sta bila izdelana v začetku tega leta dva osnutka družbenega dogovora o samoupravni organiziranosti energetskega gospodarstva. Zadnji osnutek je bil dan v razpravo 1. aprila 1982. Ko bo razprava končana in izdelan dokončen predlog, bodo le-tega podpisali — sklenili: Izvršni svet SR Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Samoupravna niteresna skupnost elektrogospodarstva (ISE) in Samoupravna interesna skupnost za nafto in plin.

V uvodnih določbah so omenjena merila za samoupravno organiziranost, ki upoštevajo načela zakona o energetskega gospodarstvu. Iz teh povzamamo, da so energetske dejavnosti, ki so vključene v energetske gospodarstvo, dejavnosti materialne proizvodnje, nadalje, da so določene dejavnosti energetskega gospodarstva posebnega družbenega pomena, da mora opravljanje energetskih dejavnosti omogočati ekonomično, varno in optimalno izkoriščanje nahajališč energetskega vira ter zagotavljati dogovorjeno stopnjo zanesljivosti in kakovosti preskrbe uporabnikov z energetskimi viri v SR Sloveniji.

Elektroenergetski, plinovodni in posamezni toplovodni sistemi morajo zagotoviti tehnično-tehnološko enotnost in ekonomično obratovanje naprav in objektov, povezanih na omrežja teh sistemov ter da se uporabniki energije zaradi zadovoljevanja lastnih in skupnih potreb in interesov glede oskrbe z energijo, skupaj z delavci organizacij zdru-

ženega dela energetskih dejavnosti, obvezno združujejo v samoupravne interesne skupnosti energetike, v katerih razpravljajo in odločajo o vseh pomembnejših vprašanih razvoja energetskega gospodarstva in oskrbe porabnikov z energijo.

Posebno določilo velja, da se udeleženci tega dogovora zavezujejo, da bodo v okviru svojih pravic, obveznosti in odgovornosti zagotovili, da se izpelje samoupravna organiziranost v energetskega gospodarstvu v skladu s sprejetim dogovorom. Gre za usklajenost v planiranju razvoja in tekočega poslovanja, učinkovito in racionalno gospodarjenje s sredstvi tekoče in razširjene reprodukcije ter priprave in izvajanje investicij, nadalje za samoupravno uveljavitev medsebojnih odnosov v pridobivanju in razporejanju dohodka, za enotno tehnično-tehnološko vodenje proizvodnega procesa v OZD, ki obratuje v sistemih, za preprečevanje podvajanja poslovnih, strokovnih in samoupravnih nalog na posameznih ravneh združevanja dela in sredstev, za opredelitev odgovornosti in pravice odločanja na posameznih ravneh združevanja dela in sredstev ter za soodločanje delegatov uporabnikov pri upravljanju zadev oz. dejavnosti posebnega družbenega pomena.

Iz teh določil pa izvira obveznost, da OZD energetskega gospodarstva izvajajo dela skupnega pomena, tako n.pr.: razvoj in izgradnja energetskih objektov, tehnična opravila, planska opravila, ekonomsko-komercialna opravila, priprava osnov in meril za določanje razmerij udeležencev v skupnem prihodku, priprava skupnih osnov in meril za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev na osebne dohodke, nadalje gospodarjenje z denarnimi sredstvi za tekoče poslovanje in razširjeno reprodukcijo, obdelavo in posredovanje informacij, opravila, povezana z zagotavljanjem deviznih sredstev, inženiring, kadrovanje, energetske raziskave, skupna dela v zvezi s SLO in DS ter druga skupna dela, za katera se dogovore OZD.

Po zakonu o združenem delu pa se delovne organizacije energetskih dejavnosti združujejo v sestavljeni organizaciji. Osnutek tega dogovora

vsebuje natančnejša merila za organiziranje temeljnih organizacij združenega dela energetskega gospodarstva tako za dejavnost premogovništva in pridobivanje uranove rude, kakor tudi za proizvodnjo in prenos električne energije in distribucijo električne energije. Prav tako so predvidena natančnejša merila za organiziranje delovnih organizacij v energetskega gospodarstvu za vsa tri omenjena področja oz. dejavnosti.

Poglavje o oblikah združevanja delovnih organizacij in izvajanje del skupnega pomena določa, da se sestavljene organizacije združenega dela v energetskega gospodarstvu organizirajo z združitvijo delovnih organizacij proizvodnje in distribucij električne energije z združevanjem delovnih organizacij za pridobivanje premoga — praviloma glede na vrsto (lignit, rjavi premog) in delovne organizacije za proizvodnjo termoelektrične energije ter z združitvijo delovnih organizacij s področja naftnega in plinskega gospodarstva. Poseben člen dogovora določa tudi to, da organizirajo delavci delovne organizacije skupnega pomena oziroma interno banko.

V tem primeru gre za opravljanje inženiringa v elektro-gospodarstvu in dejavnosti premogovništva, obdelavo in posredovanje informacij, izvajanje raziskav na nafto in plin ter finančna opravila.

Osnutek omenjenega družbenega dogovora vsebuje tudi poglavje o udeležbi delegatov v organih upravljanja OZD energetskih dejavnosti, na koncu pa tudi prehodne in končne določbe.

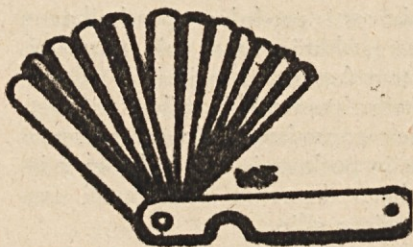
Iz obrazložitve k temu osnutku dogovora je razvidno, da so predstavniki udeležencev pri pripravi osnutka upoštevali izhodišče, da so naloge in cilji energetskega gospodarstva ekonomično, varno in optimalno izkoriščanje nahajališč energetskega vira kot tudi objektov, naprav in napeljav ter zagotavljanje dogovorjene stopnje zanesljivosti in kakovosti preskrbe uporabnikov z energetskimi viri v naši republiki. S tem dogovorom naj bi ob ugotovljenih pomanjkljivostih v energetskega gospodarstvu dosegli racionalizacijo poslovanja, da bi lahko z izpeljavo dogovora uresničevali zastavljene cilje.

Aktivnosti okoli priprave dogovora so se pričele januarja 1981. Bilo je precej sestankov, sej, razgovorov, ki so se jih udeleževali tudi predstavniki družbeno-političnih organizacij. Glede organiziranja glavnih dejavnosti v TOZD se sedanja organiziranost ne spreminja z izjemo prenosa električne energije. Razprava o sestavljenih organizacijah je bila dolgotrajna. Osnutek dogovora je predvidel v energetskega gospodarstvu štiri SOZD (SOZD EG, SOZD Petrol, SOZD REK Edvarda Kardelja in SOZD REK Titovo Velenje). Delovni organizaciji za proizvodnjo termoelektrične energije in delovne organizacije za pridobivanje premoga (praviloma glede na vrsto), se združujejo v SOZD REK EK oziroma SOZD REK Titovo Velenje. Delovni organizaciji za proizvodnjo termoelektrične energije (TET, TEŠ) se po tehnično-tehnološkem vprašanju vključujeta v SOZD EGS, po dohodkovnem vprašanju pa se vključuje TET v SOZD REK EK, TEŠ pa v SOZD REK Titovo Velenje. To bo natančneje preciziral samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju in ugotavljanju udeležbe v skupnem prihodku.

Zakon o energetskega gospodarstvu določa, da morajo uskladiti svojo organiziranost in povezovanje v roku 12. mesecev od uveljavitve zakona. Zato bodo morale vse SOZD takoj pristopiti k pripravi programov in raziskav za konstituiranje novih organizacijskih oblik po tem dogovoru. Povezano pa je to delo tudi zaradi ustanavljanja samoupravnih interesnih skupnosti energetike.

O bodoči oz. novi organizaciji energetskega gospodarstva bomo še govorili in pisali.

OB 1. MAJU

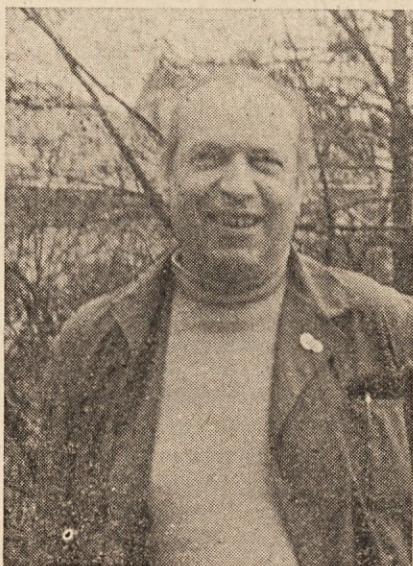
Delo nam najbolje izpolnjuje naše življenje

Spomini rudarjev na praznovanje 1. maja nekdanj in mnenja o praznovanju danes.

Janez Juršak — TOZD Premogovnik Ojstro.

Pri rudniku je zaposlen že od leta 1948. Sedaj je vodja vrtalne ekipe, obenem se veliko udeležuje na družbenopolitičnem področju.

Človek, bogat z doživetji, ob katerih je dobro spoznal sončne in senčne strani življenja. Zato ima izreden posluh za sočloveka, ki mu je treba pomagati...

Janez Juršak, sodelavec TOZD Premogovnik Ojstro iz Hrastnika.

Foto: D. Bregant

— Praznovanje 1. maja bi razdelil nekako na tri razdobja: pred II. svetovno vojno, po njej in praznovanje danes.

Leta 1919 zasledimo v Revirjih prve množične prvomajske shode. Ljudje so prišli na ulice, nosili so parole, s katerimi smo protestirali proti izkoševalcem, takratni Trboveljski premogokopni družbi. Delavci so se dobro zavedali svojega poslanstva — pravice si bodo morali sami pridobiti. Našli so obliko v shodih, ki niso bili

prepovedani. Tako so nastala številna pevska športna društva, dramske sekcije... Pod okriljem teh društev so se delavci sestajali in se dogovarjali za vse akcije. S svojimi nastopi, ki so jih z navdušenjem pripravljali, čeprav pod težkimi pogoji, so ogromno prispevali k svečanemu praznovanju 1. maja.

Takratni režim seveda delavcem ni bil naklonjen in praznovanje je bilo čez nekaj let prepovedano. Delavski razred ni klonil. Ker je bila v mestih žandarmarija, so se odločili za praznovanje v hribih, kjer so ustvarili čudovito praznično vzdušje. Na ta praznik so se delavci pripravljali po več mesecev. Komaj so čakali trenutka, ko jih bo 1. maja prebudila budnica, nato pa so se odpravili drug za drugim v hribe. Na shodu so bili tudi aktivisti KP, ki so delavce usmerjali v borbi za pravice, jih vzpodbujali in govorili o pomenu tega praznika. Med II. svetovno vojno so bile misli usmerjene predvsem v borbo za osvoboditev in so navadno z razobešanjem zastav naznanjali 1. maj.

Takoj po vojni pa je bilo praznovanje nekaj enkratnega, kaj takšnega ni bilo nikjer na svetu. Bili smo svobodni. Za 1. maj smo dali svobodni domovini lep videz, ta praznik je bil najbolj svečan, enkratno doživetje. Na predvečer so zagoreli kresovi, okoli njih pa je iz tišč grl zadonela pesem.

1. maja so delavci pokazali svoje delovne dosežke, podeljevali priznanja najbolj zaslužnim, na paradah, ki so bile še nekaj let po vojni, pa pokazali svoje napredke v industriji.

Mladinci smo po »sihtu« po štirinajst dni delali udarniško, da smo pripravili vse, kar je pripomoglo k svečanosti tega praznika. Vsak je lahko našel kaj zase, saj so bile na ta dan tudi številne kulturne prireditve.

Delavec je z navdušenjem pokazal, da je dočakal tisto, za kar se je dolga leta krvavo boril — svobodo.

Danes pa me, ko se spomnim na ta praznik, ki gre v pozabo, zaboli. Dobro nam je, vsega imamo dovolj. Sprašujem se, kdo je kriv, da ne znamo dati temu prazniku več pravega pomena? Standard ali generacije pred nami, ki so prehitro prenesle to odgovornost na pleča mladih, ki še niso bili pripravljene na to, da bi doželi njegov pomen. Premalo se zavedamo trpljenja delavskega razreda, ki je slavil v mukah in pomanjkanju. Mladina ima vse možnosti, da poskrbi za nove, primerne oblike praznovanja, vendar ni pravega navdušenja. Najbolj me zaboli, da se najmanj spominimo 1. maja v Zasavju, ki je bilo zibelka pomena tega praznika.

Mislím, da bi morale vse družbenopolitične organizacije pomagati mladim pri pripravah na 1. maj in jim prikazati pomen tega praznika. Na ta dan naj bi organizirali pohode v naravo jih obogatili z raznimi kulturnimi prireditvami, športnimi tekmovanji, podelili najzaslužnejšim delavcem pohvale in priznanja, se pogovorili o uspehih in neuspehih pri delu ter si postavili smernice za bodoče delo. Mladini moramo prikazati, da smo vsi v prvi vrsti delavci, da se zavedamo svoje odgovornosti.

Moja največja želja je, da v bodoče ne bi bili zadovoljni s tem, da za 1. maj obesimo zastavo, in mislimo, da je že vse opravljeno.

Dolžni smo, že zaradi naših prednikov, da temu prazniku damo zaslužen pomen, čeprav v drugačni obliki, kot ga je imel nekdanj.

Rado Medija, zaposlen v TOZD Premogovnik Kisovec.

Kot mizar dela pri rudniku že 40 let.

— V stari Jugoslaviji sem bil še otrok, vendar se spominjam praznovanja 1. maja.

Bil sem član društva Svobode. Igral sem pri tamburaših. Ker je bilo praznovanje 1. maja prepovedano, so v okviru društev odšli delavci na Pleše. Čeprav so nas, takrat še skoraj otroke, žandarji preganjali, smo na predvečer zakurili kresove, obesili zastave in postavili mlaje v Kisovcu in na Jablani.

Na shodih so delavci poslušali govore, nato pa imeli razne kulturne prireditve. Takrat smo svečano praznovali 1. maj, saj smo se imeli za kaj boriti. Jaz sem se učil pri nekem mizarju v Zagorju. Delati sem moral od 18—20 ur dnevno, mojster pa nas je odpravil z nekaj pirhi za praznike. Danes praznujem 1. maj tako, da grem na Pleše, kamor sem povabljen kot rezervni starešina. Krajevne skupnosti organizirajo skupni pohod v obliki patrol na Pleše. Tam se najdemo starejša in mlajša generacija, obujamo spomine na partizanska leta in čase po vojni, ko smo z navdušenjem gradili porušeno domovino. Tovariš Rado je bil namreč komandant brigade za udarniška dela po vojni, ko so v vaseh napeljevali vodovod, elektriko in delali druga udarniška dela. Bil je tudi sekretar mladinske celice v Kisovcu. Čeprav se zaradi bolezni danes ne more več toliko družbenopolitično udeleževati, pa njegovo delo nadaljujejo otroci, ki jih je vzgojil v naprednem duhu.

Jože Jager, TOZD Premogovnik Ojstro.

Pri rudniku je zaposlen že 29 let kot strelec na čelu.

— Včasih smo za 1. maj hodili v hribe. Sedaj, ko smo prosti dovolj časa, se razkropimo na vse strani. Mislím, da bi morali spet oživiti tradicijo in se dobiti za ta praznik v hribih, če drugega ne, da bi vsaj obudili spomine na naše prednike, revolucionarje, ki so se z določenimi cilji zbirali na shodih. Hrastniški delavci so takrat hodili na Kal.

Še eno leto, in odšel bom v pokoj. V rudniku sem doživel

Jože Jager, rudar iz TOZD Premogovnik Ojstro.

Foto: D. Bregant

mnogo hudih, včasih zelo pretesljivih reči, saj sem reševal pri vseh nesrečah. Zato bi rad, da bi se stanje v jamah čim bolj izboljšalo, da bi rudarji delali v boljših pogojih, da bi s pomočjo mehanizacije nakopali čim več premoga, da ne bi več govorili o izgubah.

To so moje želje za 1. maj.

Jože Borštnar, rudar v pokoju, delal je v jami TOZD Premogovnik Trbovlje.

— Ko je bilo praznovanje 1. maja prepovedano, sem bil še otrok. Spominjam se, da so se starejši z navdušenjem pripravljali na praznovanje 1. maja. Koliko so govorili o tem, ko je leta 1933 Alojz Hohkraut skupno z Rudijem Kraljem ponoči naskrivaj obesil na opekarniški dimnik rdečo zastavo s srpom in kladivom, ki je bila za tisti čas prepovedana. Zastava je ves dan naznanjala, da je prvi maj. Otroci smo vlečili suhljad, saj smo tekmovali, katera kolonija bo imela večji kres. Vso noč smo peli ob kresu, če so nas žandarji odpodili, smo se kmalu vrnili.

Starejši so pisali parole kot npr.: »Dajte nam kruha«, postavljali so mlaje, »mašine« so

žvižgale, preko trideset jih je bilo. Ljudje pa so se odpravili na shode na Mrzlico.

Med okupacijo se spominjam, da so po hišah za 1. maj obesili zastave. Danes, ko smo svobodni, pa je ostalo le malo od nekdanjega navdušenega praznovanja.

Jože Borštnar, upokojeni rudar iz Trbovelj.

Foto: D. Bregant

Kaj meni o praznovanju 1. maja predstavnik mlajše generacije

Albert Kolar — rudar, kopač, zaposlen na TOZD Premogovnik Trbovlje

Albert Kolar iz TOZD Premogovnik Trbovlje.

Foto: D. Bregant

Mislim, da je jedro tega praznika isto kot včasih, sam pomen praznovanja 1. maja pa malo blede. Naša generacija pozablja na ta praznik, predvsem zaradi prostih dni, ko vsak najraje odpotuje na morje. Za organizacijo proslav je zadolžena le peščica mladih iz osnovne organizacije. Mislim, da bi morali vsi, vsak po svojih močeh prispevati, da bi svečano praznovali 1. maj.

Organizirali naj bi tudi le en kres oz. le nekaj kresov za celo trboveljsko področje. V današnji energetske krizi sem proti temu, da ima skoraj vsaka hiša svoj kres.

Dragica Bregant

*****

PRVOMAJSKA proslava

V počastitev 27. aprila, republiškega praznika ustanovitve Osvobodilne fronte in praznika dela 1. maja bodo družbeno-politične organizacije in druge organizacije ter društva organizirale številne proslave.

V Trbovljah je bila proslava v ponedeljek 26. aprila 1982 ob 17. uri v gledališki dvorani Delavskega doma. Po slavnostnem govoru so podelili letošnja občinska priznanja OF in srebrne znake Zveze sindikatov Slovenije, nato pa je sledila revija otroških in mladinskih pevskih zborov.

V petek, 30. aprila ob 18. uri pa na strelišču Dobrna v Trbovljah v Hohkrautovi koloniji tradicionalno kresovanje s kulturnim programom in tovariškim srečanjem.

Nadaljujmo revolucionarne tradicije!

*****

45 let ČEBINSKEGA IZROČILA

Žive naj vsi narodi,
ki dan dočakat hrepene,
da koder sonce hodi,
ne bo pod njim sužnje glave;
da rojak,
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.

dr. France Prešern

V petek, 9. aprila 1982 je bila ob 18. uri v gledališki dvorani Delavskega doma v Trbovljah osrednja revirska proslava v počastitev 9. kongresa ZKS, 12. kongresa ZKJ ter 45-letnice ustanovnega kongresa KPS na Čebinah.

Proslavo sta pripravila Medobčinski svet ZKS revirskih občin in Občinska konferenca ZKS Trbovlje. Udeležili so se je predstavniki družbeno-političnih organizacij revirskih občin, predstavniki organizacij združenega dela revirskih občin, krajevnih skupnosti in drugi občani. Udeležili pa so se je tudi predvojni komunisti, narodni heroji in nosilci spomenice 1941. Med njimi so bili Viktor Avbelj, predsednik predsedstva SR Slovenije, France Popit, predsednik CK ZKS, Mitja Ribičič, predsednik republiške konference SZDL, Andrej Marinc, član predsedstva CK ZKJ, Lidija Šentjunc, članica sveta federacije, Janez Vipotnik, predsednik republiškega odbora zveze borcev NOV, Miloš Prosenc, član predsedstva CK ZKS in sekretar republiške konference SZDL, Franc Kimovec in številni drugi gostje.

Slavnostni govornik je bil Miloš Prosenc, član predsedstva CK ZKS in sekretar Republiške konference SZDL Slovenije. Proslavo pa je pričel z uvodnimi besedami Karel Vukovič, sekretar medobčinskega sveta ZKS revirskih občin. V kulturnem delu programa so sodelovali: Delavska godba Trbovlje, moški pevski zbor Zarja, mešani pevski zbor Slavček in recitatorji gledališča Svoboda Center.

Slavnostni govornik je v svojem govoru med drugim dejal naslednje:

»Še danes, po desetletjih bojev in zmag, je ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije s svojo vsebino večno živo dejanje in pomnik na poti, ki jo je prehodilo delavsko in komunistično gibanje na Slovenskem. Vse, kar je napovedal, na kar je opozoril manifest tega kongresa, se je drugo za drugim uresničevalo. Jasna in vsem razumljiva analiza takratnih razmer je še tesneje povezovala partijo z ljudskimi množicami in manifest je postal temeljno združevalno in idejno vodilo za vse nadaljnje spopade, skozi katere je moral slovenski narod v boju za svojo svobodo, za mir, in nacionalno neodvisnost. Letošnji petinštiridesetletni jubilej Čebina je prav v letu kongresov zveze komunistov. Že dalj časa se pripravljamo na ta zbor slovenskih in nato jugoslovanskih komunistov ter razpravljamo o kongresnih dokumentih.

Tega ne počnemo suhoparno in odmaknjeno od problemov naše družbene prakse, ampak tesno povezano z družbenopolitičnimi in družbeno-ekonomskimi protislovji, s katerimi se srečujemo v sedanji fazi razvoja. K problemom ne pristopamo tako, kot da je vse narobe. Težave ne zmanjšujejo pomena doseženih rezultatov. Seveda razmer ne idealiziramo, pa tudi ne skrivamo slabosti niti jih ne podcenjujemo. Težko nam je brez Tita in Kardelja, obenem pa je njuno zgodovinsko delo tako močno povezano z našo revolucijo, da je prav to najmočnejši in z ljudskimi množicami povezan smerokaz za kontinuiteto naše poti. Kdorkoli bi ga želel premakniti, bi prišel v nasprotje s hotenji naših narodov in narodnosti, z njihovim delom in z njihovo vizijo prihodnosti. Seveda razvoj še nikoli ni in nikoli ne bo šel samodejno naprej. Ne potiskamo glave v pesek in dobro vemo, v kateri smeri je potrebna akcija vseh socialističnih sil.«

Svoj govor pa je govornik zaključil takole: »Prepričan sem, da bomo zmagovali tudi naprej. To je optimizem, v katerega verjamemo, hočemo verjeti. In prav ta vera v moč revolucije in v njeno kontinuiteto je vodila udeležence kongresa pred petinštiridesetimi leti, da so za moto manifesta zapisali Prešernove verze v predcenzurni varianti. Za

Franci Kopitar: Barličeva hiša na Čebinah — rojstni kraj Komunistične partije Slovenije, aprila 1937; linorez 1977

tako čudovito potezo so se lahko odločili le ljudje, ki so se skupaj z množicami moralno in kulturno dvignili nad sektaštvo, nad reakcionarne pritiske in nad takratno svetovno nevarnostjo fašizma. Naj ta moto vliva optimizem in delovno vnetje tudi na letošnjih najvišjih srečanjih komunistov. To je srčna želja vseh delovnih ljudi in njihov pozdrav kongresom.«

Pred začetkom proslave so ob 17. uri v Revirskem muzeju ljudske revolucije, v neposredni bližini Delavskega doma, odprli razstavo dokumentov in slik na temo »Obnova partije v začetku 30 let v Revirjih«. Razstava predstavlja eno najtežjih obdobij v zgodovini Komunistične partije Jugoslavije in eno najtežjih obdobij v zgodovini Revirjev. Komunisti so imeli v tistem obdobju jasno politiko, ki so jo množice razumele in ji tudi sledile. Na 4. pokrajinski konferenci KPJ v Sloveniji, septembra 1944 v Goričanah, je imel Josip Broz Tito v svojem poročilu revirski proletarijat za najpomembnejšo silo v slovenskem delavskem gibanju, katerega revolucionarnost naj bi bila za vzgled delavskim množicam širom po Sloveniji.

Dodatno k temu je v okviru tematske razstave knjižnica Toneta

Seliškarja v Trbovljah pripravila v svojih prostorih razstavo publikacij o slovenskih partijskih kongresih.

Revirski muzej je ob tej priliki izdal v nakladi 1000 izvodov 32 strani obsegajočo brošuro pod naslovom: »Obnova partije v začetku tridesetih let v Revirjih«. Pripravili so jo sodelavci tega muzeja, tiskala pa domača tiskarna TIKa. V brošuri so na kratko obdelana poglavja o šestojanuarski diktaturi kralja Aleksandra, velika gospodarska kriza, Komunistična partija v obdobju diktature, nov polet delavskega revolucionarnega gibanja, na koncu pa je dodan pregled delegatov na kongresih KPJ — ZKJ iz Revirjev. (tl)

IX. kongres ZKS

V času od 15. do 17. aprila 1982 je potekal v Ljubljani v Cankarjevem domu 9. kongres slovenskih komunistov. Ob tej priliki so s tem neuradno otvorili tudi veliko dvorano in ostale spremljajoče prostore tega doma.

Vsekakor mi je bil položaj ugodnejši ob dejstvu, da sem imel na razpolago zaslišanja glavnih načrtovalcev zla na Štajerskem: Lurkerja, Vogta, Stageja in Kramhöllerja. Priložnost sem imel videti tudi mnoge originalne gestapovske dokumente.

Prav zanimivo je, kako je bil gestapovski vodja Lurker majhen v zamenjani vlogi leta 1948. Tedaj je bil on pred pravnim sodiščem. Za vojne zločine je odgovarjal pred vojaškim sodiščem v Ljubljani. Sodišču je nekaj dni po obsodbi poslal »prošnjo za pomilostitev«, ki se v prevodu glasi: »Na ustni razpravi pred vojaškim sodiščem 22. 1. 1949 sem bil v vseh točkah obtožnice spoznan kot kriv in obsojen na smrt z obeshenjem. Globoko obžalujem in se kesam, da sem se tedaj z vso svojo osebnostjo stavil na razpolago tistemu, ki tega ni zaslužil. Prepričan sem bil, da vršim svojo dolžnost in sem tako postal zločinec. Prosim visoko vojaško sodišče, da bi upoštevalo vse tedaj vladajoče okoliščine, da bi se mi smrtna kazen spremenila v zaporno. V primeru uslišanja moje prošnje se bom v vsakem primeru pokazal vrednega te pomilostitve. Otto Lurker.«

Prošnja je bila odbita.

S kakšno doslednostjo je ta aparat deloval, najzgovorneje priča dejstvo, da je v letu 1945, ko je bila kapitulacija Nemčije samo še vprašanje časa, dal Stage mnoge usmrtiti kot talce, med njimi tudi Trboveljčane. Vso brezobzirnost in doslednost tega stroja je treba v vseh raziskavah upoštevati.

In na kraju: fašizem, nacizem smo vojaško premagali, ga vrgli na kolena, na bojiščih smo ga prisilili k predaji, toda ideološko je še marsikje živ, v času hladne vojne so marsikje uradniki gestapa pomagali graditi novo obveščevalno službo. Vedno torej še obstaja možnost, da se na enem ali drugem koncu sveta pojavi kot ideologija, gibanje ali celo praksa. Zato je prav in dobro, da to, kar vemo, posredujemo mladim.

(Konec)

Karel Forte-Marko

Gestapo v Trbovljah

(Prispevek za zgodovino NOG v Trbovljah)

(12. nadaljevanje in konec)

SKLEPNE MISLI:

Pričujoči prispevek ni niti zgodovinski prikaz niti analiza delovanja organov nemške varnostne policije na območju trboveljske občine v času narodnoosvobodilne vojne. V prispevku sem poskušal dokumentirano podati kronološki pregled dogajanj v občini Trbovlje, ki jih je povzročil gestapovski aparat, njegovo organizacijo, način delovanja, posamezne faze prijemov v okviru ukrepov nemških oblasti na Štajerskem v času okupacije. Prizadeval sem si, da bi prikazal bilanco njihovih ukrepov: aretirali so preko 1000 oseb, več kot 1500 so jih izselili, skoraj sto so jih postrelili kot talce, od preko dvesto, kolikor so jih poslali v koncentracijska taborišča, pa se jih okoli osemdeset ni vrnilo, ker so tam umrli.

S tako širokim zaledjem, kot je zanje bil RSHA in gestapo, ki mu je v Nemčiji uspelo skoraj deset let preprečevati vsak poskus občutnejšega organiziranja odpora nemške Komunistične partije, tej strašni mašineriji zla in nasilja ter obveščevalnih služb, pri nas ni uspelo zaustaviti ali celo preprečiti narodnoosvobodilnega gibanja. Uspeli so sicer zadati organizaciji OF, Partiji in partizanom v letih 1941, posebej pa v drugi polovici 1942. leta, težke udarce. Pridobili so tudi nekaj izdajalcev in kapitulantov, vendar poleta gibanja niso mogli bistveno zavreti, še manj pa uničiti, kar so priznavali v svojih internih dokumentih. Nacisti so imeli trden namen vključiti slovensko Štajersko v okvir tretjega rajha. Sprva so Slovence izganjali v Srbijo, nato na Hrvaško in avstrijsko Štajersko, toda zaradi raznih vzrokov (sodelovanja Srbov s priseljenimi Slovenci, protesti Nezavisne države Hrvatske zaradi transportov skozi hrvaško ozemlje, predvsem pa zaradi vse močnejšega partizanskega gibanja) so preseljevanje za nedoločen čas preložili. Ker so kočevski Nemci (ti so po razkosanju Slovenije nezadovoljni prišli pod Italijo) na vsak način hoteli čim prej priti v Posavje in Obsotelje, je Himmler izdal znani ukaz o preselitvi Obsotelja in Posavja, kamor je spadal tudi del občine Trbovlje. Od vsega 37 tisoč izgnancev jih je nekaj šlo tudi na trnovo pot več kot tristo Hitlerjevih taborišč, razmetanih na ogromnem območju od Alzacije do Poljske.

V Trbovljah je nemškim okupatorjem na začetku okupacije s socialno demagogijo za nekaj časa uspelo preslepiti del množic, vendar le za kratek čas. Kmalu je večina ljudi spregledala. »Kohlenbergrevier«, ki

mu je bilo po Himmlerjevem načrtu sprva prihranjeno izseljevanje se je kmalu pokazal v vsej svoji revolucionarni luči. V Revirjih so se leta 1941 pojavili najštevilnejši partizani.

S svojo aktivnostjo so Nemce stalno vznemirjali. V Revirjih je bilo nekaj časa tudi polosvobodno ozemlje. Vendar pa občina Trbovlje z razmeroma ozkim pasom ozemlja ni mogla biti pribežališče ali dalj časa baza partizanskim enotam in skupinam, da bi lahko manevrirali. Zato je že ob začetku vojne prišlo do izdaje na Matici pri Dobovcu in kasneje na začetku 1942. leta pri Vrharju in Prašnikarju. Borci so imeli boljše pogoje na območju Hrastnika, Zagorja, Laškega in Savinjske doline.

V letih 1941 in 1942, vse do padca okrožnega sekretarja Frica Keršiča, je bilo Trbovlje center gibanja v Revirjih. V letu 1943, posebno v prvi polovici, je gibanje dejansko tlelo. Nemalo razlogov zato so bili gestapovski vdori v organizacijo.

V tem obdobju je okupator hotel uničiti gibanje. Pri tem je žel določene uspehe. Predvsem mu je to uspevalo z močnim nasiljem. Za vsako malenkost ali sum je aretirjal, za pol marke prispevka za OF je že streljal talce, ostale pa pošiljal v koncentracijska taborišča. V taborišču Auschwitz je bilo težko razlikovati, kdo je mrtev in kdo še živi. V ženskem taborišču Auschwitz-Birkenau so ženske ležale v tako imenovanih konjskih hlevih. Na trinadstropnih »pričniah« je bilo na tenki plasti lesne volne strpanih po petnajst ljudi, kasneje so jih na isti prostor stlačili po 45. Ponoči so se nad umirajočimi in umrlimi sprehajale podgane. V plinsko celico v Auschwitzu-Birkenau so esesovci stlačili po tri tisoč ujetnikov in ujetnic. Pod krinko dezinfekcije so jim v plinske celice spuščali »Cyklon B«, pomešan s prusko kislino in kremencem, kar naj bi bilo namenjeno za razkuževanje. Zelo kmalu so ujetniki utihnili. Nato so jih zažgali.

Pritisk je bil iz dneva v dan hujši, tako da že sosed ni več zaupal sosedu. Partizani in aktivisti so se ogibali civilnemu prebivalstvu. Med njimi pa so vztrajno širili mrežo zaupnikov. Ob vsem tem pa si je gestapo z novoustanovljenimi ogledniškimi patrolami utiral pot v partizansko zaledje. Pri tem so večinoma uporabljali partizanske dezertarje in moralno zlomljene ujetnike, pridružili pa so jim še nemške policiste in gestapovce. Ti so za partizani stikali preoblečeni v partizanske uniforme in provocirali kmečko prebivalstvo. Ljudje so jih sproti odkrivali in jih imenovali »raztrganci« zaradi njihovih oblek.

Od ponovnega vzpona gibanja v drugi polovici 1943. leta, posebej pa po prihodu XIV. divizije na Štajersko, se polagoma spreminja osnovni karakter, s tem pa tudi organizacija in metode dela nemške varnostne policije. Medtem ko so ti organi prišli na Štajersko z nalogo okrepiti nemško oblast in ji pomagati v raznarodovalnih načrtih, so

morali z nastopom narodnoosvobodilnega gibanja svoje delo posvetiti temu. Z naraščanjem partizanskih enot in terenskih organizacij enote in ustanove varnostne policije niso mogle več zadostiti tem nalogam. Spreminjale so se v pomožni obveščevalni aparat vojnim in SS enotam v boju proti partizanom. Štajerska je bila dejansko spremenjena v vojno operativno cono. Rösener je ob ustanovitvi šole za protipartizansko bojevanje 30. avgusta 1944. leta zapisal: »Banditi so od zloma in odpada Italije v prostoru Ljubljane, Gorenjske in Štajerske svoje delovanje in aktivnosti razvili v takšni meri, da se ne da več primerjati z njihovo aktivnostjo v letih 1941, 1942 in 1943. Sovražno dejavnost od sabotaž in manjših akcij različnih vrst do množičnih napadov moramo danes v vseh mogočih oblikah, radi ali neradi, pripisati partizanom. Posebnostim njihovega vojskovanja se moramo čim prej postaviti po robu... Zaradi posebnega značaja službe in preobremenjenosti policijskih oddelkov danes ni mogoče posredovati vsem enotam novih spoznanj in izkušenj iz teh bojev... Naj bo vojak, policist, orožnik ali graničar, vsak mora našega nasprotnika, bandita, pravilno oceniti, mora ga spoznati in ne podcenjevati.«

Štajerska je postala neposredno zaledje umikajočim se armadam z Balkana. Zato je gestapo moral delovati kot pomožni organ enotam vojske in SS. Vendar je vse svoje sile usmeril v boj proti organizacijam narodnoosvobodilnega gibanja v večjih mestih in ob pomembnejših prometnih poteh, kjer so bile garnizije vojske. Tak položaj so imele Trbovlje vse do konca vojne, in to iz dveh razlogov: zaradi izkopa potrebnega premoga in ker so locirane ob pomembni prometni povezavi Ljubljana — Zagreb.

Slovenski zgodovinar Tone Ferenc je zapisal: »Po drugi svetovni vojni so se raziskovalci in pisci obračali predvsem k poglavjem narodnoosvobodilnega boja, manj pa so raziskovali vprašanja nacističnega okupatorskega sistema in nacistične raznarodovalne politike v Sloveniji.« Od takrat, ko je Ferenc to zapisal, je preteklo nekaj časa in položaj na tem področju je bistveno boljši. Predvsem je pomembno s tem v zvezi podčrtati, da je ta del okupatorjevega aparata deloval v okviru strogo centraliziranega sistema. Zato ni mogoče gestapovske izpostave v Trbovljah izvzeti iz celote, v kateri je deloval: od Berlina do Maribora in Trbovelj ter v obratno smer. Kartica vsakega osumljenca je bila v Berlinu, prav tako poročila in dokumenti posameznih agentov in zaupnikov. Za vsakega aretiranega, ki je bil v koncentracijskem taborišču, je bila obvezna pismena povezava in preverjanje v Berlinu. Ukrepe proti narodnoosvobodilnemu gibanju je vodil in usmerjal Himmeler sam.

Zavedam se, da moj prispevek ni vsega tega do podrobnosti obdelal, zato bi mnogo vprašanj, ki sem jih nakazal, morali strokovno še obdelati. To bo brez dvoma ena od nalog zgodovinarjev in raziskovalcev.

Začel se je točno ob 10. uri z internacionalo. Nato je spregovoril predsednik CK ZKS Franc Popit o Josipu Brozu Titu in Edvardu Kardelju. Vsi udeleženci kongresa so se poklonili spominu na oba velikana naše revolucije in spominu vseh članov ZK, ki so umrli med 8. in 9. kongresom. Nato so delegacije položile vence na grobnico, pred spomenike in druga pomembnejša spominska obeležja. V 23-članskem predsedstvu kongresa je bil tudi Anton Merva iz Zagorja, ki je tudi vodil del plenarnega zasedanja.

Udeleženci so poslušali referat predsednika CK ZKS Franceta Popita in ga pozdravili z burnim odobravanjem. Na kongresu je bilo navzočih 636 delegatov, ki so bili izvoljeni na občinskih konferencah ZK ter 86 delegatov, ki so po položaju v organih ZKS in ZKJ ter še več drugih članov raznih komisij. Vseh udeležencev kongresa, vključno s številnimi gosti in novinarji, je bilo 1668.

Kongres je deloval v petih kongresnih komisijah. Uvodna poročila so imeli Štefan Korošec, Milan Kučan, Alojz Briški, Emil Rojc in Jože Smole. V razpravah je sodelovalo veliko število delegatov in gostov, med njimi tudi osem delegatov iz revirskih občin.

Za novega predsednika CK ZKS je bil izvoljen Andrej Marinc, za sekretarja predsedstva CK ZKS pa Miha Ravnik. Izvoljenih pa je bilo tudi deset izvršnih sekretariev, med njimi Emil Štern iz Zagorja za organiziranost in razvoj zveze komunistov.

Izvoljen je bil tudi nov 93-članski centralni komite ZKS. Poleg predsednika ima predsedstvo še 16 članov med temi so tudi naši rojaki: Jak Koprivc, Štefan Korošec, Marjan Orožen, Miloš Prosenc in Janez Vipotnik.

Revirske komuniste so na 9. kongresu ZKS zastopali naslednji delegati:

— iz Hrastnika: Anton Jagodič, Jože Urh, Gorazd Bevec, Sonja Juvan in Dušan Audič;

— iz Trboveli: Anton Ahac, Miha Benetek, Anda Guzej, Niko Irgan, Drago Kastelic, Stanislava Konhaizler, Martin Naraglav, Jože Ogrizek, Miro Pirnar in Franja Šprogar;

— iz Zagorja: Miroslav Govejšek, Saša Baloh, Anton Merva, Irena Drenik in Jurij Husič.

O vtisih iz tega pravkar končanega kongresa, objavljamo na drugem mestu intervju z delegatom — udeležencem kongresa, našim sodelavcem Jožetom Ogrizkom.

Naj omenimo še to, da so med člani novoizvoljenega centralnega komiteja ZKS tudi naslednji naši rojaki: Jak Koprivc, Štefan Korošec, Martin Mlinar, Marjan Orožen, Miloš Prosenc, Franja Šprogar, Emil Štern, Heda Škerbic, Janez Vipotnik, v tovariškem razsodišču pa Franc Grešak, Jože Utenkar, med člani nadzorne komisije je Alojz Sotenšek. Za člane centralnega komiteja ZK Jugoslavije so bili izvoljeni iz vrst naših rojakov: Stane Dolanc, Sergej Kraigher.

JOŽE OGRIZEK JE GOVORIL NA 9. KONGRESU ZKS

Na 9. kongresu slovenske partije je sodeloval tudi član našega kolektiva Jože Ogrizek iz TOZD Premogovnik Trbovlje. Njegovo razpravo na kongresu objavljamo v celoti. Glasi se:

SAMOUPRAVNI DRUŽBENOEKONOMSKI POLOŽAJ DELAVCEV V REK EK

V svoji razpravi želim spregovoriti o samoupravnem družbenoekonomskem položaju delavcev v REK EK.

Komunisti smo se v preteklem obdobju zlasti angažirali za uresničevanje stališč, sprejetih na problemški konferenci Zveze komunistov. Tako smo se delavci kombinata samoupravno organizirali v reprodukcijsko verigo — proizvodno panogo in električno energijo. Sprejeli smo razvojne programe in načrtali investicijska vlaganja, ki naj bi omogočila v času energetske krize povečano proizvodnjo premoga že v tem srednjeročnem obdobju in s pomočjo mehanizacije tudi boljše poje dela za rudarje. Povečana proizvodnja premoga bi omogočila boljše oskrbo industrije in široke po-

trošnje ter pokrivala potrebe po premo-
gu za novo termoelektrarno —
toplarno Trbovlje.

Kljub spremenjenemu odnosu družbe žal zaradi zaostrenih gospodarskih težav zaostajamo v programu investiranja.

V preteklem sredjoročnem obdobju nam je uspelo do takšne mere raziskati zaloge premoga, da lahko sedaj zanesljivo trdimo, da imamo 80 milijonov ton rjavega premoga, predvidenega za odkopavanje in ca 200 milijonov ton verjetnih zalog. To tudi potrjuje našo pravilno usmeritev za dodatna investicijska vlaganja za povečano proizvodnjo. Seveda pa to zahteva združevanje potrebnih sredstev za raziskave, odkopne priprave in samo modernizacijo tehnološkega procesa.

V zadnjih letih so se komunisti skupno z drugimi delavci angažirali za doseganje planirane proizvodnje premoga in zmanjševanje materialnih stroškov.

Obstoječe slabosti smo razreševali tudi s problemsko konferenco Zveze komunistov, z izrednimi ukrepi, ki so jih sprejeli samoupravni organi in doslednejšim napredovanjem po delu in rezultatih dela.

V preteklem letu smo prvič od leta 1975 povečali obseg proizvodnje in v letošnjem letu presegamo planirano proizvodnjo za 11,3 % oziroma za 15 % več kot v lanskem letu.

Samí rezultati gospodarjenja na so kljub temu slabi, saj smo preteklo leto zaključili z izgubo, ki je posledica vdora vode v jamo Kotredež in neurejenih dohodkovnih odnosov v EGS in nepriznavanje cen. Zaradi tega imamo tudi v letošnjem letu, kljub povečani proizvodnji, izgubo.

Objektivni položaj delavca v rudarsko-energetskem kombinatu Edvarda Kardelja opredeljuje tudi dejstvo, da že pet let pridobivamo samo 80 % dohodka po redni poti, t.j. preko dohodkovnih odnosov v reprodukcijski verigi in da si moramo 20 % dohodka zagotavljati z dotacijami in pokrivanjem izgub, ki se zopet pridobivajo iz virov iste reprodukcijske verige.

Obstoječi sistem dohodkovnega povezovanja premogovništva znotraj INTERESNE SKUPNOSTI ELEKTROGOSPODARSTVA ne

dovolj učinkovito in nepravočasno usklajuje pogoje ustvarjanja in primarne delitve dohodka na medsebojno odvisne organizacije združene dela znotraj reprodukcijske verige EGS. Ugotovljeno že ustaljeno obliko naknadnega pokrivanja primanjkljaja dohodka v Zasavskih premogovnikih Trbovlje ocenjujemo kot pomanjkljivost obstoječih dohodkovnih odnosov, ki jo je treba nujno odpraviti. Komunisti že vsekozi kritično izpostavljamo, da takšna praksa nevzpostbudno deluje na rudarje in ostale delavce v REK EK!

Delavci bi morali v začetku leta vedeti, pod kakšnimi pogoji bodo gospodarili. Le tako je možno dosledno speljati delitev dohodka v odvisnosti od dejanskih rezultatov gospodarjenja. S takšno dopolnitvijo dohodkovnih odnosov do premogovništva pa je nujno potrebno hitreje premagovanje notranjih neskladij razporejanja skupnega prihodka med temeljne organizacije. Ta pretežno temelji na stroškovnem principu razporejanja prihodka in ne vzpodbuja delavce za ustvarjanje višjega dohodka za vse TOZD znotraj DO ZPT.

V razmerah zaostrenih pogojev gospodarjenja, neurejenih dohodkovnih odnosov in poslovanja z izgubo, smo komunisti usmerili aktivnost med delavci in v samoupravnih organizacijah v prizadevanje za zmanjševanje materialnih stroškov in čim bolj racionalno delitev dohodka. Posledica tega je tudi, da so osebni dohodki izpod planiranih in zaostajajo za povprečnimi v panogi.

Pri delitvi celotnega prihodka smo vztrajali, da se upoštevajo rednejša in skupno dogovorjena merila, vendar nam to še v celoti ni uspelo, zato se dohodek v posameznih tozdihi še vedno deli preveč mimo rezultatov dela. Pojavljajo se težnje po uravnilovki in delavci po drugih tozdihi in skupnih službah povečujejo osebni dohodek v soodvisnosti od povečanja osebnih dohodkov rudarjev. Zato je bila dana pobuda, da se na nivoju delovne organizacije Zasavski premogovniki ustanovi akcijska konferenca ZK z nalogo, da se uveljavijo dohodkovni odnosi med tozdi do skupnih služb in odpravijo slabosti v nagrajevanju.

Mnenja smo, da je potrebno hitreje urediti dohodkovne odnose v slovenski energetiki in dograditi samoupravno organiziranost.

Rešitev tega je možna le po samoupravnih poti na podlagi samoupravnega dogovarjanja in sporazumevanja z uporabniki, sprejemanja materialnih odgovornosti in zmanjševanja vpliva administracije.

Boljše rezultate bomo dosegli ob večjem angažiranju komunistov v celotnem energetskem sistemu. Doseči bi morali idejno poenotenje tudi s pomočjo oblik povezovanja.

UDELEŽIL SEM SE 9. KONGRESA ZKS

Jože Ogrizek, rudar, zaposlen v TOZD Premogovnik Trbovlje in sekretar OOKZ TOZD PT.

Naše člane kolektiva bo verjetno zanimala predvsem problematika rudarjev, ki so jo obravnavali na kongresu. Zato je stekel pogovor v tej smeri!

— Na svojih predkongresnih sestankih smo komunisti ugotavljali, da so naše samoupravne pravice okrnjene, predvsem zaradi tega, ker že več let ne moremo vplivati na višino ustvarjenega dohodka. Nanj ne moremo vplivati, ker še vedno niso urejeni dohodkovni odnosi med nami in končnimi porabniki premoga. O tem smo se med drugim lani in letos pogovarjali z delovno skupino CK ZKS, s temi problemi smo seznanili najodgovornejše republiške predstavnike in druge.

Za nas, komuniste, bo to tudi v prihodnje ena najpomembnejših nalog, ki jih bomo morali rešiti.

Drugo resno vprašanje zadnjih let pa je, kako dosegati boljše proizvodnjo premoga. Od leta 1975 pa do lani nismo dosegli planiranega izkopa premoga. Lani se nam je to prvič posrečilo, kar je zasluga tudi naše OO ZK, ki je vseskozi predlagala ustrezne rešitve.

Komunisti — rudarji v Trbovljah, smo gradivo za 9. kongres ZKS temeljito obravnavali. Lahko bi rekel, da ga naši člani poznajo.

Povem naj, da nas je na kongresu posebej zanimala vloga ZK v sedanjem mednarodnem delavskem gibanju. Ugotovili smo tudi, da se bomo morali bolj izobraževati, da bomo lahko v praksi uspešnejši. Nismo pozabili na naloge partije v sistemu družbene samozaščite. Najbolj široko smo obravnavali osnutek resolucije. V glavnem smo jo podprli. Njeno izvajanje pa bo moralo biti bolj dosledno. Tudi mi se bomo morali navaditi na bolj dosledno izvajanje sprejetih sklepov, ker ravno v tem nismo najbolj uspešni.

Tudi po 9. kongresu ZKS bo za našo OO ZK najvažnejše — skrb za boljše gospodarjenje in resnično izboljšanje materialnega položaja rudarskega kolektiva. Nemogoče je zahtevati od nas več premoga, ne da bi imeli možnosti dosegati takšen prihodek, ki bo omogočil vsaj nekoliko rentabilnejše gospodarjenje. Moram poudariti, da rudarji to tudi pričakujejo od nas, komunistov mi pa menimo, da je to pravilno.

Dragica Bregant

XII. kongres ZKJ bo v Beogradu

Centralni komite ZKJ je 8. aprila na svoji seji sklenil, da bo 12. kongres Zveze komunistov Jugoslavije potekal v času od 26. do 29. junija v Beogradu. Kongres bo vseboval 8 točk. Po izvolitvi delovnih teles in verifikaciji navzočnosti, bodo na kongresu obravnavali poročilo o delu med 11. in 12. kongresom. Delegati bodo poslušali referat: »ZKJ v boju v nadaljnjem razvoju socialističnega samoupravljanja«, nato pa bo stekla razprava o poročilih in referatu. Po komisijah bodo razpravljali o prihodnjih nalogah ZKJ in osnutkih dokumentov. Zadnji dan kongresa bodo sprejeli resolucijo in dopolnitve ter spremembe statuta ZKJ in verificirali izvolitev organov ZKJ.

Aktivnost

Osnovne organizacije

ZKS TOZD RESD

Osnovna organizacija ZK TOZD RESD Trbovlje je za doseganje boljših delovnih rezultatov in odpravo motenj v poslovanju zavzela določene sklepe:

Potrebno je spremeniti odnos do dela in sredstev na vseh področjih in nivojih, bolje izkoristiti delovni čas in spraviti nadurno delo v dogovorjene okvire. Delavce, delavnice in delovne skupine je potrebno opremiti in organizirati tako, da bo intervencija zaradi okvar čim bolj učinkovita. Odgovornost posameznikov pa ekonomsko opredeliti ter izvajati pravilnik o stimulaturnem nagrajevanju.

Osnovna organizacija omenjene TOZD je sprejela tudi plan dela v letu 1982, ki obsega:

- ureditev organiziranosti ZK. V prihodnjem letu bo treba boljše delati, ker smo ugotovili, da smo v preteklosti slabo delali,

- izboljševanje odnosa do dela tako političnega kot proizvodnega in zgraditev dobrih medsebojnih odnosov v celotnem ZPT,

- odpravljanje premajhne učinkovitosti DPO in samoupravnih organov ter nedoslednosti pri uresničevanju sklepov.

Program ukrepov za izboljšanje stanja je potrebno razdeliti na: tehnološke naloge, samoupravne naloge in naloge družbenopolitičnih organizacij.

Realizacija našega opravljenega dela je v naslednjem:

Seje samoupravnih organov so izven delovnega časa z visoko udeležbo delegatov in razprave so dovolj bogate za naš nivo dela.

Če pogledamo družbeni standard, nam stanovanj še vedno primanjkuje. Stanovanjska politika na ravni kombinata ni dovolj usklajena, saj se v nekaterih stališčih grobo razhajamo — (zeleni plan).

Gradiva za samoupravne interesne skupnosti so preobširna, nerazumljiva. Menimo, da so za to krive naše službe, ki bi morale pripra-

viti tolmačenja, posredovati poenotena stališča vseh TOZD in tako bi bili tudi naši delegati v skupščinah »glasnejši«, delegatski odnos pa bi pridobil na kvaliteti.

Z nagrajevanjem po delu nismo zadovoljni, saj se ne izvaja po dogovorjenih in s pravilnikom določenih kriterijih. Iz zapisnikov del svetov TOZD je razvidno, da je število stimulaturnih oz. destimulaturnih delavnikov zanemarljivo majhno. Člani ZK poudarjamo, da kdor več dela, naj tudi več dobi, in to naj bo moto našega nadaljnjega dela v tej smeri.

Naš program za odpravo poslovnih motenj pa obsega: izboljšanje vzdrževanja el. strojnih naprav v jami, separaciji in skupnem prevozu, da bosta premogovnik in separacija nemoteno obratovala, skrb za pravočasno nabavo rezervnih delov in takšno organiziranje dela, da bo čim manj nadurnega dela.

Nadalje izboljšanje delovne discipline, boljšo izrabo delovnega časa, poostreitev ukrepov proti kršilcem delovne discipline in zmanjšanje odsotnosti z dela ter zamik delovnega časa z ostalimi TOZD. Treba bo tudi pospešiti popravilo vozičkov, normirati delo, kjer je to možno, ter redno za neopravičene izostanke in nedisciplino s kršitelji izvajati ustrezne razgovore. Ugotavljamo, da v praksi obstajajo določene težave in odpori, ki nas ovirajo pri doslednem uresničevanju gornjih ukrepov, vendar nam je 9. kongres dopolnil nekatera naša razmišljanja in nas usmeril v nadaljnji boj za naš samoupravni družbeno-ekonomski sistem. Vse sile bomo usmerili v to, da bo dohodek družbeno kategorija in rezultat našega tekočega in minulega ter ustvarjalnega dela.

Cveto Kolman

Socialistični

SAMOUPRAVNI DRUŽBENO-EKONOMSKI ODNOSI

(Iz poročila o delovanju obč. organizacije ZKS Trbovlje po drugi programski volilni konferenci)

V občini Trbovlje so bili doseženi nekateri pomembni rezultati usmerjeno družbeno aktivnostjo in z večjo odgovornostjo vseh subjektivnih sil znotraj večine kolektivov OZD gospodarstva kot družbenih dejavnosti. Kljub doseženim uspehom v razvoju socialističnega samoupravljanja znotraj dosežene organiziranosti združenega dela pa ugotavljamo, da v občini niso presegli osnovnega protislovja med družbeno naravo produkcije ter skupinsko lastniškim prilaščanjem rezultatov družbene reprodukcije.

Po gospodarski moči je bila občina Trbovlje v preteklem srednje-ročnem obdobju na osnovi ustvarjenega družbenega proizvoda in narodnega dohodka uvrščena od 5. do 9. mesta v SRS.

Stopnje gospodarskega razvoja občine v preteklem obdobju po višini družbenega proizvoda in produktivnosti niso presegale rezultata slovenskega in jugoslovanskega povprečja ob nižji stopnji zaposlovanja.

Gospodarstvo v občini je povečalo družbeni proizvod povprečno za 21,7 %, kar je izpod slovenske rasti. Največja rast je dosežena v letih 1978 in deloma še v letu 1979, nakar beležimo padanje pod republiško dinamiko s povečanimi izgubami, zlasti v premogovništvu in elektrogospodarstvu ter v industriji gradbenega materiala.

Na novo se je zaposlilo 884 delavcev, od tega kar 73 % v gospodarstvu. Tako je v občini zaposlenih 11.099 delavcev, od tega 9.362 v gospodarskih organizacijah, 1355 v negospodarstvu ter 382 v individualnem sektorju. Zaostajajo pa s kadrovsko strukturo. Primanjkuje kadrov zlasti z visoko in višjo izobrazbo, medtem ko z deležem kvalificiranih in visokokvalificiranih presejajo rezultate SRS. Pozitivna je tudi zunanje trgovinska bilanca, saj je bil načrtovan izvoz z 2,3 % do letne stopnje realiziran s 3 % letnim povečanjem. Izvoz je v glavnem usmerjen na zahodna tržišča.

Po izvirnih ocenah realizacije planov je v letu 1981 gospodarstvo občine zaključilo poslovno leto z izgubami v elektrogospodarstvu oziroma rudarstvu. Doseženi rezultati v proizvodnji so ob danih pogojih gospodarjenja in raznih omejitvah,

zlasti na področju industrije in tudi rudarstva, vsekakor odraz boljšega in odgovornejšega dela, večje delovne discipline in doslednejšega ureničevanja stabilizacijskih ukrepov, katerih sprejetje je prav gotovo vzpodbudila tudi načrtna družbenopolitična aktivnost občinske organizacije ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij ter organov vse do IS in zborov skupščine občine.

Fizični obseg proizvodnje je pri večini proizvajalcev realiziran v večjem obsegu kot leto poprej oz. po planu, vendarle je potrebno upoštevati, da takšne primerjave niso realne za načrtovanje bodoče di-

namike, saj je treba upoštevati tudi druge elemente, katerih vpliv ne bi smeli izločiti. Takšne omejitve so možne pri presoji nadaljnje dinamike in obsega proizvodnje nekaterih OZD, med njimi tudi DO ZPT, kjer ni možna sprememba programa, dohodkovna učinkovitost pa je odvisna od prodajnega trga, obstoječega obsega proizvodnje, pogojeno rudi s tehničnimi zmogljivostmi in tehnološkimi možnostmi ob več ali manj izkoriščenih elementih produktivnejšega dela.

Sedanji pogoji proizvodnje premoga kritično izpostavljajo nadaljnje možnosti povečanja fizičnega ob-

sega, katerega ni možno pričakovati brez nadaljnjih vlaganj v raziskave slojišč, posodabljanje opreme, boljše organiziranosti glavnih in pomožnih dejavnosti, odgovornejše organizacije dela, delovne discipline, stimulatивnejšega nagrajevanja itd. Ocenjene izgube znotraj DO ZPT pa zavezujejo proizvodne TOZD k še uspešnejšemu izvajanju pozitivno uveljavljenih dosedanjih ukrepov za povečanje proizvodnje, ki so pogojevali višje planske rezultate, kljub vsem evidentiranim naravnim nesrečam v obliki vdorov vode, blata, mulja v vseh jamah.

I. O.

Seznanitev predsednika

SLOVENSКИH SINDIKATOV
VINKA HAFNERJA
S PROBLEMATIKO
RUDARJEV

Na podlagi razprav o težkem položaju v DO ZPT, ki so bile izrečene na konferenci OOS DO ZPT dne 30. 3. 1982, smo o tem seznanili predsednika slovenskih sindikatov Vinka Hafnerja. Pri njem smo bili sprejeti z dogovorom Miroslava Štrajherja, predsednika medobčinskega sindikalnega sveta Trbovlje, dne 1. 4. 1982 ob 11. uri. Delegaciji v sestavi: Miroslav Štrajhar, Andrej Radej, Tomo Govejšek se je pridružil še ing. Ivan Berger, Jože Leskovar in Jani Kovač.

Razgovor je začel, oz. povedal probleme zaradi katerih smo prišli, Miroslav Štrajhar, nadaljeval pa ing. Berger in Andrej Radej. To so stvari okrog nepokrite izgube TOZD P. Kotredež v višini 5,4 milijarde S din, nadalje o tem, da DO ZPT nima nobenih denarnih sredstev na skladu skupne porabe, kjer nam manjka okrog 10,4 milijarde dinarjev, potem o nepriznanih cenah premoga v letu 1982, ki so še na lanski ravni, o likvidnostih težavah pri izplačilu OD.

Nadalje je bilo izrečeno, da uspehi proizvodnje prvih treh mesecev letošnjega leta niso pripomogli k boljšim finančnim rezultatom, saj pri teh cenah beležimo za okrog 10 milijard S din izgube. Problemi okrog proizvodnje, stanovanj za rudarje, investicij v nova odpiralna

dela ter nakupa opreme, ki je v naših Tozdih zelo zastarela, o neenakih pogojih delavcev v sistemu EGS (pri delitvi). To bi bile glavne teme razgovora. Povedano pa je bilo tudi to, da je tega prosjačenja dovolj, in da je treba v tej družbi zagotoviti enake pogoje rudarjem, kot jih imajo ostali delavci, kajti počutimo se manjvredne v naši samoupravni socialistični družbi. Tovariš Hafner nam je obljubil, da bo, v kolikor je v njegovi moči, storil, da se stvari hitreje rešijo in obvestil vse višje organe v republiki, ki so za reševanje teh razmer odgovorni.

Ob zaključku tega kritičnega in pomembnega razgovora bi povedal

svoje stališče, stališče sindikata, da je predsednik Hafner bolj malo seznanjen z razlikami v naših rudnikih oz. životarjenjem. Mislim, da so nekateri pozabili vsa prizadevanja rudarjev od leta 1945 pa do danes. Če bi imeli v vidu, koliko samoodrekanja smo imeli rudarji, koliko prostih sobot prebijemo pod zemljo, ali smo potem enakovredni pri delitvi našega skupnega standarda? Mislim, da se premalo zavedamo, v kakšni krizi se nahajamo in da je vsaka tona premoga tako dragocena, da je skrajni čas, da tudi nam posije sonce.

Tomo Govejšek

Izvolili smo nove Samoupravne organe

Na temelju predhodnih razpisov so v vseh delovnih organizacijah, TOZD in delovnih skupnostih našega kombinata potekale 25. marca 1982 volitve v delavske svete in

druge organe upravljanja za mandatno dobo 1982/84.

Povzetek rezultatov po delovnih organizacijah je naslednji:

Delovna organizacija — del. skupnost	štev. vpisanih v vol. imen.	štev. glas.	% udeležbe	štev. glas.	% nevelj. glas.
Zasavski premogovniki	3067	2675	83,3	110	0,4
Rudarska gradb. dejavnost	1059	860	81,2	38	4,4
Termoelektrarna	484	428	88,4	10	2,3

Industrijsko mont. del.	173	156	90,2	1	0,6
Rudnik Senovo	465	394	84,7	7	1,7
Rudnik Kanižarica	402	349	86,6	—	—
DS ASO in DS TSO	95	87	91,6	—	—
skupaj	5745	4949	86,1	166	3,3

Na volitvah je bilo v posamezne organe izvoljenih naslednje število članov kolektiva:

organ upravljanja	Delovna organizacija — DS						
	ZPT	RGD	TET	IMD	Ru	ASO	skupaj
					Se	Ka	TSO
v delavske svete TOZD							
in DS	197	61	45	29	—	—	14 346
v delavski svet DO	27	17	17	18	25	—	104
v delavski svet SOZD REK	12	5	3	3	2	2	2 29
v delavsko kontrolo TOZD							
in DS	45	19	15	6	—	—	6 91
v delavsko kontrolo DO	15	5	5	7	5	—	37
v del. kontrolo SOZD REK	3	2	2	2	1	1	2 13
v disc. kom. podr.	21	7	3	7	6	—	4 48
v delavski svet SOZD EGS	10	—	4	—	—	—	14
v del. kontrolo SOZD EGS	1	—	1	—	—	—	2
v interno banko SOZD							
EGS	11	—	—	—	—	—	11
skupaj	342	116	95	72	39	3	28 695

Dne 25. marca 1982 smo imeli v vseh DO, TOZD in DS našega kombinata, volitve novih samoupravnih organov za naslednje dveletno mandatno obdobje. TOZD Avtoprevoz Zasavje je imel svoje volišče v pisarni. Marinka Sterniša, Jože Pirnar in tretji član volilnega odbora, so v redu opravili zaupano jim nalogo.

Foto: A. Bregant

V Rudniku Kanižarica so izvedli volitve v samoupravne organe delovne organizacije v letu 1981, zato so letos volili le delegate za samoupravne organe na ravni sestavljene organizacije.

V gornjem številu pa niso zajeti člani odborov in komisij, ki so jih, deloma pa jih še bodo, izvolili delavski sveti DO, TOZD in DS v naslednjih dneh. V tem pregledu so navedena le števila delegatov, ki so

bili direktno voljeni na volitvah 25. marca letos.

Imenski pregled vseh novoizvoljenih samoupravnih organov na vseh ravneh bomo objavili v eni naslednjih številčk našega glasila v posebni prilogi.

Aktivnost Samoupravnih organov

Kratek povzetek seje delavskega sveta SOZD, ki je bila 15. aprila 1982.

Na začetku seje je predsednik delavskega sveta SOZD REK Edvarda Kardelja prebral pismo, ki so ga delavci v vseh šestih delovnih organizacijah, TOZD in delovnih skupnostih našega kombinata sprejeli 15. aprila na svojih zborih in odposlali 9. kongresu Zveze komunistov Slovenije.

Med najpomembnejšimi točkami dnevnega reda je bila razprava o poslovnih rezultatih, doseženih v letu 1981 v našem SOZD. Iz zaključnih računov je razvidno, da so vse TOZD in DS poslovale pozitivno, razen TOZD Premogovnik Kotredež in TOZD Premogovnik Hrastnik iz DO ZPT, ki sta imela skupai 184.448.204,70 din izgube. Oba TOZD sta bila najbolj prizadeta zaradi elementarnih nesreč. Iz sredstev skupnih rezerv je že pokrita izguba 130.634.917,00 din, nekrita izguba je še 53.813.287,70 din. Delegati so bili seznanjeni tudi z informacijo o pokrivanju izgube in dotiranjem skladov. Do sedaj je še vedno odprt izpad stanovanjskega dela skladov. Zelo pomemben je postopek združevanja sredstev. Združena sredstva naj bi bila operativna čimprej, po možnosti do 1. maja tega leta, zato naj bi o združevanju sklepali delavski sveti.

Govorili so tudi o nadurnem delu in ugotovili, da so bile nadure nujno potrebne (dela, ki jih je treba opraviti izven rednega delovnega časa), ker bi sicer trpela proizvodnja. Največ premogovnih Tozdov pa se še vedno ubada s preveliko od-

sotnostjo z dela, ki je predvsem zaradi bolniških dopustov. Govorili so tudi o ukrepih za izboljšanje stanja. Ponovno se bo treba pogovarjati o tem z zdravstvenimi delavci.

Delegati so se strinjali s *predlogom pravilnika* o letovanju v počitniških domovih SOZD REK EK in bili seznanjeni z združevanjem sredstev za izvedbo vzdrževalnih del v počitniških domovih SOZD REK EK v letu 1982. Delavski svet je odobril višino 804.879,54 din za izvajanje tekočih vzdrževalnih del in potrebno nabavo iz sklada skupne porabe.

Predlagana višina oskrbnega dne v naših počitniških domovih temelji na obratovalnih stroških iz leta 1981, povečanih za 19 %.

Sprejeli so pogoje letovanja za leto 1982 ter bili seznanjeni z izvedbo *preventivnega zdravljenja* v naravnih zdraviliščih. Preventivno zdravljenje naj bi se v letošnjem letu ne zmanjševalo, vendar je še vedno odvisno od tega, kako bodo posamezne občinske zdravstvene skupnosti preventivno zdravljenje vključevale v svoje programe.

Navzoči so bili seznanjeni tudi s predlogom pravilnika in programom raziskovanja in odkrivanja ležišč lignita, rjavega premoga in urana. S tem pravilnikom se določajo postopki, nosilci in kontrola izvajanja sporazuma za raziskovanje in odkrivanje nahajališč energetskih surovin, določenih z zakonom o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencinskega in plinskega olja.

Iz poročila o izvedbi volitev v samoupravne organe TOZD, delovnih skupnosti, delovnih organizacij in SOZD REK EK, ki so bile 25. marca 1982, je razvidno, da so volitve potekale normalno, rezultati za SOZD REK EK pa so naslednji: v delavske svete TOZD in DS je bilo izvoljenih delegatov 346, v delavske svete DO 104, v delavski svet SOZD REK EK 29, v delavski svet EGS 14, v delavsko kontrolo TOZD in DS 95, v delavsko kontrolo DO 32, v delavsko kontrolo SOZD REK EK 13, v delavsko kontrolo SOZD EGS 7, v disciplinske komisije 48, v interno banko SOZD EGS 11, skupaj iz-

voljenih v organe SOZD REK EK 699 delegatov.

Ob zaključku se je predsednik delavskega sveta SOZD REK Edvarda Kardelja zahvalil vsem delegatom delavskega sveta za sodelovanje, saj je bila to zadnja seja v tej mandatni dobi. Vsa zahvala pa tudi predsedniku delavskega sveta Jožetu Žitniku, ki je svojo nalogo predsednika vestno in uspešno opravljal.

Dragica Bregant

Kongres ZSMS

NAJVIŠJI ORGAN ZVEZE
SOCIALISTIČNE MLADINE
SLOVENIJE

Zopet je za nami štiriletno obdobje, polno novih spoznanj in ugotovitev ter bogato izkušenj. Čas je torej, da Zveza socialistične mladine Slovenije zopet pregleda prehojeno pot in si začrta nove smernice. XI. kongres ZSMS, ki bo v Novem mestu v mesecu oktobru, bo hkrati tudi temelj za našo orientacijo v prihodnjem obdobju, seveda ob realni in kritični oceni doseženih rezultatov v preteklosti.

Kongres je torej najvišji organ ZSMS, ki se sklicuje vsaka štiri leta z namenom, da obračuna in oceni uresničevanje zastavljenih programskih ciljev ZSMS v medkongresnem obdobju. Na podlagi družbenih razmer, mesta in vloge mlade generacije in ZSMS v graditvi socialistične samoupravljanja, je treba s programsko zasnovo opredeliti glavno torišče politične akcije mlade generacije do naslednjega kongresa.

Predno se podrobneje seznanimo s pripravami na XI. kongres ZSMS, ne bo odveč, da na kratko osvežimo prehojeno pot Zveze mladine od njenega nastanka pa vse do današnjih dni.

Družbenopolitična dejavnost Zveze socialistične mladine Slovenije izhaja iz revolucionarnega delovanja Zveze komunistične mladine v letih 1920 do 1948 ter naprednega mladinskega in študentskega gibanja

med obema vojnama, ki je bilo sestavni del boja delavskega razreda Slovenije in Jugoslavije. Zgodovinski predhodnik Zveze socialistične mladine kot frontne organizacije je bila mladinska Osvobodilna fronta. Ustanovljena je bila oktobra 1941. leta v Ljubljani kot organizacija rodoljubne, napredne in protifašistične mladine, ki je sprejemala program OF. Poleti 1942. leta je na osvobojenem ozemlju delovala in povezovala mladino Zveza delovne mladine. V začetku leta 1943 je bila ustanovljena Zveza slovenske mladine, ki je uspela povezati večino mladine v narodnoosvobodilnem gibanju. Zveza slovenske mladine je bila sestavni del združene zveze protifašistične mladine Jugoslavije (USAOJ). Njen prvi kongres je bil od 1. do 3. oktobra 1943 v Kočevski reki.

11. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije bo v Novem mestu.

Foto: D. Jamnik

Zveza socialistične mladine je po osvoboditvi dežele prilagodila svoje delo novim razmeram in nalogam. Na drugem kongresu junija 1945 v Ljubljani se je preimenovala v Ljudsko mladino Slovenije.

SKOJ in Ljudska mladina Slovenije sta v povojni izgradnji porušene domovine in v boju za revolucionarne spremembe dosegla visoko stopnjo idejne in akcijske enotnosti, ki je izvirala iz potrebe po vključitvi celotne mlade generacije v gradnjo socialistične družbe.

Na skupnem kongresu decembra 1948 v Ljubljani sta se organizaciji združili v novo družbenopolitično organizacijo mladih — Ljudsko mladino Slovenije. V okviru Ljudske

mladine Slovenije je bila leta 1951 ustanovljena Zveza študentov Slovenije kot oblika družbenopolitičnega organiziranja študentske mladine. Na VII. kongresu leta 1963 je Ljudska mladina Slovenije prerasla v Zvezo mladine Slovenije.

Zveza socialistične mladine Slovenije je bila konstituirana kot enotna družbenopolitična in vzgojna organizacija mladih na IX. kongresu leta 1974. Nastala je iz Zveze mladine Slovenije in Zveze študentov Slovenije, s čimer je nadaljevala revolucionarno družbenopolitično aktivnost.

Čeprav je do XI. kongresa ZSMS še precej časa, pa s pripravami nanj in z organiziranjem razprav med mladimi ne kaže odlašati. Občinska konferenca ZSMS Trbovlje je v preteklem mesecu že pripravila svoje programe vodenja in usmerjanja javne razprave in obenem na podlagi predlogov osnovnih organizacij že evidentirala in tudi že izvolila delegate za kongres. Iz občine Trbovlje bodo na kongresu kot delegati štirje člani ZSMS, poleg tega pa da Občinska konferenca še enega člana ZSMS kot člana v odbor za pripravo XI. kongresa. Glede na določene kriterije in v skladu s kadrovskimi merili so bili izvoljeni na peti seji Občinske konference ZSMS Trbovlje dne 30. 3. 1982 naslednji mladinci:

— Rado ŽAGAR, zaposlen v SOZD REK EK v DS TSO. Kongresa se bo udeležil kot delegat s področja konference mladih delavcev.

— Aleš MATKO, dijak TSEŠ. Kongresa se bo udeležil kot delegat s področja Konference mladih v vzgoji in izobraževanju.

— Anton PERŠIČ, zaposlen v Strojni tovarni Trbovlje. Kongresa se bo udeležil kot delegat s področja Konference mladih delavcev.

— Marija CESTNIK, zaposlena v DO RUDIS Ingeeneering, ki se bo kongresa udeležila kot delegatka s področja družbenih organizacij in društev.

— Jože BERTOLE, zaposlen v Strojni tovarni Trbovlje, v tem mandatnem obdobju pa opravlja funkcijo profesionalnega sekretarja Občinske konference ZSMS Trbovlje. Kongresa se bo udeležil kot član

odbora za pripravo XI. kongresa ZSMS.

Oglejmo si sedaj na kratko, kakšen je načrt javne razprave o osnutkih dokumentov.

Javna razprava mora biti sestavni del predkongresnih aktivnosti. Z njo moramo mladi doseči samoupravnost in politični dogovor o naših nadaljnjih akcijah pri poglobljanju socialističnih odnosov naše samoupravne socialistične družbe. Posebno pozornost moramo posvetiti kritični analizi družbenoekonomskega in političnega položaja mladih v odnosu do uveljavljanja usmeritev in sklepov kongresa ZSMS. V javni razpravi moramo zagotoviti uveljavljanje določenih specifičnih družbenih interesov mladih v procesu demokratičnega samoupravnega odločanja. Da bi vse zastavljene cilje javne razprave dosegli, da je potrebno zagotoviti naslednje elemente:

— sprotno in učinkovito informiranje,

— ustrezno in učinkovito organiziranost od začetka do zaključka javne razprave,

— demokratičnost v razpravi, pri oblikovanju stališč in pripomb.

Odbor za pripravo XI. kongresa ZSMS je na svoji drugi seji, dne 12. 2. 1982 sprejel osnutek kongresnih dokumentov in odprl javno razpravo. Razprava o snutkih dokumentov bo predvidoma trajala do 15. julija 1982, razprava o predlogih dokumentov pa bo potekala od 1. septembra do zaključka kongresa. Nosilci javne razprave v osnovnih organizacijah, drugih oblikah delovanja mladih in v občinskih konferencah ZSMS so predsedstva OK, delegati XI. kongresa in člani odbora za pripravo kongresa. Za spremljanje in vodenje javne razprave je pri Občinski konferenci ZSMS Trbovlje odgovorno predsedstvo, razširjeno z delegati za XI. kongres. Nosilci razprave so zadolženi za:

— organiziranje in izvedbo javne razprave,

— uveljavljanje konkretnih pripomb, predlogov in stališč OK ZSMS in OO ZSMS,

— tekoče poročanje o poteku javne razprave odboru za pripravo XI. kongresa ZSMS.

Po končani javni razpravi je potrebno pripraviti poročilo o poteku,

ki mora vsebovati:

— oblikovanje pripomb, predlogov in stališč na predlagane osnutke;

— kratek prikaz poteka javne razprave (število udeležencev po interesnih področjih, udeležbo aktivno sodelujočih v razpravi, vsebinska in druga stališča o predlaganih osnutkih);

— podatke o izvoljenih delegatih za kongres.

Kongres ZSMS bo potekal v današnjem času zaostrovanja razrednega boja v naši družbi, zato bo to moral biti kongres kontinuitete, afirmacije socialističnega samoupravljanja, kongres mobilizacije mladih ljudi za usmeritev vseh razpoložljivih sil v odpravo zaprek in ustvarjanje pogojev dejanskega odločanja samih delavcev o pogojih, sredstvih in rezultatih dela, skratka za nadaljevanje procesa demokratizacije in nadaljnje razvijanje pridobitev NOB.

Če želimo uspeti v tej nameri, se moramo vključiti v predkongresne priprave aktivno, temeljito in odgovorno na vseh ravneh in področjih naše organiziranosti, kajti le tako bodo kongres in kongresni dokumenti odsevali avtentične interese mladih in bodo postali resnični usmerjevalci celotne aktivnosti ZSMS po kongresu.

Boris JESENŠEK

Štafeta mladosti v Revirjih

Na republiški praznik — ustanovitev Osvobodilne fronte, dne 27. aprila, je šla skozi revirje letošnja zvezna štafeta mladosti. Na njej so sodelovali mnogi mladinci in mladinke.

V Trbovljah so jo sprejeli tega dne ob 11. uri pred Delavskim domom. Zbralo se je mnogo občanov, predvsem mlajših, predstavnikov družbenopolitičnih skupnosti in organizacij, delavcev iz organizacij združenega dela in drugih občanov. Ob sprejemu štafete je sodelovala Delavska godba, mladinski pevski zbor in drugi mladi kulturniki. Zaradi izredno omejenega časa letos

štafeta ni mogla teči skozi rudniške rove in stanovanjske kolonije tako kot pretekla leta. V Sloveniji se je namreč mudila od 23. do 29. aprila in v tem času praktično obšla vse pomembnejše slovenske kraje.

Štafeto mladosti pa so direktno prenašali tudi planinci Planinskega društva Trbovlje in Planinskega društva Zagorje. Dne 26. aprila so jo namreč nosili na relaciji Bohinjska Bistrica — Podbrdo. Iz Trbovelj je pri tem sodelovalo 21, iz Zagorja pa prav toliko mladih planincev. Nosilec štafetne palice je bil planinski vodnik Štefan Sapač iz Trbovelj.

Na zaključni prireditvi ob dnevu mladosti, 25. maja v Beogradu, bo zadnji nosilec štafetne palice mladinec iz Slovenije. Za izbiro kandidata za to častno nalogo so se dogovarjali v vseh slovenskih občinah. Na zaključni prireditvi v Beogradu, bodo letos Slovenijo zastopali mladinci in mladinke iz Kopra. Nastopilo jih bo okoli 300. (tl)

V drugi polovici aprila smo pozdravili štafeto mladosti tudi v revirskih krajih. Ob sprejemu se je zbralo več tisoč občanov, predvsem mlajših.

Foto: D. Jamnik

Priprave na MDA v teku

Okoli 300 zasavskih mladincev-brigadirjev bo letošnje poletje vihtelo krampe in lopate na treh zveznih in štirih republiških MDA. Predhodne priprave in usposabljanje na domačih deloviščih bodo preizkusni izpit za kvalitetno delo na »pravih« MDA. Center za MDA pri OK ZSMS Zagorje predvideva izvedbo desetih občinskih lokalnih MDA, in sicer bodo mladi pretežno urejali komunalno infrastrukturne objekte po posameznih okoliških krajevnih skupnostih. V trboveljski občini letos poseben poudarek namenijo očiščevalnim lokalnim MDA. »100 mladincev na Kalu« pa je osrednja občinska lokalna MDA v Hrastniku, kjer bodo mladi kopali vodovodni jarek na območju Spodnjega Kala. Komisije za idejnopolično delo pri vseh treh OK ZSMS so se dobro pripravile na idejnopolično usposabljanje, ki je

porok dobre samoupravne organiziranosti na akcijah. Pozačili niso niti na interesna področja mladih, ki jim bodo vso pozornost namenili že na lokalnih MDA.

Brigadirski večeri ob 1. aprilu — Dnevu brigadirjev so bili prvi koraki v letošnje res pestro in razgibano brigadirsko prostovoljno delo. V Zagorju so ob tej svečanosti odprli foto dokumentarno razstavo o

življenju in delu na akcijah. V delovni organizaciji so zavzeli stališče, da za MDA OO ZSMS evidentirajo štipenditorje in ne le neposredne proizvajalce, ki so v času letnih dopustov še kako potrebni za stroji v tovarnah, saj je znano, da v tem času produktivnost znatno pade. Takšna odločitev predstavlja dvojno pozitivnost v stabilizacijskem prizadevanju našega gospodarstva. Drago Jamnik

Novice O DELU MLADIH V ZAGORSKI OBČINI

Mladi OO ZSMS REK EK TOZD Separacija Zagorje so na redni seji 3. marca obravnavali pravilnik o delovnih razmerjih in statut Tozda. Dogovorili so se za lokalno MDA, ki jo bodo izvedli 14. marca. Zbirali bodo odpadne surovine.

5. marca je predsedstvo OK ZSMS Zagorje obravnavalo in sprejelo izhodišča operativnega

načrta izvedbe javne razprave za XI. kongres ZSMS. Komisija za IPD pa je zadolžena, da pripravi program izobraževanja pohodnikov »Po poteh spominskih obeležij zagorske občine '82«, ki bo potekal od 24. do 26. aprila. Na seji so rešili kadrovske problematiko vodje C za MDA in pregledali aktivnost OO ZSMS po posameznih KS.

Člani predsedstva OK ZSMS Zagorje so 15. marca na redni seji obravnavali izhodišča za javno razpravo XI. kongresa ZSMS. Imenovali so delovno

skupino, ki bo spremljala vse priprave na kongres ZSMS, v katerega se bodo vključili še delegati za kongres. Programske aktivnosti so porazdelili po posameznih elementih, in sicer na:

— družbenoekonomska protislovja socialistične samoupravnih družbe;

— specifični družbeni položaj mladih in dejavnost ZSMS;

— ZSMS v boju za razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja za ZSMS kot najširšo fronto mlade generacije;

— ZSMS v boju za uveljavljanje mlade generacije pomembnih družbenih interesov.

V soboto dopoldan, 3., aprila je potekalo v zveznem prostoru osnovne šole Tone Okrogar občinsko kviz tekmovanje »Tito-revolucija-mir«. Tekmovanja se je udeležilo 20 tekmovalcev iz osnovnih in srednjih šol ter krajevnih skupnosti. Teste I. kategorije za osnovne šole je reševalo devet tekmovalcev. Na regijsko tekmovanje pa so se plasirali: Rada Jukič iz O. Š. Ivana Skvarča ter Kristina Radej in Jelena Matkowska iz O. Š. Toneta Okrogarja. Teste II. kategorije je reševalo enajst tekmovalcev iz Centra strokovnih šol, Gostinske šole in KS Izlake in Zagorje — center. Na regijsko tekmovanje pa so se uvrstili: Andrej Koprivšek in Peter Repovž iz CSS ter Tomaž Sešlar iz KS Izlake.

Petnajst mladih OO ZSMS REK Edvard Kardelj, TOZD RESD, kjer je zaposlenih 130 delavcev, je na volilno-programski seji 18. marca poudarilo, da ne more biti opravičilo za nedelavnost troizmensko delo, temveč so vzroki pri njih samih, v njihovi ležernosti in nepovezanosti z ostalimi DPO. Samokritika članov predsedstva je sicer prava pot k odpravljanju teh slabosti, nikakor pa ne že tudi opravičilo za dosedanje nedelo. Edina pozitivna plat mladih v tej sredini je bilo sodelovanje na sindikalnih športnih srečanjih, kjer so dosegli nekaj lepih uspehov. Delovanja mladih v samoupravnih orga-

nih TOZD je premalo, če se ob tem zanemari reševanje lastnih problemov v OO ZSMS. Program dela je obetavno zastavljen, vendar bo pri realizaciji le-tega potrebna pomoč slehernega mladincea.

Komisija za obujanje in negovanje revolucionarnih tradicij NOB pri OK ZSMS Zagorje skupaj z Občinskim štabom TO namerava organizirati 24. aprila tridnevni II. mladinski pohod »Po poteh zagorskih spominskih obeležij '82«. Na pohodu ne bo manjkalo kultur-

nih in športnih prireditev, obujanja spominov zagorskih borcev ter idejnopolitičnega izobraževanja, ki ga pripravlja komisija za idejnopolitično delo pri OK ZSMS Zagorje. Lanskoletni pohod je pokazal, da so mladi zainteresirani za obujanje te vrste revolucionarnih tradicij in na OK ZSMS Zagorje so mnenja, da bo tudi letošnji pohod uspel tako po množičnosti, kot tudi po samem namenu in cilju.

Drago Jamnik

25 - let IBT

PLAKETA REK EK

Na proslavi ob 25-letnici ustanovitve Investicijskih birojev Trbovlje — IBT, je bila 2. aprila 1982 v Delavskem domu v Trbovljah izročena naši sestavljeni organizaciji združenega

dela Revirski energetske kombinat Edvarda Kardelja plaketa za dolgoletno uspešno poslovno sodelovanje. V imenu kombinata je prevzel plaketo Brane Lukšič, dipl. ek. v.d. vodja DS Tehnično strokovnih opravil.

Za podeljeno priznanje se zahvaljujemo v imenu celotnega kolektiva!

Gradnja novega stanovanjskega bloka na Leninovem trgu v Trbovljah poteka po programu.

Foto: A. Bregant

Prvi simpozij O HIDRAVLICNEM PODPORJU V TITOVEM VELENJU

V času od 23. do 25. 3. 1982 je rudnik lignita Velenje skupno z

angleško firmo Dowty organiziral v Titovem Velenju prvi simpozij o hidravličnem podporju. Udeležilo se ga je nad 150 rudarskih inženirjev iz cele Jugoslavije. Na simpoziju so predavali tuji in domači strokovnjaki o izdelavi in vzdrževanju hidravličnega podporja.

Prvi dan simpozija je po otvoritvi pozdravil udeležence generalni direktor REK EK Velenje ing. Slavko Janežič in vsem zaželel plodno delo. Zatem je imel B. T. Smith od firme Dowty kratko predavanje o dosednji sodelavi firme Dowty pri izdelavi hidravličnega podporja izven Velike Britanije. Poudaril je, da ima firma Dowty večletne izkušnje pri kooperacijski izdelavi hidravličnega podporja z drugimi deželami. Pri tem je posebej naglasil že večletno sodelovanje z DO ESO Velenje. Nato je A. Draž iz ESO Velenje govoril o tem, kako daleč je napredovala DO ESO pri izdelavi hidravličnega podporja in ostale opreme za rudnike. Na kratko je opisal zgodovino in razvoj ESO do prve kooperacijske izdelave hidravličnega ščitnega podporja za horizontalno koncentracijo tipe Dowty 4/3250 kN. Ker pa je dan v DO Rudniku lignita Velenje (RLV) velik poudarek samohodnemu hidravličnemu podporju za vertikalno koncentracijo, je bil nadaljnji razvoj namenjen predvsem tej vrsti podporja z oznako 4/4000 kN v lastni izvedbi. Trenutno poteka proizvodnja nove tipe podporja, in sicer 4/3250 kN »C« Compact, t.j. celotna ščitna konstrukcija v togi izvedbi.

Naslednji dan je najprej ing. Hribar podal dosežke pri uvajanju hidravličnega podporja Dowty v rudniku lignita Velenje. Sledila so predavanja o konstruiranju podporja, referat o hidravliki in izkušnje o vzdrževanju hidravlike firme Dowty na rudniku lignita Velenje. Na koncu predavanj in po končanih razpravah so predvajali še film o postopku dobave opreme od naročila oz. podpisa pogodbe do izročitve pogodbe hidravličnega podporja kupcu in vgraditve na široko čelo v jami.

Tretji dan pa je bil organiziran ogled hidravličnega podporja firme Dowty za horizontalno in vertikalno koncentracije v jami rudnika lignita Velenje ter ogled proizvodnje hidravličnega podporja DO ESO Velenje. Vseh predavanj na prvem simpoziju o hidravličnem podporju v Titovem Velenju se je udeležilo 14 strokovnih delavcev iz DO ZPT, poleg tega še dva strokovna delav-

ca iz DO IMD. Ogled SHP v jami Velenje je bil zaradi omejenega števila organiziran le za goste iz drugih republik. Strokovni delavci DO ZPT pa smo si posebej ogledali SHP v jami RLV 15. 4. 1982.

Ob tej priliki bi poudaril, da je skrajni čas, da se tudi na REK EK Trbovlje čimprej organizira sistematično vzdrževanje in popravilo SHP in da se vložijo vsi napor, da čimprej zaživi delavnica za popravilo SHP v bivših prostorih separacije v Hrastniku. Mislim, da bi ta simpozij moral vzpodbuditi vse odgovorne delavce v ZPT, da bi razmišljali, kako potrebno in važno je vzdrževanje tako drage odkopne mehanizacije, še zlasti pri nas, ko nam montan-geološki in tehnično-rudarski pogoji ne dovoljujejo visoke stopnje izkoriščanja mehanizacije in jo moramo zato še bolj skrbno vzdrževati, da se nam tako draga odkopna oprema amortizira.

Jože Herman

Novosti

IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji je 8. marca t.l. na svoji seji sprejela vrsto sklepov, ki se nanašajo na pokojnine, invalidnine, varstveni dodatek, nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu, enkratni prispevek za rekreacijo v letu 1982 itd.

Z najpomembnejšimi sklepi seznanjamo člane kolektiva:

Usklajevanje pokojnin

Po uradnih statističnih podatkih se je povprečni čisti osebni dohodek na zaposlenega delavca v letu 1981 napram letu 1980 povečal za 30,1 %. Za navedeni odstotek se v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljih plana te skupnosti za obdobje 1981-1985 povečujejo pokojnine s 1. 1. 1982. Ker so bile pokojnine z akontacijami povečane že 1. julija 1981 za 8 % in 10 % in

s 1. januarjem 1982 za 9, 4 % ali povprečno za 29,97 %, so se po 1. januarju 1982 povečale pokojnine še za 0,1 %. Povečale so se vse pokojnine, pri katerih za izračun pokojninske osnove ni bil upoštevan osebni dohodek ali zavarovalne osnove iz leta 1981. Temu ustrežno so se povečale tudi pokojnine borcev NOV pred 9. septembrom 1943 oz. do 13. oktobra 1943. Ustrezno določilo velja tudi za varstveni dodatek.

Najnižji pokojninski prejemki

Mejni znesek najnižjih pokojninskih prejemkov znaša od 1. januarja 1982 dalje 6.143 din.

Najnižje in najvišje pokojninske osnove

Za leto 1982 velja najnižji znesek pokojninske osnove v višini 6.635 din, najvišji znesek pokojninske osnove za leto 1982 pa je določen v višini 35.352 din, kar pomeni 3,1-kratno povprečje osebnih dohodkov vseh zaposlenih v Sloveniji v letu 1981.

Nadomestilo zaradi manjšega OD na drugem delu

Zaposlenim delovnim invalidom, razen delovnim invalidom zavarovancem iz 18. in 19. člena statuta skupnosti, je določena akontacija na nadomestilo zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu, s tem da se znesek nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka ki gre delovnemu invalidu na dan 31. 12. 1981, poveča za 25 %. Ta akontacija gre upravičencem od 1. januarja 1982 dalje do ponovne odmere akontacije na nadomestilo. Prejeta akontacija na nadomestilo bo poračunana ob ponovni odmeri od 1. januarja 1982 dalje.

Dodatek za pomoč in postrežbo starostnim, invalidskim in družinskim upokojemcem, ki jim je potrebna stalna pomoč in postrežba drugega za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, znaša od 1. januarja 1982 dalje 3.502 din na mesec.

Dodatek za pomoč in postrežbo starostnim, invalidskim in družinskim upokojemcem, ki jim je neogibno potrebna stalna pomoč in postrežba za opravljanje večine življenjskih potreb, znaša od 1. januarja 1982 2.222 din.

V tipičnih starih rudarskih kolonijah žive še številni naši sodelavci in sodelavke. Posnetek iz Žabjeka v Trbovljah (bivša Žabja vas)

Foto: A. Bregant

Letni znesek za rekreacijo

Enkratni letni znesek za rekreacijo uživalcem pokojnin znaša v letu 1982 1.170 din. Znesek pripada tistim upokojencem oz. uživalcem pokojnin, oskrbnin in začasnih nadomestil, ki so pridobili pravico do izplačila navedenih datatev do vključno 1. junija 1982.

Poleg teh sredstev pa je skupnost odobrila za letošnje leto za rekreativno dejavnost skupnega pomena v okviru društev upokojencev in humanitarnih organizacij invalidov v občini v višini 22,5 milijonov din. Poleg tega pa še 12 milijonov din za regresiranje bivanja v domovih skupnega pomena in 4 milijone din za rekreativno dejavnost v zvezi društev upokojencev

v skladu z njenim programom.

Valorizacijski količniki za preračunavanje OD

Skupnost je na isti seji sprejela tudi sklep o valorizacijskih količnikih za preračunavanje osebnih dohodkov iz prejšnjih let na raven osebnih dohodkov iz leta 1981.

V letu 1981 je znašal povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega delavca na območju slovenske skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja 11.404 din, kar pomeni 30,1 % več kot v letu 1980.

Osebnih dohodkov iz prejšnjih let, ki se štejejo v pokojninsko osnovo, se preračunajo na raven osebnih dohodkov v letu 1981 takole:

— OD (osebni dohodek) dosežen v letu 1965 s količnikom	1.830,5
— OD dosežen v letu 1966 —	1.384,0
— OD dosežen v letu 1967 —	1.253,2
— OD dosežen v letu 1968 —	1.143,8
— OD dosežen v letu 1969 —	993,4
— OD dosežen v letu 1970 —	828,8
— OD dosežen v letu 1971 —	694,1
— OD dosežen v letu 1972 —	589,4
— OD dosežen v letu 1973 —	508,9
— OD dosežen v letu 1974 —	405,1
— OD dosežen v letu 1975 —	323,9
— OD dosežen v letu 1976 —	280,3
— OD dosežen v letu 1977 —	235,4
— OD dosežen v letu 1978 —	193,2
— OD dosežen v letu 1979 —	154,3
— OD dosežen v letu 1980 —	130,1

Skupnost pa je sklepala tudi o premoženjskih pogojih za priznanje varstvenega dodatka, pogojih, kdaj se šteje, da je zavarovanec preživljal svoje družinske člane, pogojih, višini in načinu plačevanja prispevkov za podaljšano zavarovanje, višini invalidnin za telesno okvaro, kriterijih za ugotavljanje zmanjšanja možnosti premikanja zavarovancev za 70 % itd. (tl)

Povprečni mesečni OD v Sloveniji za leto 1981

Iz poročila Zavoda SR Slovenije za statistiko lahko povzamemo, da so znašali v letu 1981:

— povprečni mesečni kosmatih osebni dohodki na zaposlenega delavca v SRS 15.597 din;

— povprečni mesečni čisti osebni dohodek pa 11.404 din;

— povprečni mesečni kosmatih osebni dohodek na zaposlenega delavca v gospodarstvu 15.234 din;

— povprečni mesečni čisti osebni dohodek zaposlenega delavca v gospodarstvu pa 11.153 din.

Letna stopnja rasti OD je znašala na zaposlenega delavca v Sloveniji za kosmati, t.j. bruto osebni dohodek 22,3 %, za čisti oziroma netto osebni dohodek pa 30,1 %.

Letna stopnja rasti osebnega dohodka na zaposlenega delavca v gospodarstvu naše republike v preteklem letu je znašala za kosmati OD 23,1 %, za čisti OD pa 31 %.

V povprečnem osebnem dohodku so upoštevana tudi nadomestila osebnega dohodka za čas bolezni in druge zadržanosti do 30 dni.

Naj omenimo še to, da so po istih podatkih v decembru 1981 znašali minimalni življenjski stroški na delavca 6.110 din.

**DELA VSKI SVET DO RUDARSKA GRADBENA
DEJAVNOST, V SESTAVI SOZD REVIRSKI
ENERGETSKI KOMBINAT EDVARDA KARDELJA,
TRBOVLJE**

r a z p i s u j e

N A T E Č A J

**ZA IZDELAVO OSNUTKA ZNAKA — SIMBOLA
RUDARSKE GRADBENE DEJAVNOSTI V SESTAVI
SOZD REK EK**

Razpisni pogoji so naslednji:

— znak — simbol RGD naj vsebuje začetne črke delovne organizacije ali kak drug ustrezeni znak oziroma simbol, ki v celoti ali deloma ponazarja rudarsko gradbeno dejavnost. Temeljiti mora na obstoječem znaku SOZD REK EK. Zaradi izdelave jubilejne značke je osnutku dodati še številko »30«;

— osnutke je treba izdelati v velikosti 6 cm v kvadratni, pravokotni, okrogli ali kaki drugi obliki, na papirju A 4 format;

— osnutek znaka — simbola mora biti uporabljen za izdelavo značke in za eventualne druge potrebe;

— osnutek je izdelati v barvni in črno-beli tehniki;

— rok za predložitev osnutka je 15. maj 1982;

— osnutki morajo biti opremljeni s šifro predlagatelja, sprejema pa jih splošni sektor DO Rudarska gradbena dejavnost v SOZD REK EK, Trbovlje, Trg revolucije 4 b. Vsak predložen osnutek znaka-simbola RGD mora imeti svojo šifro. Naslov avtorja predlaganega osnutka je treba priložiti rešitvi v zapečateni kuverti;

— pravico sodelovanja na natečaju za izdelavo osnutka znaka-simbola rudarske gradbene dejavnosti ima vsak član kolektiva SOZD Revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja in oblikovalci s področja revirskih občin;

— najboljše rešitve bodo nagrajene z naslednjimi denarnimi zneski:

I. nagrada	5.000,00 din
II. nagrada	3.500,00 din
III. nagrada	2.000,00 din

Izbor najboljših osnutkov bo opravila posebna komisija, ki jo bo imenoval direktor DO RGD.

Rezultat natečaja bo objavljen na običajen način, tako da bodo člani kolektiva, kakor tudi ostali sodelavci natečaja seznanjeni z izidom do 31. maja 1982.

dobju od srede marca pa do 20. aprila t.l. se je zvrstila vrsta prireditiv.

Koncerti in proslave

Dne 16. aprila letos so se pričeli v Hrastniku, že četrtrič po vrsti, dnevi amaterske kulture. Prejšnja leta so organizirali tedne amaterske kulture, letos pa se prireditve časovno podaljšujejo. Letošnji dnevi potekajo v počastitev partijskih kongresov. Prireditve so bile v dvoranah krajevnih skupnosti v Hrastniku, Marnem, Podkraju, na Dolu in drugod. V okviru teh dni so nastopile mladinske skupine s svojimi programi, nadalje moški pevski zbor in godba na pihala Hrastnik, pripravili pa so tudi dve razstavi na katerih so prikazali delo Jožeta Naglava, mladi iz foto-sekcije Dol pa so pripravili foto razstavo.

Dne 17. aprila so v krajevni skupnosti Klek pripravili v okviru praznovanja krajevnega praznika poleg drugega tudi kulturni program, o katerem že poročamo na drugem mestu. Nastopila je Delavska godba iz Trbovelj, mladi kulturniki iz prosvetnega društva Klek in Trboveljski oktet.

Ob dnevu osnovne šole Trbovlje, ki je 18. aprila, so pripravili v gledališki dvorani Delavskega doma učenci osnovnih šol Trbovlje vseh pedagoških enot 16. aprila pester kulturni program. Ob 16.30 so odprli likovno razstavo del učencev osnovne šole Trbovlje v likovni galeriji, v avli Delavskega doma pa razstavo ročnih del in tapiserij. Ob dnevu šole so podelili priznanja šole učenki Majdi Pangeršič in prosvetnim delavcem ter delavcem s področja izobraževanja: Lidiji Češnovar, Ljubi Zavolovšek, Nuši Kukman, Sonji Dežjot, Joži Pečnik in Bredi Šere. Čestitamo!

V aprilu t.l. pa so potekali koncerti učencev glasbenih šol iz Hrastnika, Litije, Radeč, Trbovelj in Zagorja ob Savi, in to v okviru 8. revije zasavskih glasbenih šol. 16. aprila so nastopili v Laškem, 21. aprila v Litiji, 23. aprila pa v Zagorju ob Savi. Na tem koncertu je sodelovala kot gost tudi glasbena šola iz Aleksinca.

Spomladanski kulturniški utrinki

Amaterska kulturniška društva se običajno prav v pomladnih mesecih najbolj izkažejo s svojimi nastopi, bodisi gledališkimi predstavami, kakor tudi koncerti, razstavami in podobno. Tudi v zadnjem ob-

Mladi glasbeniki so se predstavili na raznih instrumentih, posebej pa še kot godalni orkester in harmonikarski orkester. Zaigrali so vrsto skladb domačih in tujih avtorjev.

V času od 16. do 18. aprila 1982 je bilo na Reki slavlje zborovske pesmi, in to v okviru »Matetičevih dnevo«. Že drugič po vrsti, prvič je bilo to slavlje 1980, je peysko manifestacijo pripravilo kulturno-prosvetno društvo Ivan Matetič-Ronjgov. Na samostojnem koncertu je prvokrat gostoval v okviru teh dni mešani pevski zbor Slavček iz Trbovelj pod vodstvom Jožeta Skrinarja, v drugem delu koncereta pa sta sodelovala tudi zbora iz Niša in Reke. Slavček se je predstavil s 16 deli domačih in tujih avtorjev. Zapel je tudi skladbo Ivana Matetiča: Čače moj. Skladbo je skladatelj napisal leta 1932 v spomin, na šest smrtnih žrtev rudarske nesreče v jami premogovnika Hrastnik. Posvetil pa jo je takratnemu mladinskemu pevskemu zboru trboveljski Slavček. Ta jo je leta 1934 tudi prvokrat javno izvedel. Po izjavi prof. Zlatica, znanega dirigenta in glasbenega pedagoga, se je Slavček predstavil reškemu občinstvu zelo kvalitetno, kar se je seveda poznalo tudi pri burnem aplavzu.

Dne 3. aprila je potekala v Hrastniku revija zasavskih pevskih zborov. Zasavsko pevsko skupnost so ustanovili že leta 1969 pevci zasavskih pevskih zborov in štirih revirskih pevskih zborov. Danes šteje zasavska pevška skupnost 31 pevskih zborov od Jevnice do Radeč. Letos so se predstavili s svojo revijo v Hrastniku, deloma pa tudi na Dolu pri Hrastniku. Revije se je udeležilo 16 moških, pet ženskih, pet mešanih pevskih zborov ter pet oktetov. Skupno je sodelovalo na tej reviji preko 700 pevk in pevcev. Letos so jo namenili počastitvi partijskih kongresov, hkrati pa je veljala kot priprava na 12. tabor slovenskih pevskih zborov pri Šentvidu na Dolenjskem.

2. aprila t.l. sta na proslavi ob 25-letnici Investicijskih birojev Trbovlje sodelovali v kulturnem delu programa v Delavskem domu v Trbovljah; Zagorski oktet in Mladinski

pevski zbor Trbovlje pod vodstvom Ide Virt.

Dne 25. aprila sta sodelovala moški pevski zbor Zarja in mešani pevski zbor Slavček, oba iz Svobode Center Trbovlje, na sedmem tekmovanju slovenskih pevskih zborov v Mariboru pod naslovom »Naša pesem 1982«. Revija je potekala od 23. do 25. aprila v unionski dvorani v Mariboru.

Na teh tekmovalnih koncertih je nastopilo 31 zborov, ki so se potegovali za zlato, srebrne in bronaste plakete mesta Maribor. Žal ne moremo še sporočiti, kako so se plasirali naši pevci, ker nam do zaključka redakcije ni uspelo tega zvedeti.

Zarjo je v Mariboru vodil Rihard Beuerman, Slavčke pa Jože Skrinar. Vsak zbor je zapel štiri pesmi, od tega eno obvezno.

Od 22. aprila do 7. maja letos poteka na področju Zagorja občinska kulturna revija; dramske družine nastopajo v dvoranah na Izlah, Mlinšah, Kolovratu, Kisovcu in Zagorju, v reviji pa sodelujejo tudi mladi glasbeniki. Ob tej priliki so občanom prikazali vrsto filmov, ki so jih izdelali člani foto-kino kluba Zagorje, katerega mentor je akademski slikar Franci Kopitar.

Dne 15. aprila je Delavski pihalni orkester Zagorje pod vodstvom Edija Eberla igral ob otvoritvi 9. kongresa ZKS na ploščadi pred Cankarjevim domom v Ljubljani. Predstavili so se s promenadnim koncertom.

V času od 27. do 29. maja letos bo v Zagorju republiška revija otroških in mladinskih pevskih zborov. Za revijo se je prijavilo 64 zborov, dejansko pa jih bo nastopilo 50; kot gosta bosta nastopila tudi mladinska pevška zbora iz Aleksinca in Kavadarcev.

Likovne razstave

V času od 16. do 19. aprila je bila v likovni galeriji Trbovlje v Delavskem domu razstava likovnih del učencev osnovne šole Trbovlje iz vseh pedagoških enot; v glavnem so se predstavili učenci do četrtega raz-

reda, le nekaj del je bilo iz sedmega razreda. Naj omenimo, da se je čutilo pomanjkanje prisotnosti učencev višjih razredov na tej razstavi, saj vemo, da so včasih dosegli precej visok nivo svojega znanja na likovnem področju. Vprašanje je toliko bolj na mestu, ker likovni pouk v višjih razredih osnovne šole že dolga leta poučujeta priznana akademska slikarja.

Dne 17. 4. je bila v Kolovratu letna konferenca Zveze kulturnih organizacij Zagorje. Ob tej priliki so odprli likovno razstavo del Lojzeta Pokorna, našega znanega prosvetnega in amaterskega kulturnega delavca, pa tudi inovatorja. Predstavil se je v dvorani gasilskega doma z deli v raznih tehnikah, predstavil pa je pokrajino.

Društvo exlibris Slovenije iz Ljubljane je v matični knjižnici v Črnomlju predstavilo mednarodno razstavo exlibrisov, ki je bila sicer decembra lani prvič pokazana v Ljubljani. Predstavili so 460 exlibrisov, ki izredno lepo prikazujejo odnos otroka do likovne umetnosti, svojih hotenj, čustev in okolja, v katerem živi.

Predavanja

Serijo predavanj, ki jih je organiziralo Planinsko društvo Trbovlje v prostorih Delavskega doma v Trbovljah, sta zaključila za to sezono alpinista Boris Simončič in Marko Lenarčič. Predavala sta v gledališki dvorani Delavskega doma v Trbovljah na temo: Plezanje poleti, v snegu in ledu. Prikazala sta številne barvne diapozitive iz njunega plezalskega udejstvovanja v domačih in tujih gorah. Predavanje je bilo popestreno z glasbeno spremljavo.

Do 15. maja so še vedno v teku predavanja na področju Trbovelj v različnih kulturnih dvoranah in učilnicah, na katerih se občani oz. krajanje seznanjajo s problematiko splošnega ljudskega odpora in družbeno samozaščito. Predavanja so zelo dobro obiskana in kakovostno pripravljena.

Koncem aprila in v maju se bodo zvrstile številne prireditve domačih

in gostujočih kulturniških ansamblov. Sezona je tudi tokrat brez dvoma zelo bogata, pa tudi nastopi in predvajanja kakovostno na precej visoki ravni. (tl)

Mihael Gosak

PRVOMAJSKI KRESOVI

Le gorite nam kresovi,
ožarite temno noč,
dokler boste vi goreli,
bo veselje, smeh povsod.

Svoje iskre razpršite,
do bo prava majska noč
na vse strani svetá pošljíte,
plamen svoj sijoč.

Kjer trpé še ljudstva mnoga,
se za pravico, kruh bore,
tja pošljíte žarek sreče,
da jim ne usahne upanje.

Morda nekoč goreli boste
na vseh straneh svetá
takrat bo sreča s kruhom v roki
na vsaka vrata trkala.

.....

PIONIRJI SO ZBOROVALI IN PREDLAGALI

Dne 31. 3. 1982 je bila v popoldanskih urah v sejni dvorani doma družbeno-političnih organizacij v Trbovljah pionirska občinska problemska konferenca na temo: »Pionir v krajevni skupnosti«.

Na konferenci so bili zastopani pionirji iz vseh štirih pedagoških enot osnovne šole Trbovlje, t.j.: Revirskih borcev, Ivana Cankarja, Alojza Hohkrauta in Tončke Čeč. Navzoči pa so bili tudi predstavniki krajevnih in občinskih organizacij SZDL, ZSMS in drugi.

V izredno živahni razpravi so pionirji izrazili željo po ureditvi igrišč, zelenic in namestitvi košev za odpadke, kolesarskih stezah, umetnem drsališču, kulturnem udejstvovanju, vključevanju v razna

društva, pomoči ostarelim in oslabelim občanom, govorili pa so tudi o sodelovanju v očiščevalni akciji in zbiranju odpadnih surovin, urejevanju v raznih akcijah ter ureditvi prostorov, kjer bi se zbirali in delali. V razpravi so ugotavljali, da jim manjka mentorjev za aktivno sodelovanje s pionirji. (tl)

5058 KNJIG ZA NAŠE
ROJAKE

Odločili smo se, da tudi Slovencem s Koroške približamo našo literaturo, našo kulturo. Pridno smo zbirali slovenske knjige, in akcija je odlično uspela. Zbrali smo kar 5058 knjig.

No, in neko hladno nedeljsko jutro smo se odpravili k našim rojakom v Avstrijo, da jim te »izbrane zaklade« tudi podarimo. Že na avtobusu je bilo prijetno vzdušje. Peli smo in se tako pripravljali na nastop, kajti Korošcem smo hoteli predstaviti tudi lepo slovensko narodno pesem.

Meja je bila za nami. Ustavili smo se v Pliberku — mestu, ki je bilo nekoč slovensko.

Po okusnem kosilu smo se odpravili v nabito polno dvorano, kjer se je prireditev že začela. Program je bil zelo raznolik ter zanimiv. Razpoloženje — čudovito, saj je napovedovalec s šalami spravil v smeh nastopajoče, pa tudi gledalce.

Sveda smo se tudi mi dobro odrezali ter »poželi«, mislim, da kar zaslužen aplavz. Korošci so se zelo razveselili tudi knjig, ki bodo sigurno pripomogle, da slovenska beseda tudi v Pliberku ne bo zamrla.

S polnimi trebui (bili smo lepo pogošeni) smo se odpeljali v naš ljub, čeprav onesnaženi Hrastnik.

Lidija Rotar,
OŠ HR Hrastnik
(iz glasila Sreča 2/II)

REKORDNI ODKOPNI UČINKI

V sloju Albert jame la Houve v Loreni (Francija) imajo najvišji jamski odkopni učinek, in sicer 120 ton premoga na moža in na šiht. Praviijo, da je najvišji v Evropi. Takšen učinek so dosegali dan za dnem 500 m pod zemljo po zaslugi zelo izpopolnjenega zasekovalnega stroja. Debelina sloja dosega štiri metre. Zarezujejo v pasovih širine 70 cm in v višino 3,30 m, stroj pa napreduje s hitrostjo blizu enega metra v sekundi na čelu z dolžino 250 metrov. 165 samohodnih hidravličnih podpornih kompleksov, opremljenih s ščiti, služi kot varovanje proti zaruševanju stropa. Podporni kompleksi se pomikajo v odkopani prostor, takoj ko je odstranjen premog, in to eden za drugim. Ob vsaki poti zasekovalnega stroja odkopljejo 700 ton premoga. Izredna višina proizvodnje je rezultat odličnega usklajevanja rudarske tehnologije z izvrstno strokovno usposobljenostjo osebja. (Présence, dec. 1981)

I. P.

VEDNO GLOBLJE

V Merlebachu v lorensem premo-
govnem bazenu v Franciji so poglo-
bili jašek Vouters do globine 1250
m. Sedaj v jami Vouters dnevno
nakopljejo na globini 1036 m 9000
ton premoga. Novo dovozišče na
nivoju minus 1250 m bo omogoča-
lo proizvesti okrog 70 milijonov
ton premoga, od tega 40 milijonov
ton iz strmih slojev in 30 milijonov
ton iz vodoravno ležečih ali polo-
žnih slojev. Te rezerve, ki so lahko
dosegljive, bodo zagotavljale proiz-
vodnjo do leta 2010. Začetek proiz-
vodnje je predviden za leto 1983.
Odpiralna dela so trajala 8 let, in-
vestirali pa so 120 milijonov fran-
kov. Eksperti zatrjujejo, da se bo
investicija v 20 letih povsem izpla-
čala.

Iz slepega jaška s presekom malega premera, ki je izkopan v bližini izvažalnegea jaška, so z vodoravnima prekopoma na nivojih minus

1100 m in 1250 m ustvarili pristop do središnice izvoznega jaška Vouters, nato pa v osi jaška izdelali vrtino med tema nivojema. Vrtino so potem z raztreljevanjem razširjevali na premer jaška osem metrov. Zaradi vodonosnih hribin so morali betonirati kivelazo. Opremili so navozišča in izdelali 50 m globok jašek močvirnik.

Povezavo med starim in novim delom jaška zaključujejo. Opremljanje jaška so izvršili v preteklem poletju. Novi koš za prevoz ljudi in materiala je obešen na štirih vrveh, dolgih po 1300 m. Vrvi so velikega premera in tehta vsaka po 25 ton. Sedaj izdelujejo prekope, po katerih se pride do premoških slojev. Na tej veliki globini je bilo v

glavnem treba premagovati velike dotoke vode, ki vsebuje več kot 100 gr soli na liter in pa veliko vročino zaradi temperature hribine 45°C. Oba problema nista bila nova, ker v Voutersu že imajo izkušnje z obzorja minus 1036 metrov. Vodne žile so zacementirali pod zelo visokim pritiskom. Temperaturo okolja pa so naredili z močnejšim prezračevanjem znosnejšo.

Francozi pišejo, da je jašek Vouters najgloblji v Evropi. Poglobitev jaška na to globino ni majhen tehnični dosežek. Vsekakor pa dokazuje odločnost Francozov, da v kar največjem obsegu izkoristijo domače premogovne zaloge, pa četudi iz največjih globin. Présence, dec. 1982).

v glavnem na lastne moči, pripravljeni pa so sodelovati s tujimi družbami pri reševanju finančnih in tehničnih problemov. Kitajska že koristi japonske kredite za uresničitev sedmih projektov, ki bodo zagotovili 21 milijonov ton premoga. Koristijo pa tudi francoski kredit za uvoz opreme za nov premogovnik z letno zmogljivostjo 4 milijone ton. Kitajska prav tako želi sodelovati pri izvajanju načrtov eksploatacije, utekočinjenja premoga in več stransko uporabo premoga. Z ameriško družbo Occidental Petroleum so pred kratkim podpisali pogodbo za izvedbo oz. izdelavo študije o možnostih izvedbe projekta do skupne eksploatacije enega največjih premogovnikov na svetu. Odprli bi ga 500 km zahodno od Pekinga in bi letno dajal do leta 1986 15 milijonov ton premoga.

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

IBARSKI RUDNIKI POVEČUJEJO PROIZVODNJO

Delovna organizacija Ibarski rudniki načrtuje, da bo letos znašala proizvodnja 122.000 ton črnega premoga. S tem bi lanskeletno proizvodnjo povečali za 29.000 ton ali za 31,2 %. Povečanje proizvodnje črnega premoga naj bi omogočala eksploatacijo ležišč v rudnikih Ušče in Jarandol. Računajo, da bodo letos končali pripravljalna dela za redno proizvodnjo.

Hkrati z raziskavami na premog pa raziskujejo tudi rezerve marmorja, laporja in gline. Letos bodo vložili v ta namen okoli 16 milijonov din. Poleg lastnih sredstev bodo del sredstev zagotovili tudi porabniki premoga ter regionalna in republiška interesna skupnost za geološke raziskave.

REKORD V TITOVEM VELENJU

Rudarji rudnika lignita Titovo Velenje, ki je združen v SOZD REK Titovo Velenje, so v marcu nakopali 499.000 ton lignita. S tem so dosegli največjo mesečno proizvodnjo v 107-letni zgodovini rudnika. V pr-

vih treh mesecih t.l. so nakopali 1.318.000 ton lignita, kar je 35.750 ton ali 3 % več od predvidevanj.

Drugi rekord so dosegli 13. aprila t.l., ko so dosegli rekord v enodnevni proizvodnji lignita; ta dan so ga nakopali 22.200 ton, kar je doslej največja dnevna proizvodnja.

Podobne dobre rezultate so dosegli tudi v termoelektrarni Šoštanj, ki je združena v istem kombinatu. Proizvedli so v marcu 431 milijonov kWh električne energije, kar je za 18 % več od načrtovane proizvodnje. Pripravljajo se na remont 3. in 5. bloka. Računajo pa, da bo treba popraviti tudi drugi blok.

KITAJSKA — VEČJA PROIZVODNJA PREMOGA

Po objavi uradnih kitajskih predstavnikov so na Kitajskem v letu 1981 nakopali skupno 621 milijonov ton premoga, medtem ko so ga leta 1980 nakopali 600 milijonov. Večja proizvodnja premoga temelji na odpiranju novih premogovnikov, na vzhodnem in severovzhodnem delu države. Precej premogovnikov so tudi modernizirali. Pri razvoju se opirajo

VEČ PREMOGA NA POLJSKEM

Premog je na Poljskem najpomembnejše izvozno blago. Povečanje proizvodnje premoga je omogočilo tudi večji izvoz v prvih treh mesecih t.l., in to preko 6 milijonov ton. Za leto 1982 pričakujejo Poljaki, da bo znašala proizvodnja premoga do 175 milijonov ton, kar je še vedno mnogo manj od rekordne proizvodnje v letu 1979, ko so nakopali 200 milijonov ton.

SVETOVNA PROIZVODNJA JEDRSKE ENERGIJE

Po podatkih japonskega atomskega - industrijskega foruma je znašala proizvodnja električne energije v jedrskih elektrarnah v letu 1981 skupno 165 milijard kWh. Proizvodnjo so dosegli v 266 atomskih elektrarnah, ki stoje na ozemlju 23 držav.

Francija je preteklo leto postala prva država na svetu, v kateri je proizvodnja električne energije iz atomskih elektrarn večja od proizvedene energije v termoelektrarnah. Skupno so dale njihove jedrske elektrarne 37,7 % celokupne

proizvodnje električne energije, termoelektrarne pa 34 %. V letu 1981 so imele največje število atomskih elektrarn: ZDA 77, Francija 30, Japonska 23, Sovjetska zveza 30 in ZR Nemčija 12. Od lanskega leta dalje je stopila v ta krog tudi Jugoslavija s svojo nuklearno elektrarno v Krškem.

TEMELJI DOLGOROČNEGA PLANA JUGOSLAVIJE NA PODROČJU JEDRSKE ENERGIJE

V začetku aprila je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ dogovor vseh republik in pokrajin o temeljih dolgoročnega plana Jugoslavije za razvoj in uporabo jedrske energije v energetiki do leta 2000.

Podpisniki tega dogovora so ugotovili, da sta razvoj in uporaba jedrske energije v energetiki del dolgoročne energetske politike naše države. Glavne sestavine tega dogovora so raziskave in eksploatacija jedrskih surovin, razvoj tehnologije v jedrskem razvojnem ciklusu ter razvoj proizvodnje in materiala za jedrske elektrarne. Iz dogovora lahko povzamemo, da bodo glede na ocenjene možnosti za proizvodnjo električne energije in hidropotenciala, rezerve premoga v državi in glede na dolgoročno opredelitev, na katerih bo temeljil največji del proizvodnje električne energije do leta 2000 ter glede na porabo električne energije in možnosti razvoja jedrske tehnologije, določali udeleženci dogovora skupne interese in cilje, ki jih bo treba uresničiti do leta 2000 pri razvoju in uporabi jedrske energije za proizvodnjo električne energije.

KADROVSKA SPREMEMBA V JUGEL-u

Na seji skupščine skupnosti jugoslovanskega elektro-gospodarstva dne 30. marca 1982 v Beogradu so izbrali za novega generalnega direktorja te skupnosti Božidarja Radunovića, dosedanjega pomočnika zveznega sekretarja za finance. Dosedaj

njemu generalnemu direktorju Ljubiši Lazarju, ki je opravljal to dolžnost polnih dvanajst let, so dali priznanje za uspešno vodenje skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva; predlagali so ga za dobitnika državnega odlikovanja.

VLADA ZR NEMČIJE — ODOBRIŁA PROGRAM RAZISKAV

Zahodnonemška vlada je pred kratkim odobrila drugi petletni program raziskav in tehnologije eksploatacije energije. Po programu naj bi vložili 12,8 milijard DM do leta 1985. V prvem petletnem programu so za razvoj oz. raziskave na tem področju porabili 6,7 milijard nemških mark. S programom je predvideno, da naj bi v okviru sredstev nadaljevali z raziskavami in razvojem alternativnih virov in novih tehnologij eksploatacije energije, s tem da bi za takšne projekte dajali finančno pomoč v višini 50 % celokupnih stroškov projekta. Drugi energetski program poudarja posebno pozornost raziskavam in razvoju nove tehnologije za predelavo premoga, posebno za uplinjevanje premoga. Z izvedbo novega programa se obetajo nova delovna mesta v ZR Nemčiji.

Hkrati lahko povzamemo tudi, da bodo dosedanja vlaganja v raziskave nuklearne energije postopoma prešla v pristojnost industrije. Sredi tega desetletja bodo po vsej verjetnosti prenehali financirati tudi vlaganja v projekte za raziskovanje izkoriščanja sončne energije in energije vetra.

NOV ITALIJANSKI ENERGETSKI PROGRAM

Najnovejši italijanski energetski načrt iz decembra 1981 daje poudarek povečanemu izkoriščanju premoga, zemeljskega plina in nuklearne energije, hkrati pa zmanjšuje porabo nafte do 2/3 na polovico. Nov revidiran načrt predvideva skupno italijansko porabo energije v letu 1990 na 185 milijono

nov ton ekvivalenta nafte od prejšnjega načrta, ki je predvideval 222 milijonov ton ekvivalenta nafte. Z novim načrtom do leta 1990 je predvideno povečanje porabe energije za skupno 26 % z letnim povprečjem 2,4 %. V tem času bodo zgradili šest novih elektrarn od tega tri termoelektrarne na premog in tri nuklearne elektrarne z močjo po 1000 MW. Poraba premoga bi se morala po načrtu potrojiti. V letu 1980 so ga porabili 18 milijonov ton, v letu 1990 pa naj bi ga porabili 50 milijonov ton, kar ustreza 34 milijonom ton ekvivalenta nafte. Računajo, da bodo v letu 1985 porabili 105 milijonov ton nafte.

RAZISKAVE NA PREM OG V VALJEVU

Občina Valjevo je dala pobudo, da bi na širšem območju Valjeva nadaljevali z raziskavami na premog. K temu so pritegnili trgovske delovne organizacije, samoupravno interesno skupnost stanovanjske izgradnje ter rudnik nekovin Valjevo. Pred zadnjo vojno so v vasi Dračić pridobivali premog, in to okoli 10.000 ton letno. Energetska kriza in druge težave z ogrevanjem so vnovič vzbudile vprašanje novega odpiranja premogovnika. Sklenili so, da bodo združevali sredstva za raziskave, da bi našli večje in bogatejše plasti rjavega premoga.

HE BAJINA BAŠTA — SREDSTVA ZAGOTOVLJENA

Investicijska banka je odobrila 460,504 milijonov din potrebnih sredstev hidroelektrarni Bajina Bašta — Perućac, za pokritje nastalega manjka za njeno zgraditev. Koncem preteklega leta so ugotovili, da znašajo prekoračitve pri gradnji te hidroelektrarne 1,129 milijard din. Tako znaša vrednost skupnih investicijskih del na tem objektu 6,427 milijard din. Poleg Invest-banke so tudi nekatere inozemske firme zagotovile dobavo opreme na komercialni kredit.

AKUMULACIJE PRAZNE — ELEKTRIČNE ENERGIJE PREMALO

Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva je marca na svoji seji ugotovila, da se je oskrba z električno energijo v Jugoslaviji poslabšala napram januarju in februarju t.l. Osnovni razlog je v tem, da so bili dotoki vode za okoli 40 % manjši kot v prejšnjih dveh mesecih, po drugi strani pa so se akumulacijska jezera praznila znatno hitreje od normalnega praznjenja. 15. marca, npr., je bilo v akumulacijskih jezerih vode le za proizvodnjo 1,2 milijarde kWh, kar je samo polovica potrebne količine za to obdobje. Najbolj kritična je situacija v Makedoniji nato v SR Bosni in Hercegovini, pa tudi v Črni gori. Najmanj težav v tem pogledu je bilo v Sloveniji in Srbiji, ker so ostali le pri omejitvah po prvi stopnji. Računajo, da se tudi v drugem trimesečju situacija ne bo bistveno izboljšala, ker so akumulacijska jezera napol prazna in je težko pričakovati, da jih bo manjše deževje napolnilo. Ne smemo pozabiti tudi na obveznosti do vrnitve uvožene energije. Bolj bo primanjkovalo električne energije tudi v Makedoniji, Bosni in Hercegovini, pa tudi v Črni gori, največ pa je bodo imeli SAP Kosvo. Termoelektrarne na mazut predlagajo, da bi uvozili več nafte za obratovanje njihovih elektrarn, s čimer bi zmanjšali pomanjkanje energije. Skupnost je tudi mnenja, da je treba v okviru sveta za gorivo, v katerem so predstavniki vseh premogovnikov skupno s predstavniki termoelektrarn, pregledati vse obstoječe probleme vsakega premogovnika posebej. Z odpravo zadržkov in sprejemanjem ukrepov naj bi povečali proizvodnjo premoga v naslednjih mesecih. Pri tem je treba zagotoviti potrebna denarna sredstva. Pro učiti je treba tudi možnosti, da bi z ustreznim kreditnim sistemom stimulirali varčevanje in racionalno izkoriščanje električne energije. Zaradi zaščite

standarda občanov naj bi pro učili, opravičljivost in možnost uvedbe progresivnih cen, odvisno od količin prevzete električne energije v določenem obdobju. Najnižja sedanja cena bi se uporabljala za električne energije, ki zadovoljujejo osnovne potrebe vsakega gospodarstva, medtem ko bi za porabljeno energijo nad to nujno količino znatno povečali cene, kar bi povzročilo zmanjšanje porabe energije v gospodinjstvih.

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO V REKONSTRUKCIJO?

Poskusno obratovanje nuklearne oziroma jedrske elektrarne v Krškem je doslej že dvakrat povzročilo zaustavitev za daljši čas. Prva je bila planirana, drugo od novega leta do začetka februarja letos pa je zahtevala izvajalska firma Westinghouse. Pojavile so se namreč težave v nekaterih elektrarnah v svetu, ki jih je postavila ta firma. V januarju letos, ko so pregledali krško nuklearko, so ugotovili, da po dosedanjem obratovanju ni kakšnih znakov poškodb. Vgradili so instrumente za merjenje vibracij, Ti naj bi pokazali, če bi lahko prišlo do poškodb, ko bi elektrarna obratovala s polno močjo. V marcu t.l. so pri firmi Westinghouse v Washingtonu pripravili posvet. Na tem so povedali, da nuklearna elektrarna v Krškem lahko obratuje brez težav s 70 % močjo. Za obratovanje pri polni moči pa bo treba rekonstruirati zunanjo stran — paro generatorjev, tako da bo 30 % vodnega curka vstopilo skozi zgornji pomožni vhod, s tem pa bo zmanjšan pritisk in vibracija na spodnjem delu parogeneratorja. Rekonstrukcijo bodo opravili praviloma maja letos. Dotlej pa bo obratovala z okoli 70 % svoje moči.

POZORNOST OBNOVI ZAPUŠČENIH KOPOV

Rudarsko geološki inštitut in fakulteta, ki poslujeta v sestavi

Titovih rudnikov premoga iz Tuzle, se že več let ukvarja z revitalizacijo zapuščenih kopov premoga. Prvi poizkusi oplemenitenja tal segajo že v leto 1960, ko so na zapuščenih odlagališčih jalovine in kopih premogovnika Banoviči zasadili prve plantaže listavcev in iglavcev. Kasneje pa so začeli zasajati tudi topole, beli bor in vrbo, nato pa tudi že okrog 10 hektarov plantaž različnih vrst sadja jablan, hrušk, orehov.

Institut sedaj že pri projektiranju novih kopov predvidi, kakšne plantaže bo moč zasaditi, ko bo kop zaključen. Trenutno ima inštitut v delu študijo Banovičev, ki obsega 4000 hektarov in predvideva selitev 600 gospodinjstev. Delajo pa tudi že projekte za vse sedanje in bodoče kope bosansko-hercegovskih premogovnikov.

KUPCI NE ČAKAJO

Družbeni dogovor o ukrepih za čimprejšnje odpiranje novih in modernizacijo obstoječih premogovnikov in eksploatacijskih polj nafte in plina je ime dokumenta, o katerem se neprestano razpravlja že štiri do pet let, vendar brez rezultata. Obveznost, da zvezni izvršni svet skupno z republiškimi in pokrajinskimi izvršnimi sveti uskladi takšen dokument, je prevzeta iz prejšnjega srednjeročnega obdobja, vsako leto pa je vsebovana tudi v resoluciji. Ta zapis z obveznostjo pa je motiv za podaljševanje razgovorov v medrepubliškem komiteju za družbeno planiranje in razvoj. O dokumentu so govorili v začetku aprila letos, vnovič pa bodo o njem razpravljali na naslednji seji. Volje, da bi podprli razvoj proizvodnje premoga, nafte in zemeljskega plina kažejo vsi dovolj. V glavnem je to posledica strateške opredelitve iz prejšnjega srednjeročnega načrta, ki je določal, da se moramo nasloniti na lastne energetske vire. Dejstvo je, da naj bi po družbenem dogovoru omogočili proizvodnjo 82 milijonov ton premoga, 5 milijonov ton nafte in 15 milijard

m³ zemeljskega plina v letu 1985. Da bi dosegli to raven proizvodnje, bi bilo treba vložiti po cenah iz leta 1980 70 milijard dinarjev v premogovnike in 85 milijard din v naftna polja. Naftaši v glavnem nimajo problemov z dinarskimi vlaganji, saj so s ceno zagotovili celokupno vsoto, medtem ko premogovniki v glavnem komaj pokrivajo reprodukcijske stroške. Naftaši imajo problem z devizami, rudarji pa z dinarji in devizami.

Interesi pri usklajevanju na republiški in medrepubliški ravni so zelo različni; eni proizvajajo premog, drugi ga samo rabijo, eni imajo proizvodnjo nafte, drugi ne, eni so za administrativne metode zbiranja sredstev, drugi za samoupravno dogovarjanje ipd. Prepričani smo, da bodo zadeve okrog financiranja razvoja in modernizacije premogovništva končno stekle in omogočile dejansko zvišanje proizvodnje, pa tudi cenejšo proizvodnjo premoga.

RUDNIK BAJOVAC V REKONSTRUKCIJI

Po šestih mesecih intenzivnih del so prišli do končne rekonstrukcije rudnika lignita Bajovac v vasi Tavni pri Kraljevu. Za prvo fazo rekonstrukcije je rudnik dobil 20 milijonov dinarjev.

V teku je akcija za podpisovanje samoupravnega sporazuma med rudnikom in drugimi delovnimi organizacijami zaradi zagotovitve 15 milijonov din za nabavo opreme. Po rekonstrukciji bodo letno proizvedli 25.000 ton lignita, medtem ko znaša sedanja proizvodnja polovico manj.

RUDNIK JASENOVAC ZDRUŽUJE SREDSTVA

Rudnik Jasenovac namerava povečati proizvodnjo premoga od sedanjih 30.000 ton na bodočih 120.000 ton, zato pa mora zagotoviti 977 milijonov dinarjev za rekonstrukcijo. Ta sredstva bodo porabili za izvajanje

rudarskih del, nabavo domače in tuje opreme ter za izvedbo različnih gradbeniških in obrtniških del. Pripravili so samoupravni sporazum o združevanju, oz. skupnem vlaganju v rekonstrukcijo premogovnikov. Tega bo podpisalo 10 organizacij združenega dela. Organizacije bodo združevale sredstva tako, da bodo za tono premoga, dobavljenega po letu 1985, združevale po 1.500 din.

TUZLA — RUDARSKA OPREMA IZ ZSSR

Za potrebe premogovnikov Kanjanj in Tušnica v Livnu je delovna organizacija Rudarstvo in kemija iz Tuzle sklenila nabaviti iz ZSSR rudarsko opremo v vrednosti 17,3 milijona dolarjev. Gre za uvoz bagrov EKG 5, katerih vrednost preko račuje 900.000 dolarjev, in za bager EŠ 6, katerega vrednost znaša 1,9 milijona dolarjev. Uvoziti pa nameravajo tudi drugo rudarsko mehanizacijo, ki se je doslej zelo obnesla na površinskih kopih v premogovnikih na območju Bosne in Hercegovine. Zaradi vse večjih potreb po tovrstni opremi sovjetska stran ni mogla zadovoljiti zahtev Titovih rudnikov, da bi opremo dobavili čimprej. Zato bodo del opreme dobavili do konca letošnjega leta, preostali del pa do leta 1984.

KREKA — PROIZVODNJA NAD NAČRTOM

V premogovniku Kreka iz meseca v mesec povečujejo proizvodnjo; do konca marca so izdostavili za 11 % premoga več, kot so predvidevali. Letošnja proizvodnja Kreke pa znaša po načrtu 2,2 milijona ton, kar je namenjeno v glavnem termoelektrarni Tuzla in široki porabi. Sicer pa se pri pridobivanju premoga zelo angažirajo zaradi vse večjih globlin in povečanih jamskih pritiskov. Rezultate izboljšuje pred nedavnim odprt »žepni« površinski kop Brnare z dnevno proizvodnjo do 1.900 ton.

VARČEVANJE JE NAJBOLJŠA ALTERNATIVNA ENERGIJA

Premogovniki ne izpolnjujejo svojih proizvodnih načrtov, elektrarne ne proizvajajo dovolj električne energije, gorivo za traktorje delijo na bone, v mnogih krajih naše države dajejo le po 20 l bencina, tako da je energetska situacija dejansko resna. Na vseh možnih ravneh govorimo o varčevanju, med drugim tudi z energijo v raznih oblikah in ob raznih prilikah, vendar od besed do dejanj je kot kaže, kar precejšnja razlika. Enak problem se pojavlja namreč tudi pri živilih, kajti tudi ta so v določeni meri energetska gorivo. Drug primer je, ko se v tisočih krajih vozi na delo v jutranjih ali popoldanskih urah le po en voznik, ostali sedeži so prazni. Iz tega razloga nastaja vprašanje, kako naj bi v praksi varčevali. Ponekod uvažajo posebne službe z visokokvalificiranimi kadri, ki skrbijo za varčevanje v raznih oblikah, predvsem na področju porabe energije. V Angliji so že leta 1977 ustanovili združenje menežerjev energije, ki posluje pod motom: Varčevanje je najboljši vir alternativne energije. Posnemali so jih v marsikateri državi. Tovarna Fiat v Italiji je namreč po vseh obratih dosegla 15 % zmanjšanje porabe energije. Uvažajo šole za organizatorje varčevanja. Vzdržujejo pa jih večje družbe. Izkušnje drugih bi v marsičem in marsikdaj spremenile tudi naše obnašanje.

TUDI V BODOČE TEŽKO DO PREMOMA

Vojvodina se v glavnem oskrbuje s premogom iz kolubarskega bazena ter iz bosansko-hercegovskih premogovnikov. Oskrba s premogom je bila v sezoni 1981/82 zelo neenakomerna, pa tudi neredna po posameznih delih te pokrajine. Premogovniki so namreč dobavljali manj premoga, kot pa je bilo dogovorjeno s trgovskimi organizacijami. Trgovske

organizacije iz Vojvodine so podpisale med drugim tudi samoupravne sporazume o združevanju ali oročanju deviznih in dinarskih sredstev tudi do 1.500 din na tono, namensko za razvoj premogovnikov, samo da bi zadovoljile potrebe vojvodinskega trga. Ocenjujejo, da so skupne potrebe po premogu v letošnjem letu v Vojvodini 11 % večje kot v preteklem letu in znašajo okoli 1.831 milijonov ton premoga. Ob upoštevanju ukrepov varčevanja, racionalizacij in nadomestil tekočih goriv z domačimi viri energije v industriji in široki porabi, je ocena na spodnji meji realnih potreb.

REMBAS — UDARNIŠKO ZA KONGRESE

Od 1. aprila v premogovnikih Rembas v Resavici tekmujejo za povečanje proizvodnje. Potekalo bo dva meseca. Začelo pa se je na pobudo akcijske konference sindikata premogovnika, in to v počastitev kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. Na ta način so rudarji z delovnimi rezultati pričeli pozdravljati najvišje partijske kongrese v naši državi in republikah, od katerih pričakujejo, da bodo omogočili nadaljnje izboljšanje materialnega položaja rudarjev v premogovnikih s podzemeljsko eksploatacijo.

V tekmovanju sodeluje 32 brigad, osem na odkopu in po 12 na pripravi in vzdrževanju jamskih objektov. Predvideno je, da bo vsaka osnovna organizacija denarno nagradila najboljše brigade. Najboljšim rudarjem pa bo dodeljena tudi nagrada na ravni delovne organizacije Rembas. Denarne nagrade za rudarje se gibajo od 11.000 do 20.000 din. Rudarji Rembasa so povabili ostale rudarje v rudnikih s podzemeljsko eksploatacijo v SR Srbiji, da se vključijo v to tekmovanje, kar je bilo sprejeto na seji koordinacijskega odbora sindikata poslovne skupnosti teh rudnikov.

PONOVO OBETAJO OLAJŠAVE

Izvršni svet SR Srbije je v začetku aprila t.l. razpravljal o učinku podvzetih ukrepov za izboljšanje položaja premogovnikov z jamsko eksploatacijo. Zaradi sprejetih ukrepov za izboljšanje ekonomskega položaja na območju Srbije je znašal skupni učinek okoli 313 milijonov din. Če ne bi sprejeli teh ukrepov in pomoči, bi po oceni izvršnega sveta SR Srbije noben premogovnik na njihovem območju v letu 1981 ne posloval pozitivno. Največji učinek je bil dosežen preko kompenzacije cene premoga, kar je dalo 83 % skupnega učinka. To nas navaja na sklepanje, da je neobhodno potrebno nadaljevati z intervencijami za izboljšanje ekonomskega položaja premogovnikov. Plana v preteklem letu niso dosegli iz mnogih razlogov — kadrovske, neustrezne organizacije dela, neustrezne nagrajevanja proizvodnega dela, bolniških in drugih izostankov itd. Iz tega razloga je imelo šest premogovnikov izgubo v višini preko 261 milijonov din, kar je za skoraj 150 milijonov din več v primerjavi z letom 1980. Na seji izvršnega sveta SR Srbije so sprejeli vrsto priporočil za razne olajšave za republiško skupščino Srbije, kakor tudi za druge republiške institucije, ki naj bi jih bili deležni premogovniki na račun raznih prispevkov, davščin itd. Gre tudi za spremembo kratkoročnih v dolgoročne kredite. (tl)

V nekaj vrstah...

DOGRADITEV CESTE SE BLIŽA

Ni še dolgo tega, ko smo poročali, da je predsednik skupščine občine Trbovlje v preteklem letu zagotovil, da bodo dela pri zgraditvi vzporedne ceste z vsemi priključki in drugimi komunalnimi napravami dokončana in odprta na dan občinskega

praznika občine Trbovlje, 1. junija 1982. Gre namreč za vzporedno cesto od Trga revolucije mimo športnega stadiona, naselja Dom in vrt in kopališča, do zgradbe občinske skupščine in dalje do mosta pri starem pokopališču na Leninovem trgu.

Nihče doslej ni mogel domnevati, da bodo omejitve o investicijskih delih povzročile tudi hude zastoje pri nadaljevanju nujno potrebne vzporedne ceste skozi Trbovlje. Soglasja so bila izdana, in domača interesna komunalna skupnost je zagotovila denar za izgradnjo odseka od Trga revolucije do »Kamnikarja«. Po najnovejših prognozah naj bi bila dela končana v tem obsegu do 1. junija. Zgraditev odseka od »Kamnikarja« do zgradbe občinske skupščine pa vse kaže, da je preložena na kasnejše obdobje, ker zakon o zagotavljanju potrebnih sredstev ne omogoča nadaljevanja del. Četudi bo izgradnja vzporedne ceste potekala počasneje, pa upamo, da bodo dela na omenjenem odseku le dokončana do občinskega praznika. Opraviti je treba še mnogo del. V začetku aprila t.l. so na Trgu svobode pri »Princu« zabetonirali nov most čez Trboveljščico in ga tudi asfaltirali, čeprav priključki z leve in z desne še niso izdelani. Počasneje pa poteka gradnja od Trga revolucije do Trga svobode oz. do Njive.

REZULTATI PRIZADEVANJ SO TU

Cementarna v Trbovljah je v začetku aprila t.l. priključila nov elektrofilter, s katerim bistveno omejujejo zapraševanje ožje in širše okolice cementarne. Ob nizkem zračnem pritisku in južnem vetru je vsem Trboveljčanom dobro znano, kako se plazi po trboveljski dolini prašen oblak s priokusom žvepla. Kolektiv cementarne si je zelo prizadeval, da ob zadnji rekonstrukciji reši tudi to vprašanje. Filtre so povečali za 1/3. Povezavo vodnega stolpa ob novi peči z elektrofiltrom je preprečila eksplozija v sep-

tembru 1980. Vodni stolp so obnovili in ga povezali s povečanim elektrofiltrom. Iz dimnika gredo le manjše količine prahu in plinov. Ta količina je prej presegala dovoljenih 150 mg prahu na m³ zraka. Meritve mariborskega zavoda pa so o usposobljenosti novega filtra ugotovile, da uhaja iz dimnika v zrak le še do 35 mg prašnih delcev v m³ zraka, kar pa je bistveno boljše. Za eventualno bodoče zapraševanje odslej ne bo kriv, tako pravijo v cementarni, obrat oz. njegove filterske naprave, pač pa subjektivni faktor, to pa naj bi bili strojniki pri filterskih napravah v cementarni.

V ALEKSINCU SE UČE SLOVENŠČINE

Občina Aleksinac je že več let pobratena z občino Zagorje ob Savi. Sodelovanje obeh pobratenih občin se kaže na različnih ravneh. Tako npr. organizirajo v Aleksincu vsako leto tečaj za učenje slovenskega jezika; doslej ga je končalo že več kot 200 najmlajših prebivalcev te občine. V teh dneh pa je končalo ta tečaj 30 učencev in učenk. Razmišljajo, da bi se slovenskega jezika učili vsi učenci 4. razreda v Aleksincu. Naj omenimo še to, da je občinski odbor Rdečega križa v Aleksincu odprl tudi knjižnico s slovenskimi knjigami.

V ČRNOMLJU IZDELUJEJO ZAZIDALNI NAČRT

Občani občine Črnomelj kažejo velik interes za postavitev lastnih stanovanjskih hiš, zato občina sproti pripravlja zazidalno okolico. Za zidavo določajo predele, ki so za kmetijstvo neuporabni ali manj pomembni. Samo lani so v občini prejeli več kot 300 vlog za izdajo lokacijskih in raznih dovoljenj. V teku je izdelava zazidalnih načrtov nad Butorajsko cesto, nad cesto Črnomelj—Adlešiči in na območju Rdeči hrib v smeri Kočevje.

25 LET IBT

Poročali smo že o 25-letnem delu Investicijskih birojev v Trbovljah. Proslavo ob tem svojem četrtsotletnem jubileju je kolektiv pripravil 2. aprila 1982 v gledališki dvorani Delavskega doma v Trbovljah. Ob skoraj polni dvorani članov kolektiva in gostov je govoril predsednik delavskega sveta IBT, dipl. inž. Rodić. V govoru je orisal celotno pot, ki jo je prehodil od prvih začetkov do danes. Republiški sekretar za ljudsko obrambo SR Slovenije Martin Košir je ob krajšem govoru izročil direktorju IBT Andreju Železniku red dela z zlatim vencem, s katerim je predsedstvo SFRJ odlikovalo delovno organizacijo IBT ob 25-letnici obstoja. Ob tej priliki je tovariš Železnik izročil nekaterim poslovnim partnerjem plakete ob 25-letnici delovanja ITB. Za SOZD REK EK je plaketo prevzel Brane Lukšič, dipl. ek. V kulturnem delu programa je sodeloval zagorski oktet in Mladinski pevski zbor Trbovlje pod vodstvom Ide Virt. Članom kolektiva so za dolgoletno sodelovanje podelili prav tako posebna priznanja.

V HRASTNIKU SO ZAČELI Z REKONSTUKCIJO TKI

Dne 5. aprila letos so v tovarni kemičnih izdelkov v Hrastniku pričeli z rekonstrukcijo obrata fosforne kisline. Za posodobitev in povečanje zmogljivosti bodo porabili 360 milijonov din. Za izvedbo teh del so združevali sredstva tudi drugi njihovi poslovni partnerji — izdelovalci pralnih praškov. Investicijo bodo končali v dveh letih.

ČRNOMALJSKI GODBENIKI Z NOVIMI INSTRUMENTI

V začetku aprila t.l. so v kulturnem domu v Črnomlju imeli koncert godbe na pihala. Tokrat so nastopili z novimi pihalnimi instrumenti. Zanje so odšteli 350.000 din. Koncert je

bil zelo dobro obiskan, sodil pa je v program prireditev pred 9. kongresom ZKS.

TEDEN UGODNEGA NAKUPA V ZAGORJU

V času od 17. do 24. aprila je bil v Zagorju v Delavskem domu teden ugodnega nakupa. Gospodarsko razstavo v prostorih Delavskega doma je pripravilo ABC Pomurka — Trgovsko podjetje 1. junij iz Trbovelj. Razstavljali so pohištvo, belo tehniko, akustične aparate, konfekcijo, talne obloge; nudili so ugoden kredit in manjše popuste.

RAZPRAVA O USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU

V ponedeljek 5. aprila popoldan je potekalo v prostorih šolskega centra — kovinarske šole v Novem domu v Trbovljah, posvetovanje o usmerjenem izobraževanju. Udeležili so se ga predstavniki iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. V tematski razpravi je bilo iznešenih precej vprašanj. Šlo je za ureditev usmerjenega izobraževanja, izobraževanja iz dela in ob delu itd. Organizacije združenega dela se v teh pripravah niso dovolj vključile v izobraževalno dejavnost. To pa bo vsekakor nujno potrebno, če želimo do leta 1985 usmerjeno izobraziti čimveč rudarjev, kovinarjev in drugih poklicev. Manj bo po udara na izobraževanju administrativnih in drugih podobnih delavcev.

PROGRAM KURIRČKOVE POŠTE

Kurirčkova pošta že potuje po Sloveniji. Pionirji — kurirji so jo odnesli na pot 22. marca letos iz petih različnih krajev v Sloveniji. Pionirji iz revirskih občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje so vključeni v progo K — Koroška, katere začetek je bil v Radljah ob Dravi. V naše kraje pride kmalu po prvem maju. Najprej bodo prenašali tobako s kurirčkovno pošto po skritih poteh okoliških hribov zagorski

pionirji, nato trboveljski, nazadnje pa jo bodo prevzeli pionirji iz Hrastnika.

Pionirji — kurirji iz O. Š. — P. O. Alojza Hohkrauta bodo prevzeli kurirčkovo pošto od zagorskih pionirjev dne 10. maja ob 10. uri na Čebinah. Tujim bo spregovoril predstavnik mladinske organizacije Rado Žagar. Svečan sprejem bo 12. maja ob 16.30 na Kipah v Trbovljah. Tja bodo prišli pionirji iz različnih smeri, kulturni program pa bodo izvedli pionirji pionirskega odreda Revirski borci. Govoril bo Miro Pirnar, nato pa bodo prisotni dobili partizanski golaž. Dne 13. maja bodo prenašali kurirčkovo pošto na območju KS. Dobovec 14. maja pa v Čečah. Ob 10. uri jo bodo ob spomeniku VDV brigade izročili hrastniškim pionirkam in pionirjem.

Kurirčkova pošta je letos posvečena 90-letnici rojstva Josipa Broza Tita, 40-letnici delovanja Zveze pionirjev Jugoslavije, 45-letnici ustanovnega kongresa KPS na Čebinah, ohranjanju in negovanju revolucionarnih tradicij NOB, usposabljanju pionirjev za SLO in DSZ, 9. kongresu ZKS, 12. kongresu ZKJ in 11. kongresu ZSMS. Za izvedbo letošnje akcije je zadolženih vrsto organizacij.

OČISTIMO MESTO

V Trbovljah je potekala v času od 6. do 15. aprila t.l. akcija — očistimo naše mesto. Pobuda je prišla s strani socialistične zveze, izvesti pa so jo pomagali številni občani v krajevnih skupnostih, hišni sveti, stanovalci v blokih in individualnih hišah, člani kolektivov v organizacijah združenega dela, Komunala, Surovina in Dinos, ter pionirji iz Trbovelj. Kot vedno nastopa kakšna ovira, na katero ni mogoče računati. Tudi tokrat je deževje s snegom preprečilo intenzivnejšo akcijo, pa tudi nekateri posamezniki in OZD ter druge organizacije niso imele vedno dovolj posluha zanj. Sicer pa je bil na marsikakšnem področju v tem času narejen red in vzpostavljena

čistoča. Akcija naj ne bo kampanjskega značaja, pač pa stalna oblika prizadevanj vseh občanov ter organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, hišnih svetov, društev in organizacij, da bomo vzdrževali red in čistočo na območju, kjer delamo. Tej kulturi bomo morali posvetiti precejšnjo pozornost, ker delu občanov manjka posluš da bi vzdrževali red in čistočo tudi zunaj stanovanj.

PLANINSKI-RUDARSKI DOM NA KALU

Koncem marca t.l. je potekala v planinskem domu na Kalu občni zbor planinskega društva Hrastnik. Udeležilo se ga je mnogo članov tega društva, četravno je sneg nanovo zapadel. Na občnem zboru so odborniki podali poročila o opravljenem delu. Bilo je pestro in hvalevredno. Slišali pa smo tudi dve zelo zanimivi novici. Aktiv planincev pri Društvu upokojencev Hrastnik je zelo aktiven in je pripravil v preteklem mandatnem obdobju precej izletov in planinskih pohodov. Druga pomembna novica pa je ta, da je društvo sklenilo z DO ZPT — DS Pomožna dejavnost Hrastnik pogodbo o zakupu tega doma z veljavnostjo od 31. 3. 1982, ki naj velja do leta 2000. K temu so pristopili na podlagi priporočila zadnjega kongresa slovenskih sindikatov, ki je sklenil, da naj organizacije združenega dela prevzamejo patronate nad planinskimi domovi in zaradi interesa hrastniških delovnih kolektivov. Zakupnik, t.j. DS PD Hrastnik, bo plačevala Planinskemu društvu Hrastnik najemnino oz. odškodnino za uporabo osnovnih sredstev in inventarja. Za člane planinske organizacije bodo veljale enake olajšave kot v drugih planinskih domovih, ki jih opravljajo planinska društva. Na ta način se bo društvo v Hrastniku lahko posvečalo svojim temeljnim nalogam, medtem ko se bodo z gospodarskimi problemi, t.j. z vzdrževanjem zgradbe in inventarja ter z oskrbovanjem

doma, ukvarjali sodelavci za kupnika. Dom nosi odslej naziv Planinski rudarski dom Kal.

ZASAVSKI GRADBINCI ZDRUŽENI

Dne 25. marca so imeli delavci gradbenega industrijskega podjetja Beton Zasavje s sedežem v Zagorju ter DO Splošnega gradbenega podjetja Hrastnik referendum, na katerem so se odločali o združitvi v eno delovno organizacijo. Večina delavcev obeh DO se je odločila za skupno streho. Tako bo s 1. julijem 1982 v revirskih občinah zaživela nova delovna organizacija, ki bo nosila naziv Splošna gradbena dejavnost Beton s sedežem v Zagorju. Pod eno streho bodo torej gradbeniki iz Hrastnika, Trbovelj, Zagorja in Litije. Nova delovna organizacija bo združena v SOZD Gradbeno industrijski kombinat Zasavje. Cilji združitve so jasni — doseči je treba boljše delovne in gospodarsko-finančne rezultate. Svoje poslovanje bodo gradbinci uskladili z zakonom o združenem delu in novo nastalo situacijo, ki jo je povzročila stabilizacija z omenjenimi sredstvi za investicije. V GIP Beton Zasavje se je odločilo za združitve 62,61 %, v Hrastniku pa 63,6 % od vseh zaposlenih. Posamezne TOZD v novi delovni organizaciji se bodo organizirale po posameznih specialnostih. (tl)

PRVOMAJSKA NAGRADNA KRIŽANKA

Med reševalce s pravilnimi rešitvami prvomajske nagradne križanke, objavljene v tej številki glasila Srečno, bomo z žrebom razdelili tri knjižne nagrade.

Izrezek iz časopisa pošljite na naslov:

SOZD REK Edvarda Kardelja, Uredništvo glasila Srečno, 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilne rešitve, ki bodo prispele do vključno 7. maja 1982.

Prvomajska nagradna križanka

Clues and Answers:

- Horizontal Clues:**
  - 1. OŽINA NA MALAKI (ANSWER: MALAKI)
  - 2. INFORMATIVNA TV ODPAJA (ANSWER: TV ODPAJA)
  - 3. DENAR NICA (ANSWER: DENAR)
  - 4. FRANC. IGRALEC IN KRITIK (ANSWER: FRANC. IGRALEC)
  - 5. JASIN (ANSWER: JASIN)
  - 6. DRŽAVA NA SV. DELU INDI (ANSWER: DRŽAVA)
  - 7. SPLIT (ANSWER: SPLIT)
  - 8. NAŠA IGRALKA TENISA (ANSWER: NAŠA IGRALKA)
  - 9. PREBIVALEC STARE CELINE (ANSWER: PREBIVALEC)
  - 10. ANDREJ HIENG (ANSWER: ANDREJ HIENG)
  - 11. RAZON (ANSWER: RAZON)
  - 12. USPEŠEN SLOV. KOLEBAR (ANSWER: USPEŠEN SLOV. KOLEBAR)
  - 13. KONEC KOPNEGA SAVA (ANSWER: KONEC KOPNEGA SAVA)
  - 14. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 15. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 16. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 17. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 18. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 19. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 20. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 21. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 22. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 23. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 24. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 25. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 26. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 27. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 28. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 29. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 30. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 31. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 32. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 33. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 34. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 35. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 36. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 37. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 38. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 39. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 40. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 41. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 42. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 43. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 44. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 45. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 46. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 47. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 48. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 49. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 50. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 51. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 52. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 53. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 54. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 55. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 56. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 57. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 58. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 59. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 60. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 61. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 62. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 63. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 64. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 65. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 66. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 67. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 68. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 69. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 70. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 71. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 72. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 73. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 74. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 75. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 76. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 77. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 78. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 79. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 80. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 81. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 82. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 83. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 84. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 85. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 86. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 87. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 88. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 89. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 90. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 91. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 92. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 93. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 94. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 95. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 96. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 97. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 98. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 99. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)
  - 100. KRAJEVSKO VARNOSTNO (ANSWER: KRAJEVSKO VARNOSTNO)

SPOMLADANSKE »CVETKE ZA VRTIČKARJE!

Ko kaže barometer spremenljivo, tudi vreme ne ve, kaj bi počelo, naj bo lepo ali grdo?

Ko pospravljamo smeti in drugo navlako po vrtu, spravimo to lepo za vogal, ali pa zmečemo v sosedov vrt (seveda tako, da nas sosed ne vidi).

Ko v vrtnariji vse posejem, ne postavim nobenega strašila vrabcem in golobom, saj sem sam skoraj cel dan na vrtu.

Doma gojim črni ribez, ki je silno zdrav. Je ga moja mama, ki je vedno bolna.

Če nam dela krt le prehudo škodo v vrtu, ga ujememo in ga za kazen zakopljemo živega v zemljo.

Ali veste kdaj izgubi solatā nedolžnost? Ko jo vrabci pokavsajo.

Za uničenje voluharja ni skoraj nobenega recepta. Edini način je, da tudi tega ujamemo in mu izpulimo sprednje zobe sekalce, nato ga izpustimo, ker pa brez zob ne bo mogel glodati korenin, bo skoraj gotovo poginil.

—Ne vem, kaj je plevel in kaj solata, toži Jože sosedu. —Veš kaj? mu svetuje ta. —Vse skupaj populi in kar bo potem prvo zrastle, tisto je plevel.

Kisle kumarice vzgojimo tako, da jih takoj, ko seme skali, zalijemo s kisom. Kis naj ne bo prehud, da se ne boste čez nekaj dni preveč kisle držali.

Špinača ima ali vsebuje veliko železa, ki ga telo potrebuje za kosti. Zato špinačo pognojimo s starim železom, ki ga zakopljemo okrog nje, posebno se obnesejo stari zarjaveli »šineglji«, ki smo jih populi s »švelerjev.«

Korenje bo veliko bolj debelo, če najprej naredite z železno »štango« veliko luknjo in vržete notri seme. Moj rajni ata je dejal, da ga je bila vsaka luknja polna.

Repa, korenje slabo življenje, ljubček ti moj, kje naj bo loj?

Če smo bolj leni za okopavanje, spustimo v vrt sosedove kure, te vam bodo temeljito okopale vaše gredice.

Sneg v aprilu, beraški gnoj.

Milan Kovač

FUTOR

— Tovariš zdravnik, povejte mi diagnozo moje žene. —Zaupno vam povem, da vaša žena simulira! — Že, že, samo kdo ji bo to povedal?

Bonifacij, rudar, pride okajen domov in položi plačo na mizo. Žena natančno prešteje denar. Manjka 200 dinarjev. — Prijateljček, zakriči žena! — Naj ti pojasnim, draga, jeclja Bonifacij. Veš, predvčerajšnjim je bila pri nas huda eksplozija. — No, in kaj potem? Eh, za ure, ko sem bil v zraku, so mi odtegnili.

V bolnišnici zakliče sestra novemu pacientu prek hodnika: — Pojdite tačas kar v posteljo, pridem takoj za vami!

Je res naša bivša gospodinjska pomočnica Nežka zdaj pri vas? — Res, kaj pa je? — A, nikar se zaradi tega ne razburjajte, saj ji tako le čisto malo tistega verjamemo, kar pripoveduje o vas!

— Jaka, toliko časa si oženjen, pa imaš samo en gumb na obleki. Žalostno! — Ja, veš Franc, in še ta je iz časov, ko sem bil še samski.

— Ana, povej mi, kaj je bolje, da so ljudje dolgo ali malo časa zaročeni? — Ja veš, to je pa tako: dalj časa, ko so zaročeni, manj časa so poročeni.

Sosed se že vnaprej opravičuje sosedu za hrup, ki bo nastal naslednji dan. — Veste, povabili smo nekaj članov jahalnega kluba. Čez nekaj dni jo zopet vpraša, če jo je zabava motila. — Nikakor ne, gospa. Samo ves večer smo ugibali, kako vam je neki uspelo spraviti konje v sedmo nadstropje?

Marinka Strniša

Glasilo Srečno izdaja SOZD Revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Rudi Kreže. Glasilo ureja uredniški odbor: Jože Skrinar, Hinko Jazbec, Matjaž Cerovac, Ivan Gorobinko, Dragica Bregant, Janez Oberžan (odgovorni urednik, Tine Lenarčič (urednik).

Naklada 3400 izvodov.

Za člane kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Po mnenju republiškega sekretariata za Informacije št. 421.1/74 z dne 9. 1. 1974 spada glasilo »Srečno« med proizvode iz 7. točke 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Tisk KTL — TOZD TIKa Trbovlje